

DLA KOGO ELEKTROWNIA JĄDROWA?

Opinia publiczna o planach rozwoju energetyki jądrowej
w Polsce i wybranych województwach w latach 2010-2011

Opinia publiczna o planach rozwoju energetyki jądrowej w Polsce i wybranych województwach w latach 2010-2011

OPRAC.

DR PIOTR STANKIEWICZ, INSTYTUT SOCJOLOGII, UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

MGR ALEKSANDRA LIS, CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY, BUDAPESZT

Badania zostały przeprowadzone na zlecenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w ramach realizacji zadania badawczego „Tworzenie warunków społecznego poczucia bezpieczeństwa w kontekście realizacji planów związanych z polityką bezpieczeństwa energetycznego Państwa”, prowadzonego przez Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną w ramach projektu „Przeciwdziałanie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej i terroryzmu w warunkach bezpiecznego, przyspieszonego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego”, finansowanym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach VII konkursu projektów rozwojowych. Liderem Projektu jest Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie. Badania ankietowe zrealizowane zostały przez PBS DGA Sp z o.o. Wszystkie wykresy zamieszczone w tekście stanowią opracowanie własne wyników tych badań.

Copyright © Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o. 2011

All rights reserved

Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o.
Ul. Władysława IV nr 9
81-703 Sopot
www.strefa.gda.pl

Gdański Park Naukowo-Technologiczny
Ul. Trzy Lipy 3
80-172 Gdańsk
www.energetyka.gpnt.pl

SPIS TREŚCI

04	WSTĘP Główne wnioski z badań
11	CZĘŚĆ I Opinia publiczna wobec energetyki jądrowej w latach 2010–2011 w wybranych województwach na tle badań ogólnopolskich
35	CZĘŚĆ II Powiaty wejherowski i pucki na tle województwa pomorskiego w latach 2010 – 2011
56	CZĘŚĆ III Komunikacja społeczna i polityka informacyjna „po Fukushima”
80	ZAŁĄCZNIK I Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w powiatach puckim i wejherowskim (2010)
86	ZAŁĄCZNIK II Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w województwach pomorskim, wielkopolskim, mazowieckim i zachodniopomorskim (2010)
90	ZAŁĄCZNIK III Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w badaniach ogólnopolskich (2010)
94	ZAŁĄCZNIK IV Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w województwie pomorskim oraz powiatach puckim i wejherowskim (2011)”
100	SPIS TABEL
102	SPIS RYSUNKÓW

WSTĘP

Rozpoczęcie przez polski rząd w 2009 roku realizacji Programu Polskiej Energetyki Jądrowej (PPEJ), zakładającego budowę na terenie Polski dwóch elektrowni jądrowych, wywołało na nowo ogólnopolską debatę publiczną o energetyce jądrowej, dodatkowo zintensyfikowaną przez tragiczne wydarzenia w Fukushima w marcu 2011 roku. Główny ton debacie nadają pytania o lokalizację pierwszej elektrowni jądrowej oraz stosunek polskiego społeczeństwa (a w szczególności społeczności lokalnych) do tej decyzji. Z tym z kolei związane są kolejne, bardziej szczegółowe kwestie, dotyczące sposobów prowadzenia komunikacji społecznej i polityki informacyjnej, uwzględniania potrzeb i oczekiwań mieszkańców, pozyskiwania akceptacji społecznej i zapewniania społecznego poczucia bezpieczeństwa realizowanej inwestycji.

Toczącej się debacie towarzyszą pojawiające się regularnie wyniki sondaży badających poparcie dla budowy elektrowni jądrowych w Polsce, poczynwszy od powtarzanych corocznie od 2008 roku badań CBOS, przez przeprowadzane *ad hoc* uproszczone badania na zlecenia mediów, po różnorodne sondy na portalach internetowych. Zdecydowana większość z nich ma charakter ogólnopolski, a jeśli już dotyczą wybranej lokalizacji, to bez odniesienia do innych potencjalnych lokalizacji w kraju.

Brakuje zatem kompleksowych badań, które w sposób porównawczy pozwalałyby na zapoznanie się z opinią mieszkańców w poszczególnych województwach, w których planowane są lokalizacje i bezpośrednich okolicach potencjalnych elektrowni jądrowych. Tę lukę staraliśmy się wypełnić, przystępując do realizacji badań, których wyniki prezentuje niniejszy raport. Zostały one przeprowadzone na reprezentatywnej próbie mieszkańców całej Polski, jak również **w czterech województwach z najbardziej prawdopodobną lokalizacją pierwszych elektrowni jądrowych: pomorskim, zachodniopomorskim, wielkopolskim oraz mazowieckim**. Ich wybór podyktowany był faktem, że właśnie na ich terenie znajdują się cztery pierwsze lokalizacje z listy rankingowej przygotowanej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki w marcu 2010 roku¹: Żarnowiec (woj. pomorskie), Kopań (woj. zachodniopomorskie), Warta-Klempicz (woj. wielkopolskie) oraz Nowe Miasto (woj. mazowieckie). Wyniki badań opinii publicznej uzyskane w tych województwach **porównaliśmy z wynikami przeprowadzonych badań ogólnopolskich**.

¹ <http://www.mg.gov.pl/files/upload/12933/Ranking%20lokalizacji%20elektrowni%20jadrowych.pdf>, ostatni dostęp 4 września 2011 r.

Badaniami objęliśmy także **bezpośrednie okolice najbardziej prawdopodobnej lokalizacji elektrowni jądrowej w Żarnowcu, czyli powiaty pucki i wejherowski**. Dzięki takiej konstrukcji badania uzyskaliśmy przekrojowy obraz opinii publicznej na różnych poziomach życia społecznego: od społeczności lokalnej, przez mieszkańców poszczególnych województw, po całe społeczeństwo polskie. Pozwoliło to nie tylko na **uzyskanie wielowymiarowego obrazu polskiej opinii publicznej wobec energetyki jądrowej u progu realizacji PPEJ**, ale także na sprawdzenie trafności wielu dość powszechnie przyjmowanych poglądów na temat postaw społeczności lokalnej wobec budowy elektrowni jądrowej. Jedno z nich wskazuje na zmianę stosunku do tego zagadnienia w zależności od odległości miejsca zamieszkania od lokalizacji elektrowni. Słynny „syndrom NIMBY” – od angielskiego *Not In My Backyard* („nie na moim podwórku”) – przewiduje malejące poparcie dla ryzykownych inwestycji wraz ze zmniejszaniem odległości dzielącej instalację od miejsca zamieszkania respondenta. Jednym z celów badania było przetestowanie prawdziwości tej hipotezy w odniesieniu do lokalizacji w Żarnowcu.

Projektując badania, staraliśmy się także wypełnić inną lukę w dotychczasowych badaniach: większość z nich koncentruje się na nastawieniu respondentów wobec energetyki jądrowej, postawach społeczeństwa do tej inwestycji, cech społecznego odbioru tej metody pozyskiwania energii, jej oceny i wartościowania. Mają więc one charakter czysto diagnostyczny, lecz niewiele mówią na temat tego, w jaki sposób powinny być podejmowane decyzje dotyczące rozwoju energetyki jądrowej, jaki powinien być udział społeczności lokalnych w procesach decyzyjnych, jakie warunki powinny zostać spełnione, by interesy i oczekiwania społeczne zostały zaspokojone, jak powinna wyglądać debata publiczna na temat energetyki jądrowej. **Celem przeprowadzonych przez PSSE badań nie było wyłącznie zmierzenie poziomu poparcia i sprzeciwu wobec energetyki jądrowej, lecz określenie oczekiwań społeczności lokalnych z województw typowanych jako przyszłe lokalizacje elektrowni jądrowej wobec władz i inwestora w trakcie realizacji inwestycji.** W związku z tym skoncentrowaliśmy się na trzech grupach pytań: pierwsza z nich dotyczy **postrzegania energetyki jądrowej**, wad i zalet, a także nadziei i obaw, jakie są z nią kojarzone. Druga grupa pytań skoncentrowana jest wokół **lokalnych uwarunkowań inwestycji**, spodziewanych konsekwencji dla regionu i życia mieszkańców. Trzecia grupa zagadnień dotyczy **procesu podejmowania decyzji, realizacji inwestycji i komunikacji społecznej**.

Raport ten wyróżnia się na tle innych tego typu opracowań również faktem, że **umożliwia porównanie opinii mieszkańców Polski na przestrzeni dwóch lat: z początku 2010 roku, jeszcze przed ogłoszeniem listy rankingowej Ministerstwa Gospodarki oraz z połowy 2011 roku, już po tragicznych wydarzeniach w Fukushima**, które nakreśliły nowy kontekst dla debaty publicznej o energetyce jądrowej na świecie i w Polsce. Nastroje paniki obecne w niektórych mediach oraz nagły odwrót od energetyki jądrowej w Niemczech wpłynęły na polską opinię publiczną, która wyraziła silniejszą niechęć i obawy wobec planów budowy siłowni jądrowej w Polsce (patrz raport CBOS „Energetyka jądrowa – za czy przeciw?” z kwietnia 2011 roku). Jednak dwa miesiące po Fukushima sytuacja zaczęła się stabilizować, z mediów poznikały alarmujące komentarze, a badania wytrzymałości elektrowni jądrowych w Europie podjęte przez Komisję Europejską nadały bardziej racjonalny ton debacie o energetyce jądrowej na Starym Kontynencie.

W związku z tym, prowadząc badanie opinii publicznej na początku czerwca 2011, chcieliśmy zarejestrować stan opinii społecznej w chwili, kiedy emocje po Fukushima znacząco opadły. Nie mamy jednak wątpliwości co to tego, że w wyobraźni zbiorowej Fukushima zajęła miejsce obok

Czarnobyla i długo tam pozostanie. Co więcej, o ile Czarnobyl to „tragedia przeszłości”, która w debacie o energetyce jądrowej ma znaczenie symboliczne, Fukushima jako „tragedia współczesna” wpisuje się w aktualne problemy energetyki jądrowej krajów o wysokim poziomie rozwoju. Jeśli więc wspomnienie Czarnobyla bywa często w debacie publicznej kwitowane uspokajającym stwierdzeniem, że obecnie technologie jądrowe oraz systemy zarządzania tymi technologiami są na nieporównywalnie wyższym poziomie, to tragedia w Fukushima musi być poddana poważnej analizie, z której należy wyciągnąć lekcję na przyszłość – również dla Polski. „Po Fukushima” wielkie tragedie nuklearne zyskały nowy, realny i aktualny wyraz.

W takich okolicznościach, na początku czerwca 2011 roku, zrealizowaliśmy badanie opinii publicznej na trzech reprezentatywnych grupach dla województwa pomorskiego, powiatu puckiego oraz wejherowskiego. Chcieliśmy dowiedzieć się, jak na postawę wobec inwestycji w energetykę jądrową w województwie pomorskim wpłynęła awaria w Fukushima – w województwie, które według naszych badań z 2010 roku było najprzychylniej nastawionym do budowy elektrowni jądrowej na jego terenie. W badaniu z 2010 roku dobraliśmy jedną wspólną reprezentatywną próbę dla dwóch powiatów: puckiego oraz wejherowskiego. W 2011 roku postanowiliśmy uszczegółowić badania poprzez dobranie dwóch oddzielnych prób dla tych powiatów. Dzięki temu byliśmy w stanie jeszcze lepiej określić postawy wobec energetyki jądrowej w okolicy najbardziej prawdopodobnej lokalizacji przyszłej elektrowni i porównać opinie mieszkańców sąsiadujących z Żarnowcem.

W badaniu z czerwca 2011 roku dodaliśmy wiele nowych pytań, pozwalających na zgłębienie kwestii wyłaniających się z dotychczasowych badań i obserwacji. Oprócz tych, które bezpośrednio odnoszą się do tragedii w Fukushima, są również pytania, które odkrywają nowe aspekty kształtowania się opinii wobec energetyki jądrowej.

Na badania, zrealizowane na zlecenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przez PBS DGA Sp. z o.o., składały się następujące moduły:

- 1) Badanie techniką CATI (*Computer Aided Telephone Interview*) przeprowadzone w dniach 2-7 lutego 2010 roku na 500-osobowej próbie losowej dorosłych mieszkańców powiatów wejherowskiego i puckiego.
- 2) Badanie techniką CATI przeprowadzone w dniach 19 lutego – 10 marca na:
 - 801-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności województwa pomorskiego,
 - 860-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności województwa mazowieckiego,
 - 800-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności województwa wielkopolskiego,
 - 800-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności województwa zachodniopomorskiego.
- 3) Badanie techniką CAPI (*Computer Aided Personal Interview*), przeprowadzone w dniach 5-7 marca 2010 r. na 1051-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności Polski.
- 4) Badanie techniką CATI, przeprowadzone w dniach 26 maja – 2 czerwca 2011 r. na:

- 800-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności województwa pomorskiego,
- 251-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności powiatu puckiego,
- 251-osobowej próbie reprezentatywnej dla dorosłej ludności powiatu wejherowskiego.

W pierwszej części raportu zaprezentowane zostało **porównanie wyników badań w czterech wybranych województwach na tle badań ogólnopolskich** z 2010 roku, uzupełnione o wyniki dla województwa pomorskiego z 2011 roku, które pozwoliły na pokazanie dynamiki pewnych procesów w obszarze opinii publicznej. W tej części zawarte są podstawowe opinie dotyczące wyboru lokalizacji, uwarunkowań takiej decyzji, postrzeganych wad i zalet budowy elektrowni w pobliżu miejsca zamieszkania, a także postępowania władz i decydentów.

Druga część opracowania zawiera **analizę opinii w bezpośrednich okolicach potencjalnej lokalizacji w Żarnowcu, tj. powiatów puckiego i wejherowskiego**, zaprezentowanych na tle województwa pomorskiego w perspektywie lat 2010-2011. Podobnie jak w przypadku części pierwszej, przedstawione tutaj zostały opinie mieszkańców na temat planów budowy elektrowni jądrowej w ich okolicy, przewidywane skutki takiej inwestycji oraz obawy z nią związane, a także aspekty regionalne, dotyczące bezpośrednich konsekwencji powstania elektrowni dla okolicy.

Trzecią część raportu stanowi grupa zagadnień związanych bezpośrednio z **oczekiwaniem społeczeństwa w obszarze komunikacji społecznej i dostępu do informacji po wydarzeniach w Fukushima**. Staramy się dać tutaj odpowiedź na pytanie, jak powinien wyglądać optymalny proces komunikacji społecznej między władzami państwowymi i samorządowymi, inwestorem lub operatorem elektrowni i innymi instytucjami a społecznościami lokalnymi.

We wnioskach zawarte zostały główne konkluzje i rekomendacje dla praktyki społecznej.

GŁÓWNE WYNIKI BADAŃ

- Porównanie poparcia dla budowy elektrowni jądrowej w Polsce w poszczególnych województwach w 2010 r. wykazało, iż **najwyższe poparcie dla budowy elektrowni jądrowej (dalej: EJ) wyrażają mieszkańcy województwa pomorskiego (71%),** a najmniejsze wielkopolskiego (63%). W badaniach ogólnopolskich 57% respondentów uznało za słuszną decyzję rządu o wybudowaniu w Polsce EJ.
- **W 2011 roku poparcie dla budowy EJ w Polsce mierzone w województwie pomorskim wynosiło 59%,** co stanowi spadek o 12% względem roku 2010; tym niemniej jest to wciąż o połowę większe poparcie niż odnotowane w badaniach ogólnopolskich przeprowadzonych w kwietniu 2011 roku przez CBOS (gdzie poparcie Polaków dla EJ wyniosło 40%) oraz w lipcu 2011 roku przez TNS OBOP (poparcie 35%). **Polaryzacja poglądów odnośnie budowy EJ w Polsce, odnotowana po wydarzeniach w Fukushima, nie wystąpiła w województwie pomorskim w tak radykalnym stopniu** - liczba przeciwników budowy EJ wynosi tam ok. 33%.
- Akceptacja decyzji o wybudowaniu EJ **w powiatach wokół Żarnowca wyniosła w 2010 roku 71%,** przy czym odnotowano w nich największą ilość odpowiedzi „zdecydowanie tak” (46%). **W 2011 roku poparcie dla budowy EJ w tych dwóch powiatach wyniosło średnio 64%,** co oznacza spadek o 7% względem 2010 roku. Odnotowano znaczną różnicę w nastawieniu do energetyki jądrowej między mieszkańcami powiatów puckiego i wejherowskiego – w pierwszym z nich poparcie wyniosło 57%, zaś w drugim 70%. Różnice w opiniach uwidaczniają się także przy innych pytaniach: mieszkańcy powiatu wejherowskiego są generalnie bardziej optymistycznie nastawieni do budowy EJ, podczas gdy mieszkańcy powiatu puckiego są bardziej sceptyczni.
- **W 2011 roku wzrosła z 19% do 26% w stosunku do poprzedniego roku liczba mieszkańców Pomorskiego, którzy chcieliby mieć EJ na terenie swojego województwa.** Połowa mieszkańców Pomorza uważa za pewne lub bardzo prawdopodobne powstanie pierwszej EJ na terenie ich województwa. Większy entuzjazm dla budowy EJ w okolicy miejsca zamieszkania wykazują mieszkańcy powiatów puckiego i wejherowskiego (średnio 48% deklaruje pozytywny stosunek do tej inicjatywy), a **największe poparcie deklarują mieszkańcy powiatu wejherowskiego (60%).**
- **58% mieszkańców Pomorskiego za najwłaściwszą spośród lokalizacji na terenie województwa wskazuje Żarnowiec,** co przy licznej, ponad trzydziestoprocentowej grupie osób odrzucającej możliwość budowy EJ, oznacza blisko 90% poparcia dla tej lokalizacji wśród zwolenników EJ. **Poparcie dla Żarnowca wśród mieszkańców położonych wokół niego powiatów to 72,5% (2010 r.) i 67,5% (2011 r.).**
- 70% badanych mieszkańców województwa pomorskiego zgadza się z **ekonomicznym uzasadnieniem decyzji o wybudowaniu w Polsce EJ.**
- Postrzegane **korzyści związane z wybudowaniem EJ** w okolicy miejsca zamieszkania badanych to niższe opłaty za energię elektryczną, powstanie nowych miejsc pracy i dotacje dla regionu. W mniejszym stopniu respondenci dostrzegają znaczenie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, na co znacznie częściej wskazują wyniki badań ogólnopolskich.

- Mieszkańcy województwa pomorskiego **bardzo optymistycznie widzą wpływ przyszłej EJ na rozwój regionu**; od 57% mieszkańców powiatu puckiego, przez 61% województwa po 75% powiatu wejherowskiego ocenia ten wpływ jako pozytywny.
- Wśród możliwych strat związanych z budową EJ na pierwszym miejscu mieszkańcy Pomorskiego wskazują **zagrożenie awarią i szkodliwość dla środowiska**, co może być pokłosiem niedawnej katastrofy w Fukushima. Mieszkańcy powiatów wejherowskiego i puckiego wykazują niższy poziom obaw przed awaryjnością i szkodliwym oddziaływaniem EJ na środowisko niż w województwie pomorskim i całej Polsce.
- Jednocześnie od 62% do 76% mieszkańców powiatów i województwa pomorskiego uważa, że **współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom zabezpieczeń**.
- Poparcie dla budowy EJ w województwie pomorskim nie jest bezwarunkowe: zarówno przeciwnicy, jak i zwolennicy mają konkretne **oczekiwania względem władz i inwestora**, takie jak zapewnienie wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje, zagwarantowanie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem EJ z udziałem mieszkańców okolicznych gmin, rozwiązanie problemu składowania wypalonego paliwa jądrowego oraz zachowanie odpowiedniej odległości od zabudowań mieszkalnych. Ponad 80% mieszkańców powiatów wejherowskiego i puckiego uznało, że **społeczność lokalna powinna mieć zapewnione dodatkowe korzyści w związku z budową EJ w ich okolicy**, przy czym najbardziej oczekiwane są takie korzyści, jak: niższe opłaty za energię elektryczną, zapewnienie okresowych obowiązkowych badań lekarskich dla mieszkańców regionu oraz gwarancja pierwszeństwa w podejmowaniu pracy.
- W 2010 roku 67% mieszkańców Pomorskiego i 69% powiatów puckiego i wejherowskiego uważało, że **władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy EJ w Polsce**. Tylko nieco niższe poparcie (oscylujące wokół 60%) odnotowano w innych województwach oraz badaniach ogólnopolskich. Można to interpretować jako **silny mandat społeczny dla realizacji Polskiego Programu Energetyki Jądrowej**.
- **Naukowcy i rząd Polski to podmioty cieszące się największą wiarygodnością w kwestii budowy EJ** wśród mieszkańców wszystkich badanych województw i kraju. Mniejszym zaufaniem obdarzają badani przedstawiciele sektora energetycznego oraz władze wojewódzkie i samorządowe; oznacza to z jednej strony konieczność silniejszego zaangażowania się władz regionalnych i lokalnych w dialog o energetyce jądrowej, a z drugiej wskazuje na rolę, jaką ma do odegrania w tym procesie rząd Polski.
- Około 90% mieszkańców wszystkich województw wskazuje na **potrzebę konsultowania decyzji o budowie elektrowni jądrowej z lokalną społecznością** oraz chciałoby powstania regionalnego centrum informacji o energetyce jądrowej w miejscu lokalizacji EJ. Ponad 70% mieszkańców województwa pomorskiego i powiatów wyraziło w 2011 roku oczekiwanie stworzenia **lokalnych komitetów obywatelskich oceniających bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej**.
- Tylko jedna czwarta badanych w 2010 roku uznała, że otrzymuje **wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji**. Wśród mieszkańców Pomorskiego podwoiła się od 2010 roku liczba osób chcących brać udział w spotkaniach konsultacyjnych poświęconych budowie EJ (z 28% do 56%). 67% tych osób byłoby gotowych poświęcić 1-3 godzin miesięcznie na udział w takich spotkaniach. Dane te świadczą o gotowości mieszkańców do aktywnego włączenia

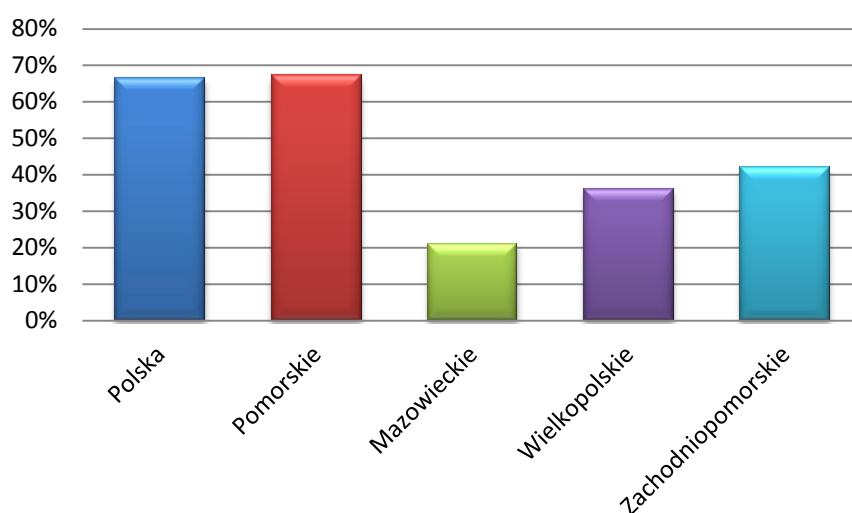
się w debatę o energetyce jądrowej oraz potrzebie współdecydowania, a także poczuciu braku dostępu do informacji i odpowiednich działań zakresu komunikacji społecznej i polityki informacyjnej. Z pewnością nie bez znaczenia są niedawne wydarzenia w Fukushima, jak również praktyka władz lokalnych w przypadku realizowanych wcześniej inwestycji: w 2011 roku 40% mieszkańców powiatów i województwa uznało, że nie są informowaniu o realizacji inwestycji w regionie, a ich zdanie w tej kwestii nie jest brane pod uwagę.

CZĘŚĆ I

Opinia publiczna wobec energetyki jądrowej w latach 2010–2011
w wybranych województwach na tle badań ogólnopolskich

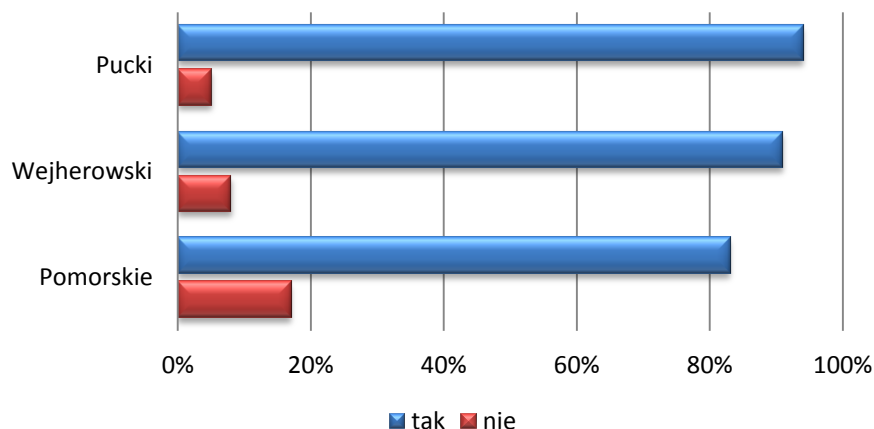
Jedną z podstawowych kwestii przy ocenie postaw i opinii związanych z energetyką jądrową jest ogólna znajomość tematu i zainteresowanie tym obszarem. W związku z tym jedno z pierwszych pytań, jakie zadaliśmy w 2010 roku respondentom w Polsce oraz w poszczególnych województwach, w których wyznaczono potencjalne lokalizacje przyszłej elektrowni, brzmiało: „Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania w Polsce (w Pan/i województwie) elektrowni jądrowej?” Uzyskane odpowiedzi różnią się znacznie zależnie od miejsca zamieszkania respondentów (rys. 1). **W badaniu ogólnopolskim 66% rozmówców stwierdziło, że słyszało o takich planach, lecz w poszczególnych województwach było to już tylko 21% (Mazowieckie), 36% (Wielkopolskie) czy 42% (Zachodniopomorskie). Najwyższa świadomość istnienia planów budowy EJ została odnotowana na Pomorzu (67%).** Należy podkreślić, że odnotowane różnice między województwami a całym krajem zapewne wynikają z innej konstrukcji pytania: w badaniu ogólnopolskim respondenci byli pytani o budowę EJ w Polsce, zaś w badaniu wojewódzkim na terenie ich województwa, stąd zapewne niższa ilość wskazań w niektórych województwach.

Rys. 1 Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania w Pan/i województwie/w Polsce elektrowni jądrowej? (2010)

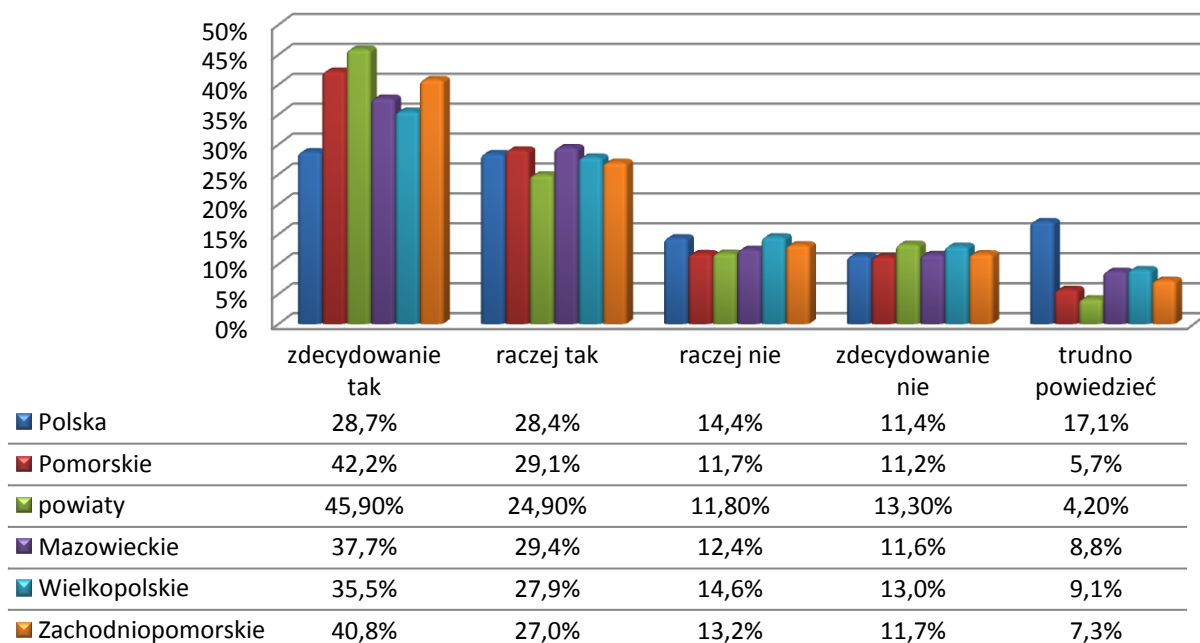
Tym niemniej warto zwrócić uwagę na różnicę między województwem pomorskim i pozostałymi trzema województwami, w których możliwa jest lokalizacja EJ. W Pomorskiem świadomość istnienia tych planów jest nie tylko wyższa niż w pozostałych województwach, lecz przewyższa także wynik z badania ogólnopolskiego.

W 2011 roku wydaje się, że temat energetyki jądrowej ugruntował się w dyskursie publicznym, nie tylko w mediach, ale również wśród mieszkańców. **W czerwcu 2011 roku ponownie spytaliśmy mieszkańców Pomorskiego „Czy słyszał(a) Pan(i) o planach budowy pierwszej elektrowni jądrowej w województwie pomorskim do 2020 roku?” Aż 87% respondentów odpowiedziało twierdząco. Jest to wzrost o 20 punktów w stosunku do roku ubiegłego (rys. 2).** Warto zauważyć, że jeszcze większa świadomość istnienia takich planów (ponad 90% respondentów) jest wśród mieszkańców obu badanych powiatów.

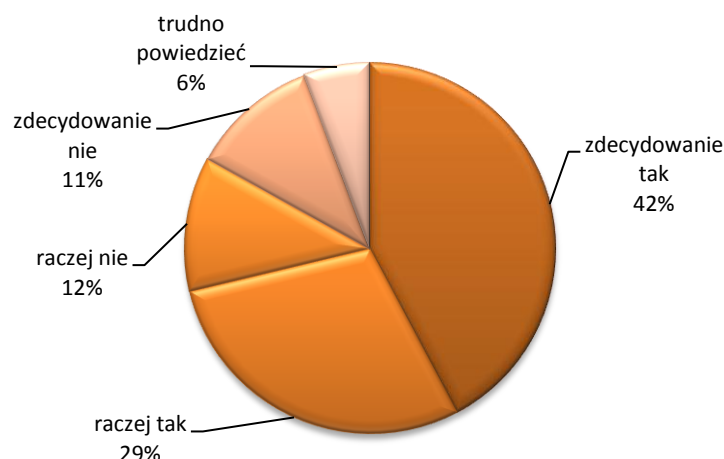

Rys. 2. Czy słyszał(a) Pan(i) o planach budowy pierwszej elektrowni jądrowej w województwie pomorskim do 2020 roku? (2011)

W pewnym sensie kluczowe w kontekście poparcia dla samej budowy EJ było pytanie dotyczące słuszności tej decyzji (rys. 3 i 4). W 2010 roku, w wymiarze ogólnopolskim 57% respondentów za „zdecydowanie” lub „raczej” słuszną uznało decyzję rządu o wybudowaniu w Polsce EJ. Najwyższą ilość wskazań w tych kategoriach uzyskano w województwie pomorskim (71%), zaś najmniejszą w wielkopolskim (63%). Każdorazowo jednak poparcie dla tej decyzji było wyższe w województwach z potencjalną lokalizacją EJ niż średnio w Polsce. Największy entuzjazm, mierzony ilością wskazań „zdecydowanie tak” odnotowano w powiatach puckim i wejherowskim (46%), co łącznie z odpowiedziami „raczej tak” daje podobny do Pomorskiego wynik 71%. Na uwagę zasługuje również relatywnie wysoki odsetek odpowiedzi niezdecydowanych („trudno powiedzieć”) w badaniu ogólnopolskim: wyniósł on 17% wobec 4-9% odnotowywanych w pozostałych badaniach.

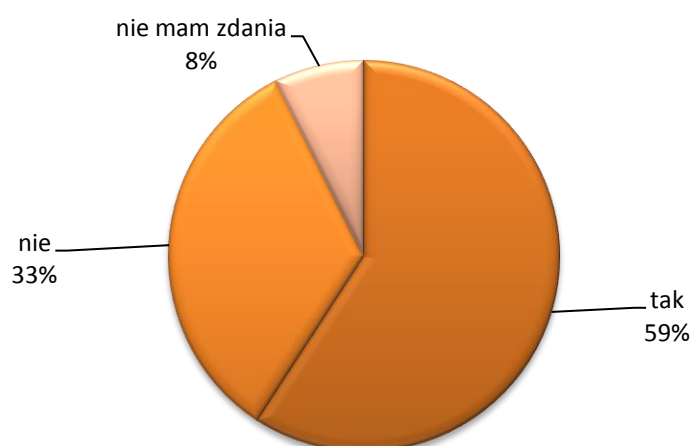

Rys. 3. Czy Pana/i zdaniem jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce EJ (2010)

Rys. 4. Czy Pana/i zdaniem: jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce Elektrowni Jądrowej? Województwo pomorskie (2010)

W czerwcu 2011 roku spytaliśmy mieszkańców Pomorskiego wprost: „Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce?” Twierdzącą odpowiedź dało blisko 60% mieszkańców tego województwa (rys. 5).

Rys. 5. Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce? Województwo pomorskie (2011)

Poparcie dla budowy elektrowni zmalało więc o 12% (porównaj rys. 4 i rys. 5), **tym niemniej jest ono wciąż o połowę więcej niż w wymiarze ogólnopolskim** (40% według badania CBOS z kwietnia 2011 r., 35% według badania TNS OBOP z lipca 2011 r.) **oraz o 9% więcej niż kiedykolwiek odnotowano w badaniach ogólnopolskich.** 33% mieszkańców Pomorskiego jest przeciwnych budowie EJ, co oznacza wzrost o 10%; dla porównania według badania ogólnopolskiego CBOS z kwietnia tego roku, przeciwnych budowie EJ było 53% Polaków, według lipcowego badania TNS OBOP sprzeciw utrzymywał się na poziomie 51% - jest to więc blisko 20% więcej, niż w województwie Pomorskim. Można więc powiedzieć, że **polaryzacja poglądów odnośnie budowy EJ w Polsce, odnotowana w Polsce po wydarzeniach w Fukushima, nie wystąpiła w województwie pomorskim w tak radykalnym stopniu.**

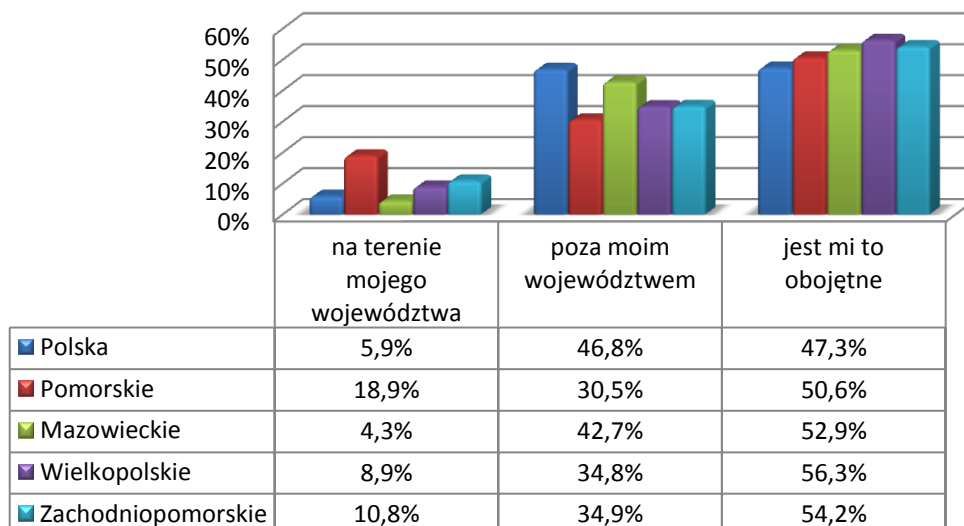
Poniższa tabela przedstawia charakterystykę przeciwników i zwolenników budowy elektrowni jądrowej z województwa pomorskiego pod względem ich cech demograficznych.

Tabela 1. Demograficzna charakterystyka przeciwników i zwolenników EJ w województwie pomorskim

		<i>Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce?</i>			
		<i>Tak</i>	<i>Nie</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Total</i>
Razem		59,2%	33,4%	7,4%	800
Płeć	<i>mężczyzna</i>	<i>73,0%</i>	<i>22,0%</i>	<i>5,0%</i>	<i>383</i>
	<i>kobieta</i>	<i>46,5%</i>	<i>43,9%</i>	<i>9,6%</i>	<i>417</i>
Wiek	<i>18-24 lat</i>	<i>82,3%</i>	<i>16,0%</i>	<i>1,7%</i>	<i>108</i>
	<i>25-39 lat</i>	<i>53,4%</i>	<i>39,6%</i>	<i>7,0%</i>	<i>239</i>
	<i>40-59 lat</i>	<i>57,5%</i>	<i>32,8%</i>	<i>9,7%</i>	<i>276</i>
	<i>60 lat i więcej</i>	<i>55,7%</i>	<i>36,5%</i>	<i>7,8%</i>	<i>177</i>
Wykształcenie	<i>Podstawowe, gimnazjalne lub niższe</i>	<i>47,3%</i>	<i>40,8%</i>	<i>11,9%</i>	<i>78</i>
	<i>Zasadnicze zawodowe</i>	<i>58,5%</i>	<i>35,2%</i>	<i>6,2%</i>	<i>225</i>
	<i>Średnie lub policealne</i>	<i>60,0%</i>	<i>32,2%</i>	<i>7,8%</i>	<i>318</i>
	<i>Wyższe</i>	<i>63,9%</i>	<i>30,0%</i>	<i>6,1%</i>	<i>179</i>

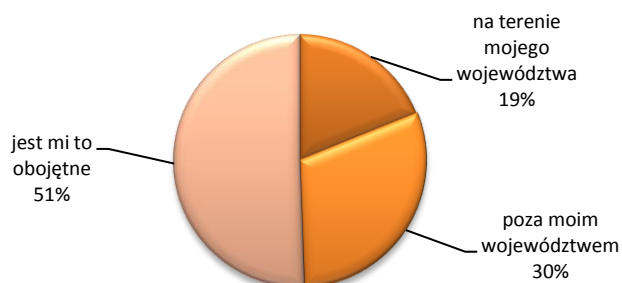
LOKALIZACJA ELEKTROWNI JĄDROWEJ

W 2010 roku, na pytanie o to, gdzie powinna zostać wybudowana EJ, jeśli zapadnie ostateczna decyzja o budowie, około połowy wszystkich respondentów odpowiedziało, że jest im to obojętne (rys. 6). W tym przypadku zauważalne były również oznaki niechęci wobec budowy EJ: więcej respondentów opowiadało się za powstaniem EJ poza ich województwem niż na jego terenie. Ma to miejsce zarówno w przypadku poziomu ogólnopolskiego, jak i poszczególnych województw. Ponownie obserwowany jest mniejszy poziom niechęci na terenie wytypowanych województw z potencjalnymi lokalizacjami niż w reszcie kraju: **najniższa ilość odpowiedzi „poza moim województwem” została udzielona w Pomorskim (30,5%), najwyższa z województw w Mazowieckiem (42,7%), a jeszcze wyższa w badaniu ogólnopolskim (46,8%)**. Analogicznie blisko 19% mieszkańców Pomorza opowiadało się za powstaniem EJ na ich terenie.

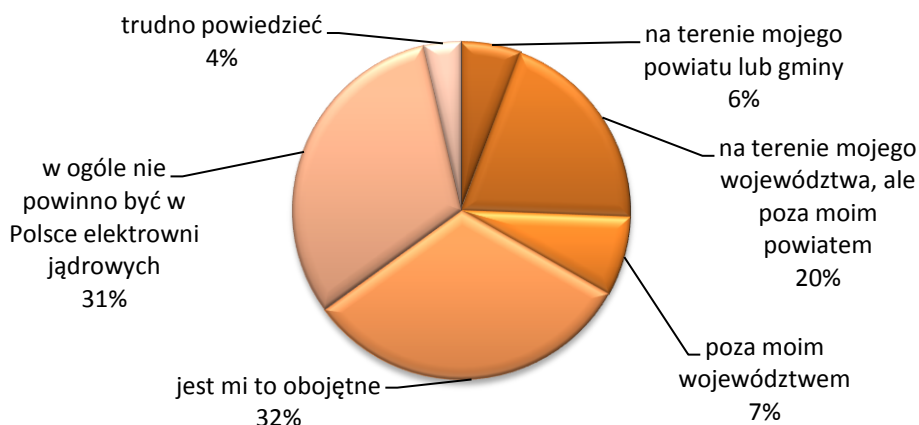
Rys. 6. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana? (2010)

W 2011, zadając pytanie o lokalizację elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, podaliśmy więcej odpowiedzi do wyboru. Respondenci mogli wybrać pomiędzy odpowiedziami: na terenie mojego powiatu lub gminy; na terenie mojego województwa, ale poza moim powiatem; poza moim województwem; jest mi to obojętne; w ogóle nie powinno być w Polsce elektrowni jądrowych; trudno powiedzieć (rys. 8). **Spośród badanych mieszkańców Pomorza, 26% chciałoby mieć EJ we własnym województwie – w tym 6% we własnym powiecie. Nadal istnieje duża grupa osób, którym jest to obojętne – 32%. Równie liczna jest grupa osób, które uważają, że w ogóle nie powinno być w Polsce EJ – 31% - i procentowo odpowiada ona grupie osób, które odpowiedziały, że nie popierają planów budowy elektrowni w Polsce.** Zatem widać, że wydarzenia w Fukushima nie wpłynęły w znacznym stopniu na postawę mieszkańców województwa pomorskiego jeśli chodzi o ich preferencje co do lokalizacji elektrowni. **Grupa zwolenników lokalizacji elektrowni w obrębie województwa nawet wzrosła z 19% do 26%** (po zsumowaniu odpowiedzi „na terenie mojego powiatu” oraz „na terenie mojego województwa, ale poza moim powiatem”) (porównaj rys. 7 i rys. 8). **Natomiast dodanie odpowiedzi „w ogóle nie powinno być w Polsce elektrowni jądrowych” ujawniło bardzo liczną, 31 procentową grupę przeciwników budowy elektrowni.**

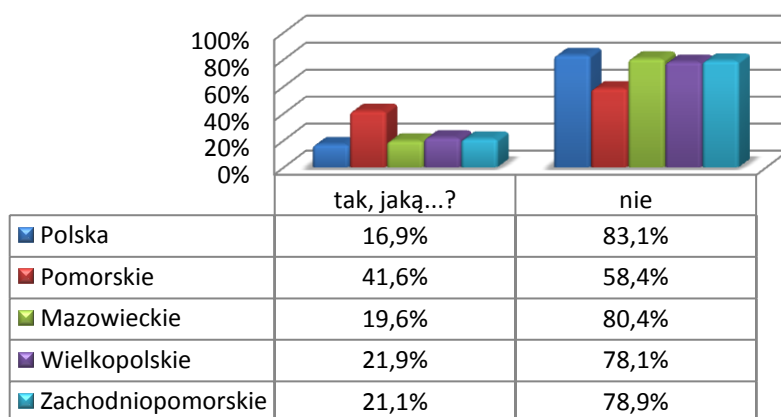
Rys. 7. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana?
Województwo pomorskie (2010)

Gdzie Pana/i zdaniem powinna stać pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce?

Rys. 8. Województwo pomorskie (2011)

Konsekwencją ogólnego braku ugruntowanego stanowiska w kwestii lokalizacji EJ w roku 2010 był **brak preferencji odnośnie konkretnej miejscowości, w której powinna powstać elektrownia** (rys. 9). Zdecydowana większość badanych, którzy opowiedzieli się za budową na terenie ich województwa lub poza nim nie miała na myśli żadnej konkretnej miejscowości. Najwyższy odsetek braku preferencji wystąpił w badaniu ogólnopolskim (83%) i tylko nieznacznie przewyższał ilości odpowiedzi w województwach mazowieckim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (około 80%). **Najbardziej zdecydowani wydają się być mieszkańcy Pomorza, spośród których blisko 42% stwierdziło, że ma na myśli konkretną miejscowość. Spośród nich 71 % wskazań odnosiło się do Żarnowca.**²

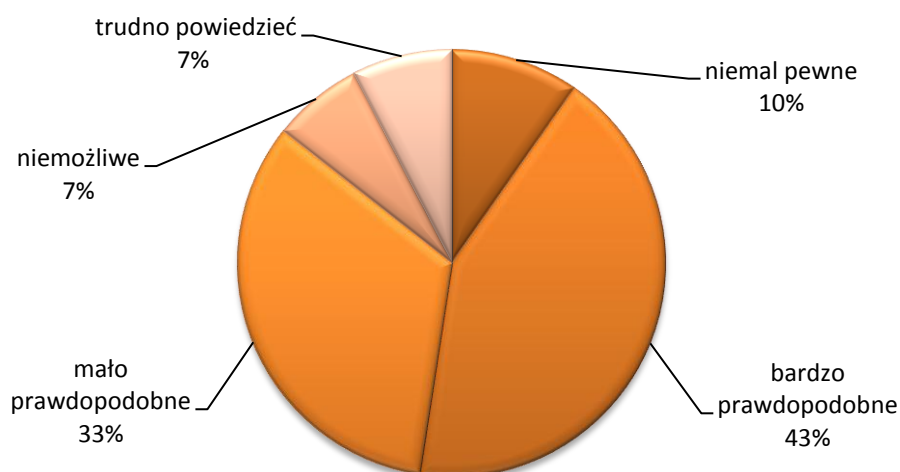

Rys. 9. Czy ma Pan/i na myśli jakąś konkretną miejscowość? (pytanie skierowane do osób, które udzieliły odpowiedzi „poza moim województwem” lub „na terenie mojego województwa” w pytaniu o pożądaną lokalizację EJ) (2010)

² Ze względu na mały odsetek odpowiedzi wskazujących na konkretną miejscowość w innych województwach i badaniu ogólnopolskim pomijamy procentowe przedstawienie konkretnych miejscowości, wymienianych w badaniu, gdyż najczęściej były to pojedyncze wskazania.

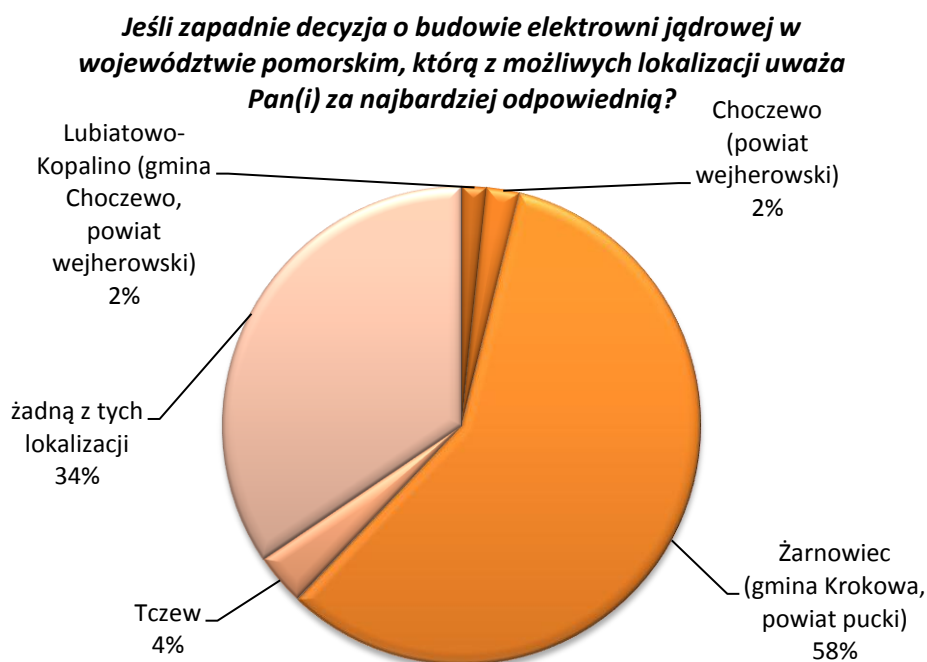
W 2011 roku, spytaliśmy mieszkańców województwa pomorskiego: „Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie?” (rys. 10). **Tylko 7% badanych uważa, że jest to niemal pewne, ale aż 43% uważa, że jest to bardzo prawdopodobne. Również 7% respondentów orzekło, że jest to niemożliwe, a 33%, że mało prawdopodobne.**

Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie?

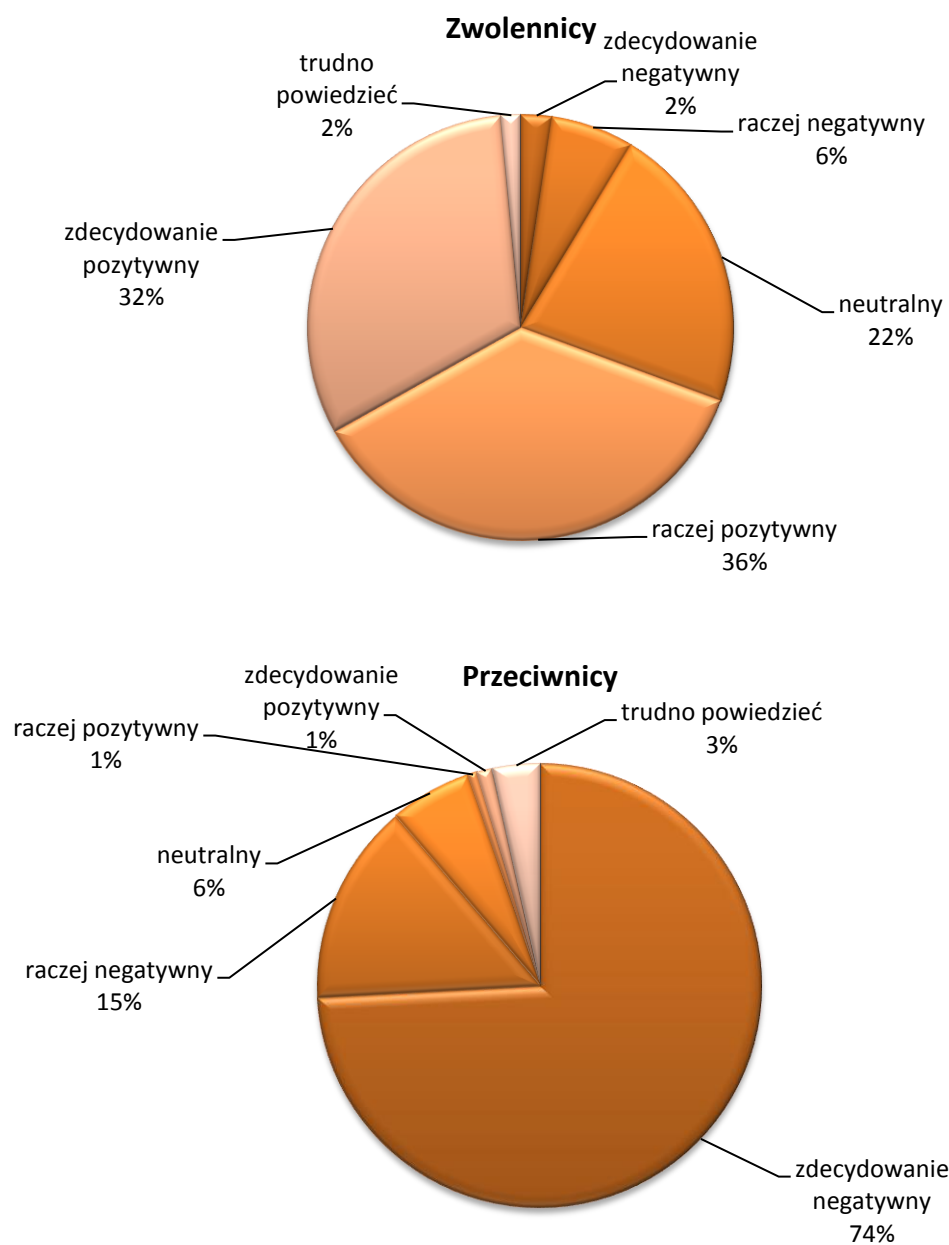
Rys. 10. Województwo pomorskie (2011)

W 2011 roku spytaliśmy również mieszkańców województwa pomorskiego: „Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan(i) za najbardziej odpowiednią?” (rys. 11). Podaliśmy kilka lokalizacji do wyboru, zgodnie z listą rankingową MG: Lubiatowo-Kopalino (gmina Choczewo, powiat wejherowski), Choczewo (powiat wejherowski), Żarnowiec (gmina Krokowa, powiat pucki), Tczew, żadna z tych lokalizacji. **Aż 58% badanych wskazało na Żarnowiec. Należy również zwrócić uwagę na dużą grupę osób, które nie chciałyby widzieć elektrowni jądrowej w żadnej z tych lokalizacji. Stanowią one aż 34% respondentów.**

Rys. 11. Województwo pomorskie (2011)

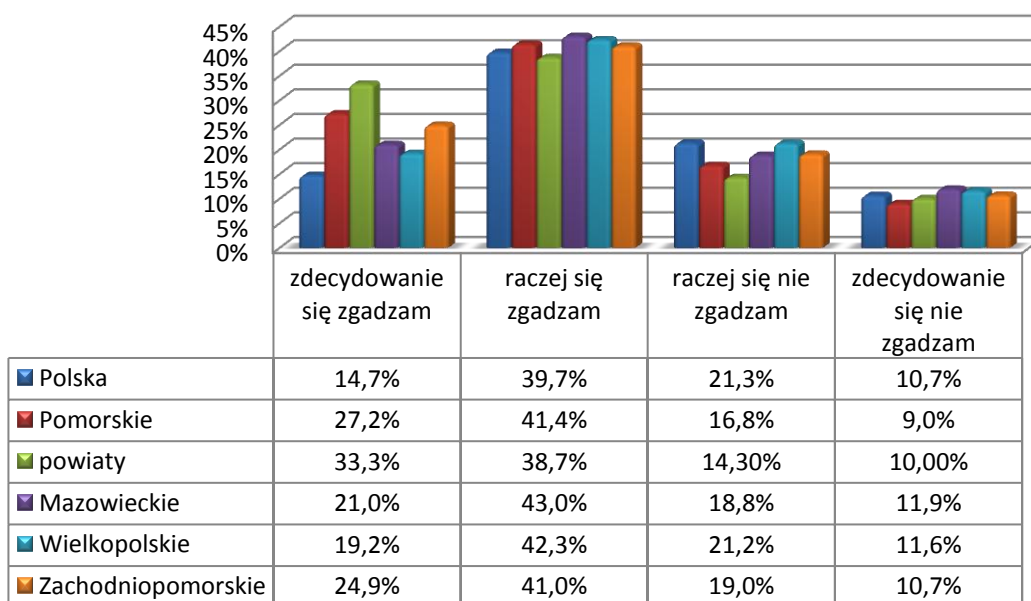
Jedną z kwestii, które nas interesowały było zbadanie, ilu spośród przeciwników planów budowy elektrowni jądrowej z województwa pomorskiego jest również przeciwnych budowie elektrowni w ich okolicy (rys. 12). Okazało się, że tylko 6% przeciwników zadeklarowało neutralny stosunek, 3% nie mogło się zdecydować a 2% zgodziłoby się na budowę elektrowni w okolicy. Jest również niewielu zwolenników decyzji budowy elektrowni jądrowej w Polsce, którzy nie chcieliby takiej instalacji w swojej okolicy – tylko 8%. Natomiast jest duża grupa zwolenników nastawionych neutralnie do budowy elektrowni w okolicy – 22%.

Rys. 12. Jaki jest Pana/i stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? (2011)

OCZEKIWANIA WOBEC INWESTYCJI

W odniesieniu do kwestii potencjalnej lokalizacji elektrowni jądrowej zadaliśmy w 2010 roku pytanie o uwarunkowania takiej decyzji. Miało to na celu określenie, jakiego rodzaju oczekiwania wobec władz lokalnych i inwestora ma społeczność lokalna. Jedno z pytań odnosiło się do **ekonomicznego uzasadnienia dla budowy elektrowni jądrowej** (rys. 13). Badani zostali spytani, czy zgadzają się ze stwierdzeniem, że korzyści ekonomiczne stanowią wystarczający powód dla budowy EJ. Większość odpowiedzi miała charakter pozytywny (od 54% zsumowanych odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam” i „raczej się zgadzam” w całym kraju po 72% w powiatach).

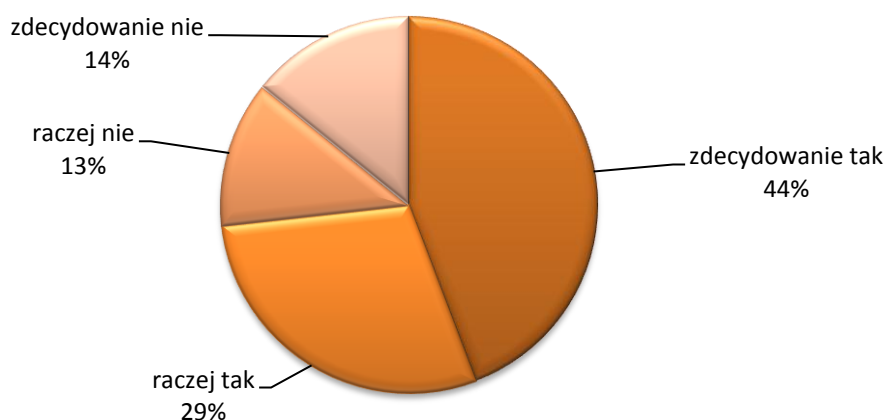

Rys. 13. Czy zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem, że korzyści ekonomiczne związane z powstaniem elektrowni jądrowej, takie jak inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu, stanowią wystarczające uzasadnienie dla budowy elektrowni? (2010)

Wysoki odsetek pozytywnych odpowiedzi nie powinien dziwić biorąc pod uwagę, że wśród wymienionych w pytaniu przykładowych odpowiedzi znajdowały się takie jak „inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu”. W sposób pośredni odpowiedzi na to pytanie wskazują jednak także na fakt, że **respondenci podzielają przekonanie o pozytywnych skutkach ekonomicznych inwestycji w energetykę jądrową**; to przekonanie silniejsze jest jednak znów w odniesieniu do regionów niż całego kraju, gdzie był też najwyższy odsetek braku zgody dla tego stwierdzenia (w sumie 32%).

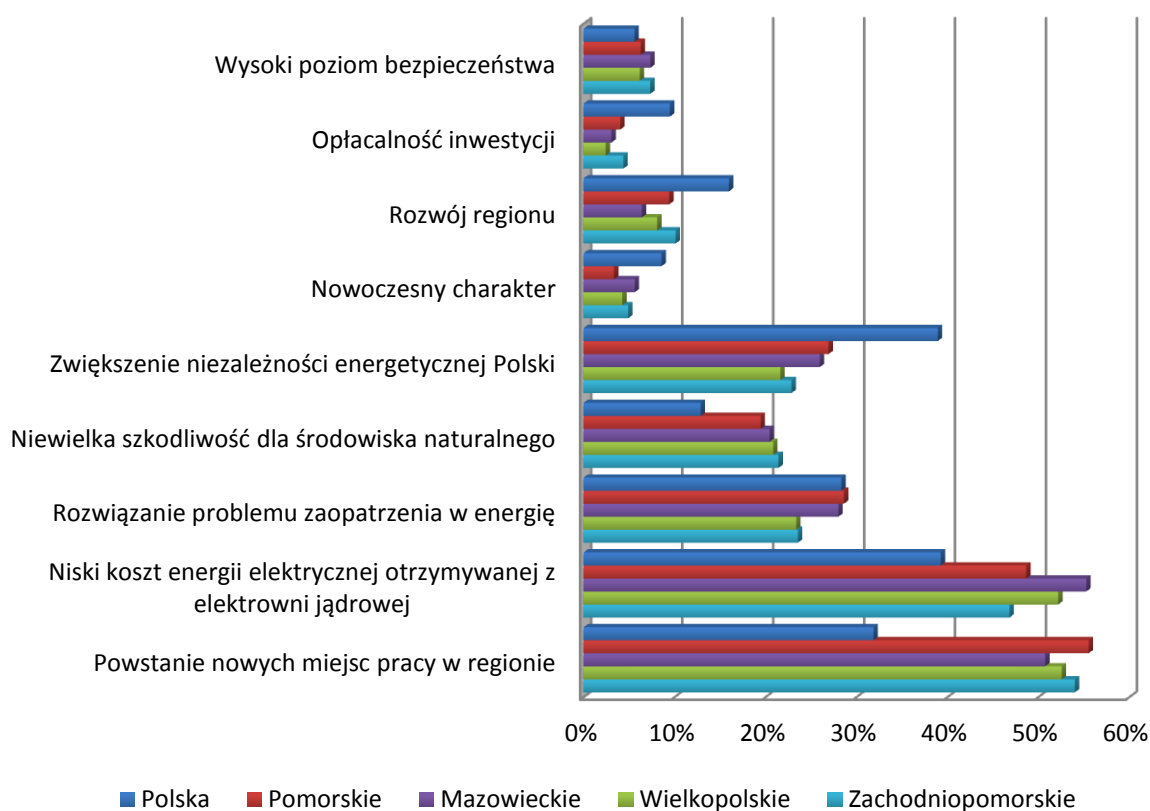
W 2011 roku powtórzyliśmy mieszkańcom Pomorskiego to pytanie. Przeważająca większość, bo aż **70% osób zgodziło się z ekonomicznym uzasadnieniem decyzji o wybudowaniu w Polsce elektrowni jądrowej** (inwestycje w infrastrukturę, powstanie nowych miejsc pracy, podatki dla gminy płynące z inwestycji, rozwój regionu, bezpieczeństwo energetyczne) (rys. 14). **Budowa elektrowni jądrowej jest więc przez mieszkańców rozpatrywana w dużej mierze w kategoriach ekonomicznych i takie uzasadnienie dla decyzji o jej budowie wydaje im się odpowiednie.**

Zgadzam się z ekonomicznym uzasadnieniem decyzji o wybudowaniu w Polsce elektrowni jądrowej

Rys. 14. Województwo pomorskie (2011)

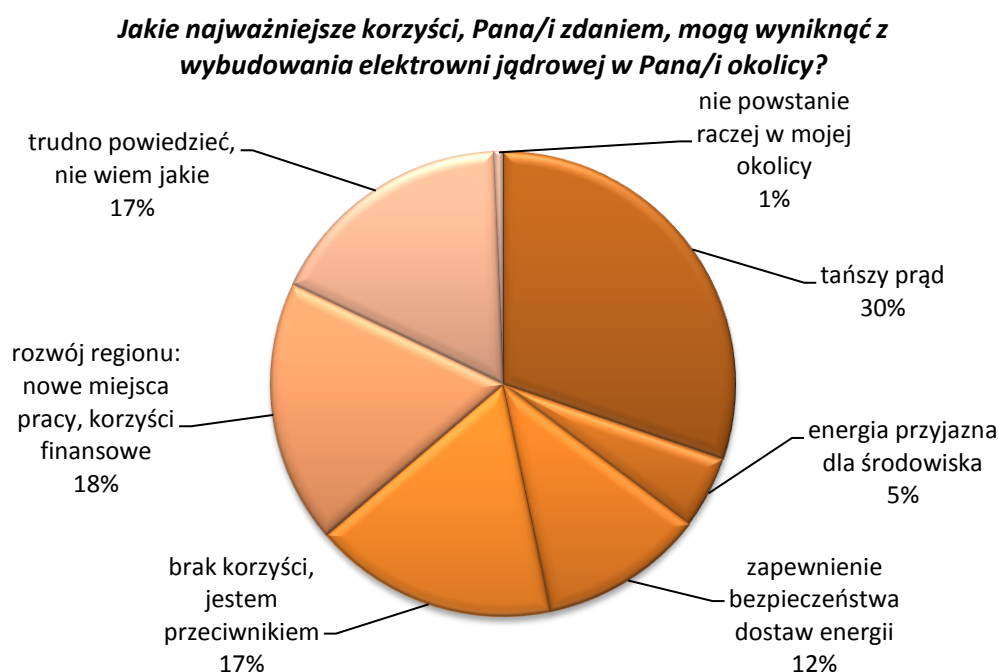
W 2010 roku postawiliśmy pytanie o zalety i wady budowy elektrowni jądrowej. Podaliśmy kilka odpowiedzi do wyboru. Poniżej przedstawiamy porównanie wyników uzyskanych w poszczególnych województwach na tle ogólnopolskim.

Rys. 15. Postrzeganie zalet EJ w poszczególnych województwach na tle ogólnopolskim (2010)

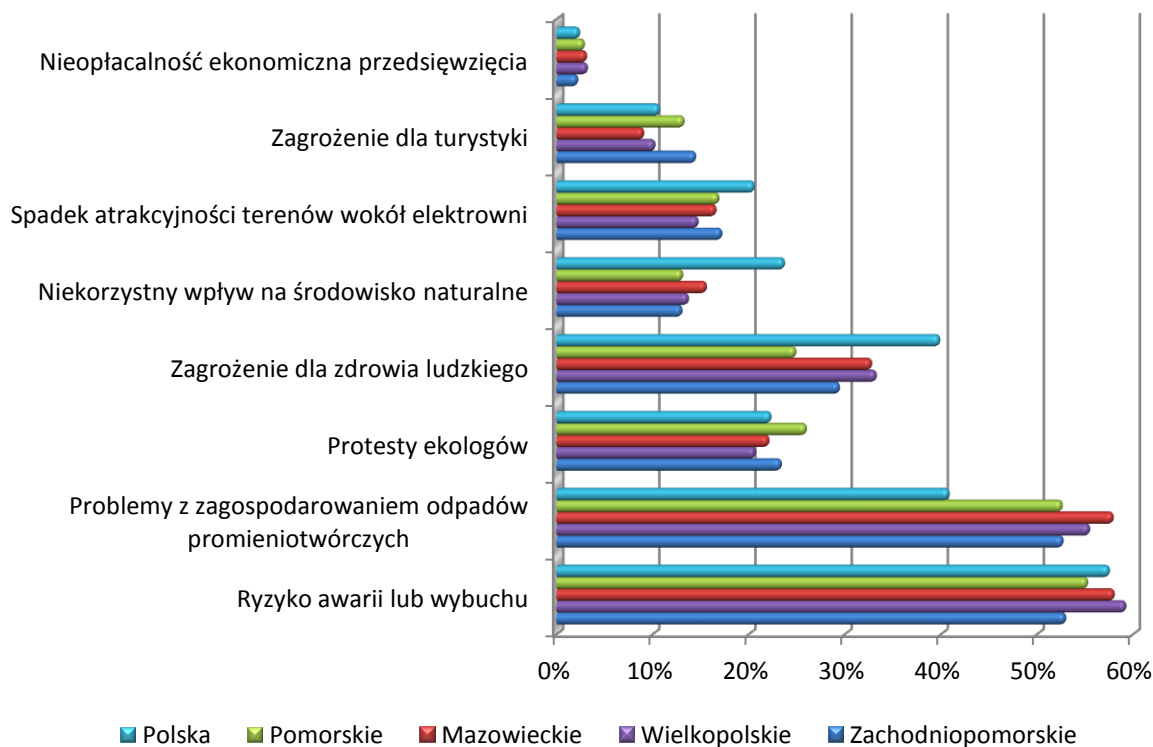
W odniesieniu do zalet rzuca się w oczy z jednej strony wysokie podkreślenie zwiększenia niezależności energetycznej Polski przez osoby biorące udział w badaniu ogólnopolskim (39%; rys. 15). Daje się to łatwo wytłumaczyć tym, że dla większości tych osób zalety o charakterze regionalnym nie wiążą się z żadnymi bezpośrednimi korzyściami. W ten sam sposób interpretować można blisko dwukrotnie wyższy poziom wskazań na powstanie nowych miejsc pracy w badaniach wojewódzkich niż ogólnopolskich (ok. 50% wobec 32%). Równocześnie jednak opcja „rozwój regionu” najwięcej wskazań zdobyła właśnie w badaniu ogólnopolskim (16%). Może to świadczyć o niskiej świadomości mieszkańców zainteresowanych regionów w zakresie związku między inwestycją a rozwojem regionu.

W 2011 roku przeformułowaliśmy pytanie i spyaliśmy mieszkańców Pomorskiego: „Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?” (rys. 16). Pozwoliliśmy badanym samodzielnie sformułować odpowiedzi, po czym pogrupowaliśmy je w kilka głównych kategorii. Aż **30% badanych uważa, że po wybudowaniu elektrowni jądrowej prąd będzie tańszy**. Następną znaczącą kategorię utworzyliśmy z odpowiedzi, które mówiły o korzyściach płynących dla regionu (18%). **Badani wskazywali na perspektywę stworzenie nowych miejsc pracy, dotacji dla regionu oraz rozwoju infrastruktury**. Dwie kolejne kategorie utworzyliśmy z odpowiedzi „trudno powiedzieć” oraz „brak korzyści, jestem przeciwnikiem.” Każda z tych kategorii liczy 17% badanych. Spośród badanych, **12% uważa, że budowa EJ zapewni bezpieczeństwo dostaw energii**. Około 5% badanych natomiast uważa, że EJ jest przyjazna środowisku. Można powiedzieć, że mimo możliwości samodzielnego formułowania pytań, udzielone odpowiedzi nie stanowiły zaskoczenia. Podobnie jak w 2010 roku, mieszkańcy województwa pomorskiego liczą na tańszy prąd oraz na rozwój regionu związany z nowymi miejscami pracy, oraz lepszym dostępem do środków finansowych dla regionu.

Rys. 16. Województwo pomorskie (2011)

Zarówno w 2010 jak i w 2011 roku, respondenci mogli wypowiedzieć się również na temat wad lub potencjalnych strat inwestycji w EJ. Poniżej przedstawione są odpowiedzi na pytanie o wady potencjalnej budowy elektrowni jądrowej udzielone w badaniach ogólnopolskich i wojewódzkich z 2010 roku (rys. 17).

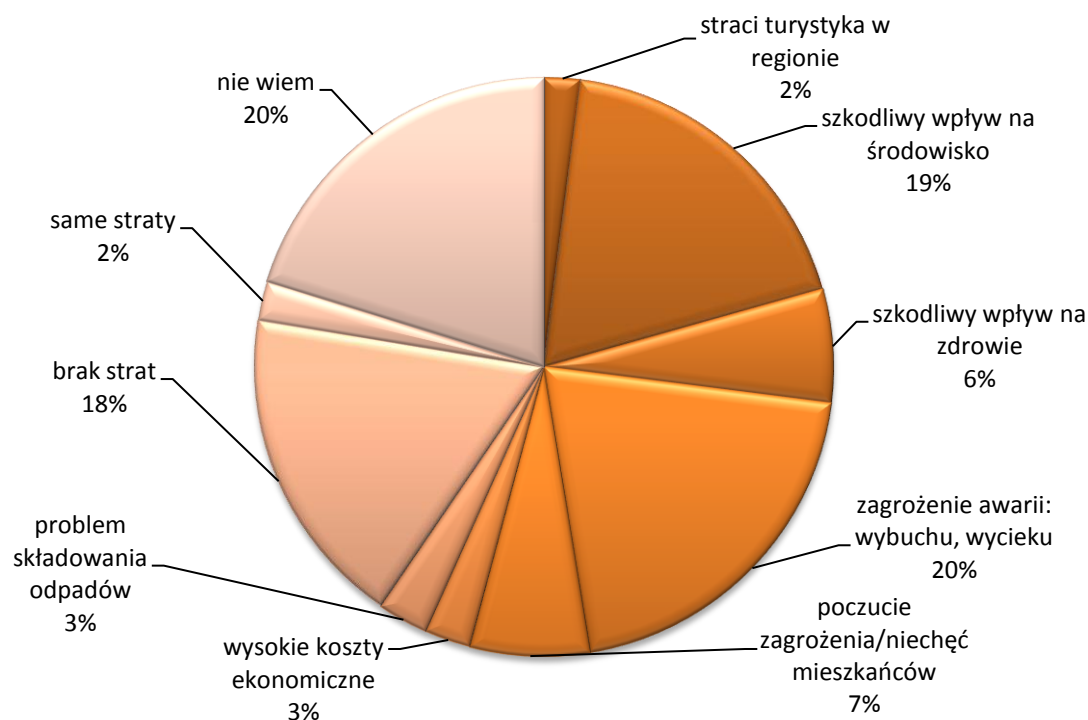

Rys. 17. Postrzeganie wad EJ w poszczególnych województwach na tle ogólnopolskim (2010)

Wśród wad największe różnice występowały w odpowiedzi wskazującej na zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz niekorzystny wpływ EJ na środowisko (rys. 17). Inaczej niż można by oczekiwać, **zagrożeń ekologicznych i zdrowotnych bardziej obawiali się nie mieszkańcy samych regionów, w których miałyby powstać EJ, lecz właśnie respondenci ogólnopolscy**. To jednak badani z województw częściej wskazywali na problemy z zagospodarowaniem odpadów promieniotwórczych (50%-60% wobec 40% w badaniu ogólnopolskim).

W 2011 roku mieszkańcom województwa pomorskiego zadaliśmy pytanie „Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, mogą wynikać z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?” (rys. 18). Ponownie pozwoliliśmy badanym samodzielnie formułować odpowiedzi, po czym uporządkowaliśmy je w kilka kategorii. **Okolo 20% badanych wskazało na zagrożenie awarii: wybuch, wyciek lub inna groźna awaria. Szkodliwość EJ dla środowiska wskazało ponad 18% badanych.** Po okolo 6% odpowiedzi znalazło się w kategoriach „szkodliwy wpływ na zdrowie” oraz „poczucie zagrożenia/niechęć mieszkańców” spowodowane inwestycją w EJ. Ten ostatni rodzaj odpowiedzi był dla nas zaskoczeniem, ale zarazem jeszcze bardziej podkreślił znaczenie zapewnienia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców okolicy elektrowni jądrowej. Interesujące jest to, że badani formułowali ten problem w kategoriach ogólnych właśnie jako poczucie zagrożenia, niezadowolenie, niechęć, poczucie dyskomfortu. **Takie odczucie nie muszą zatem wynikać z jakiejś konkretnej cechy elektrowni, np. ze złego stanu technicznego, lub złego**

przebiegu realizacji takiej inwestycji. Wydaje się, że EJ jako taka może generować złe samopoczucie. Ponad 2% badanych wskazało na wysokie koszty ekonomiczne. Prawie 3% poruszyło kwestię składowania odpadów. Interesujące wydaje się natomiast to, że aż **18% badanych odpowiedziało, że nie widzi żadnych potencjalnych strat wynikających z tej inwestycji**. Jest to bardzo zaskakujące, ponieważ zazwyczaj respondenci korzystają z szansy wyrażenia swoich obaw. Wskazuje to na duże przekonanie wśród tej grupy badanych odnośnie słuszności inwestycji w elektrownię jądrową.

Rys. 18. Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? Województwo pomorskie (2011)

W potocznym myśleniu dość często zakłada się, że przeciwnicy EJ nie dostrzegają żadnych korzyści płynących z faktu budowy elektrowni jądrowej w okolicy ich miejsca zamieszkania. Jednak nasze badania wskazują na to, że jest to zbyt pochopny wniosek (tabela 2). Choć tylko niewielka grupa przeciwników takie korzyści wskazała (około 30%), warto zauważyć, że liczą oni przede wszystkim na tańszy prąd (13%), rozwój regionu i nowe miejsca pracy (11%) oraz na zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w kraju (5%).

Natomiast naturalne wydaje się wskazywanie przez przeciwników budowy elektrowni jądrowej ewentualnych strat wynikających z takiej decyzji. Wśród najczęściej wskazywanych był szkodliwy wpływ elektrowni na środowisko (26%), możliwość awarii (24%) oraz szkodliwy wpływ na zdrowie (13%) (tabela 3).

Tabela 2. Korzyści i straty wynikające z budowy EJ w opinii przeciwników

	<i>Przeciwnicy budowy elektrowni jądrowej w Polsce w województwie pomorskim (N=268)</i>
<i>Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?</i>	13% tańszy prąd 11% rozwój/miejsca pracy w regionie 5% bezpieczeństwo dostaw energii
<i>Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, wyniknąć mogą z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?</i>	26% szkodliwy wpływ na środowisko 24% awaria 13% szkodliwy wpływ na zdrowie

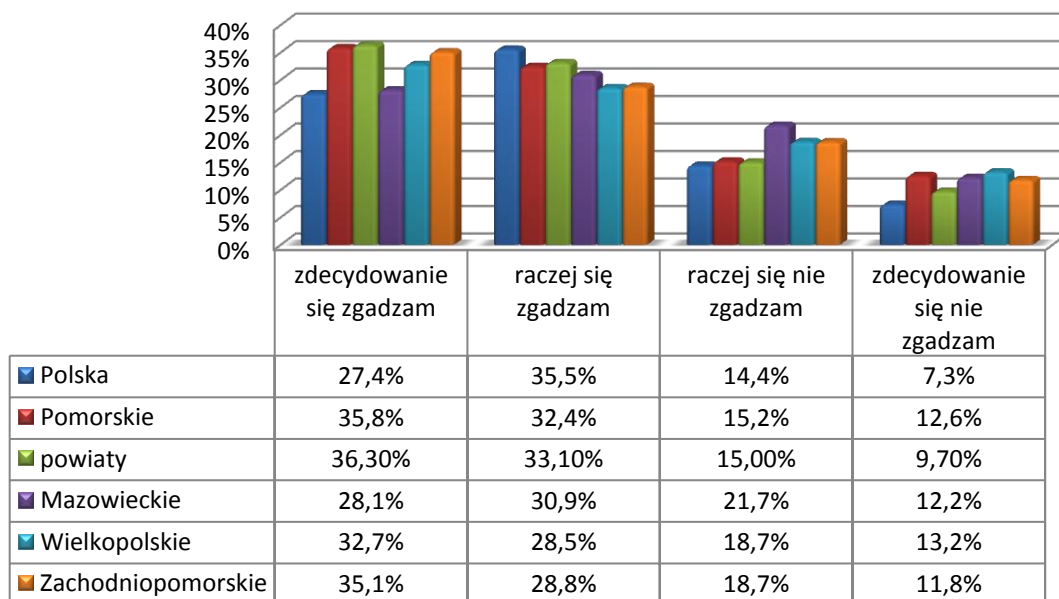
Przyjrzymy się bliżej wymaganiom mieszkańców Pomorskiego, którzy w 2011 roku odpowiedzieli, że nie popierają planów budowy elektrowni jądrowej w Polsce oraz tym, którzy w 2011 roku odpowiedzieli, że popierają plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce (tabela 3). Można dostrzec, że **przeciwnicy budowy elektrowni jądrowej w Pomorskiem są bardziej wyczuleni na kwestię odległości inwestycji od zabudowań mieszkalnych – aż 40% respondentów uznało to za istotne. Przeciwnicy znacznie częściej wskazywali, że chcieliby mieć wpływ na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej – dwukrotnie więcej przeciwników uznało tę kategorię za istotną (35%) niż zwolenników (17%). Przeciwnicy chcieliby zatem mieć swój udział w realizacji niechcianej przez nich inwestycji. Jednakże wcale nie oznacza to, że zwolennicy obdarzają decydentów i inwestora większym zaufaniem. Aż 40% zwolenników oczekuje zapewnienia szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni z udziałem mieszkańców okolicznych gmin. Tylko 28% procent przeciwników wyraziło taką potrzebę. Również zwolennicy częściej wskazywali na zapewnienie korzyści dla gmin (26%). Tylko 13% przeciwników wskazało tę odpowiedź jako istotną. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że przeciwnicy ogólnie widzą więcej strat niż korzyści wynikających z budowy EJ i trudno im wskazać korzyści, które by te straty kompensowały. O ile dla obu grup problem składowania odpadów jest bardzo istotny, to jednak znacznie więcej wskazań odpowiedź ta uzyskała od zwolenników budowy elektrowni (60% zwolenników i 40% przeciwników). Natomiast nie ma różnicy pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami, jeśli chodzi o oczekiwanie dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji. Jedna trzecia badanych chce taki dostęp posiadać.**

Tabela 3. Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ w opinii zwolenników i przeciwników budowy elektrowni jądrowej w Polsce. Województwo pomorskie (2011).

	<i>Odpowiedzi mieszkańców Pomorskiego popierających plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce (N = 474)</i>	<i>Odpowiedzi mieszkańców Pomorskiego przeciwnych planom budowy elektrowni jądrowej w Polsce (N = 268)</i>
<i>Odległość od zabudowań mieszkalnych</i>	28%	40%
<i>Zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji</i>	33%	29%
<i>Zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni z udziałem mieszkańców okolicznych gmin</i>	40%	28%
<i>Zapewnienie odpowiednich korzyści dla gmin</i>	26%	13%
<i>Zapewnienie wpływu okolicznych mieszkańców na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej</i>	17%	35%
<i>Odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów</i>	60%	40%
<i>Wpływ elektrowni na turystykę</i>	12%	12%
<i>Wpływ na środowisko</i>	45%	45%

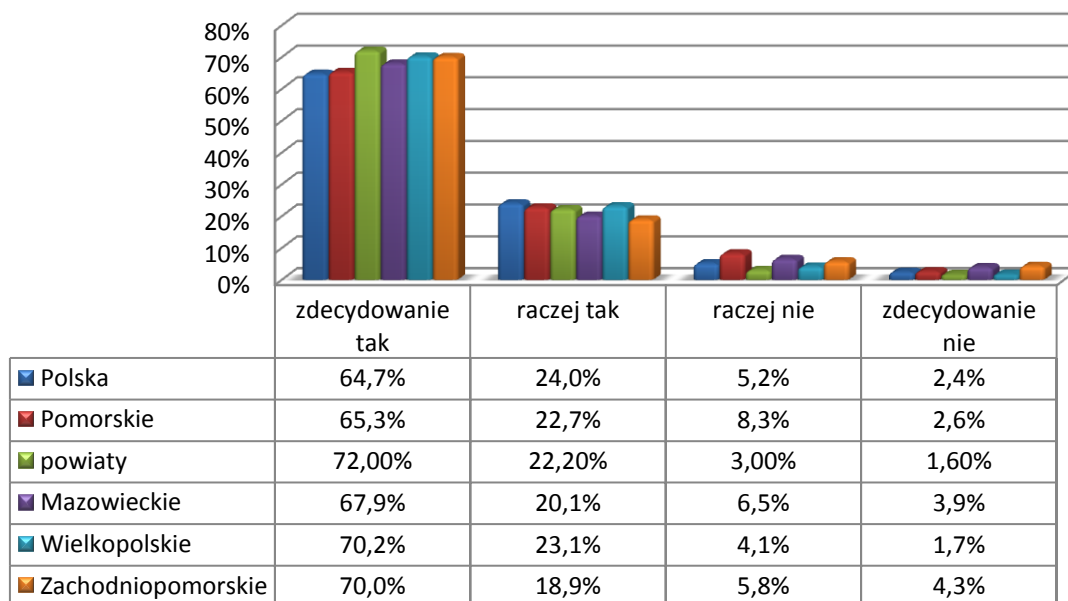
ZAUFANIE DO WŁADZ I POTRZEBA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Interesował nas również mandat społeczny dla podmiotów władzy w zakresie ich zaangażowania w budowę EJ (rys. 19). W 2010 roku także uwidoczniło się silne poparcie dla idei budowy EJ, po raz kolejny najwyższe w Pomorskiem i powiatach puckim i wejherowskim (odpowiednio 67% i 69% zsumowanych odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam” i „raczej się zgadzam” ze stwierdzeniem, iż władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy EJ). Tym razem w niewielkim jedynie stopniu odstawał od nich wynik ogólnopolski (razem 63%), zaś na uwagę zasługuje fakt, że najwięcej odpowiedzi w kategorii „raczej się zgadzam” odnotowano właśnie w badaniu ogólnopolskim (35%). Mieszkańcy Pomorskiego i powiatów mogą być więc uznani za bardziej entuzjastycznych, zaś mieszkańcy całego kraju wyrażaliby średnio najwyższy poziom „ostrożnego poparcia”. Generalnie jednak na podkreślenie zasługuje sam fakt, że **we wszystkich etapach badania uzyskano około 60-procentowe poparcie dla angażowania się władz państwowych i samorządowych w budowę elektrowni jądrowej.**

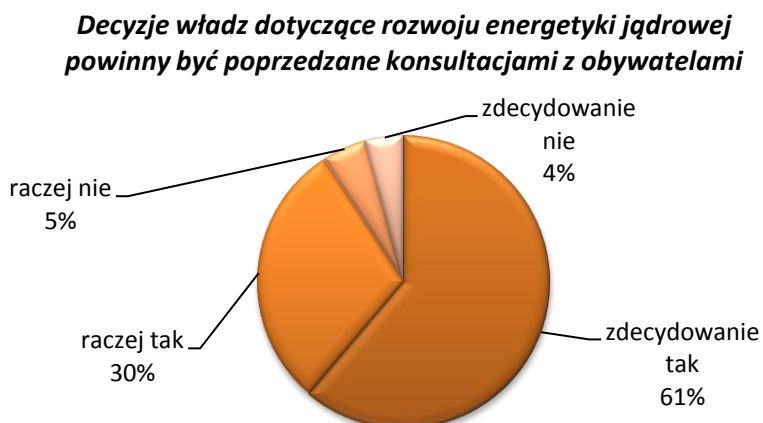
Rys. 19. Władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy elektrowni jądrowej w Polsce. (2010)

W analizowanym wcześniej pytaniu zarówno przeciwnicy, jak i zwolennicy zwracali uwagę na potrzebę zapewnienia wpływu mieszkańców okolicznych terenów na podejmowane decyzje związane zarówno z budową, jak i funkcjonowaniem EJ. Około 20%-25% badanych uznało to za istotne zagadnienie, które powinno być szczególnie brane pod uwagę przy realizacji inwestycji. Wskazuje to na wagę, jaką dla mieszkańców ma **kwestia współuczestniczenia w realizacji inwestycji**. Najbardziej elementarną formą takiego współuczestniczenia jest **przeprowadzanie konsultacji społecznych** przed podejmowaniem konkretnych decyzji dotyczących nie tylko lokalizacji, ale także poszczególnych aspektów budowy i funkcjonowania EJ w regionie. **Na potrzebę konsultowania ze społeczeństwem lokalnym decyzji w zakresie rozwoju energetyki jądrowej wskazała przytłaczająca większość (ok. 90%) badanych** (zsumowane odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” wynosiły od 88% w Pomorskim i Mazowieckim do 94% w powiatach puckim i wejherowskim; rys. 20).

Rys. 20. Czy Pana/i zdaniem decyzja o budowie elektrowni jądrowej powinna być konsultowana z lokalną społecznością? (2010)

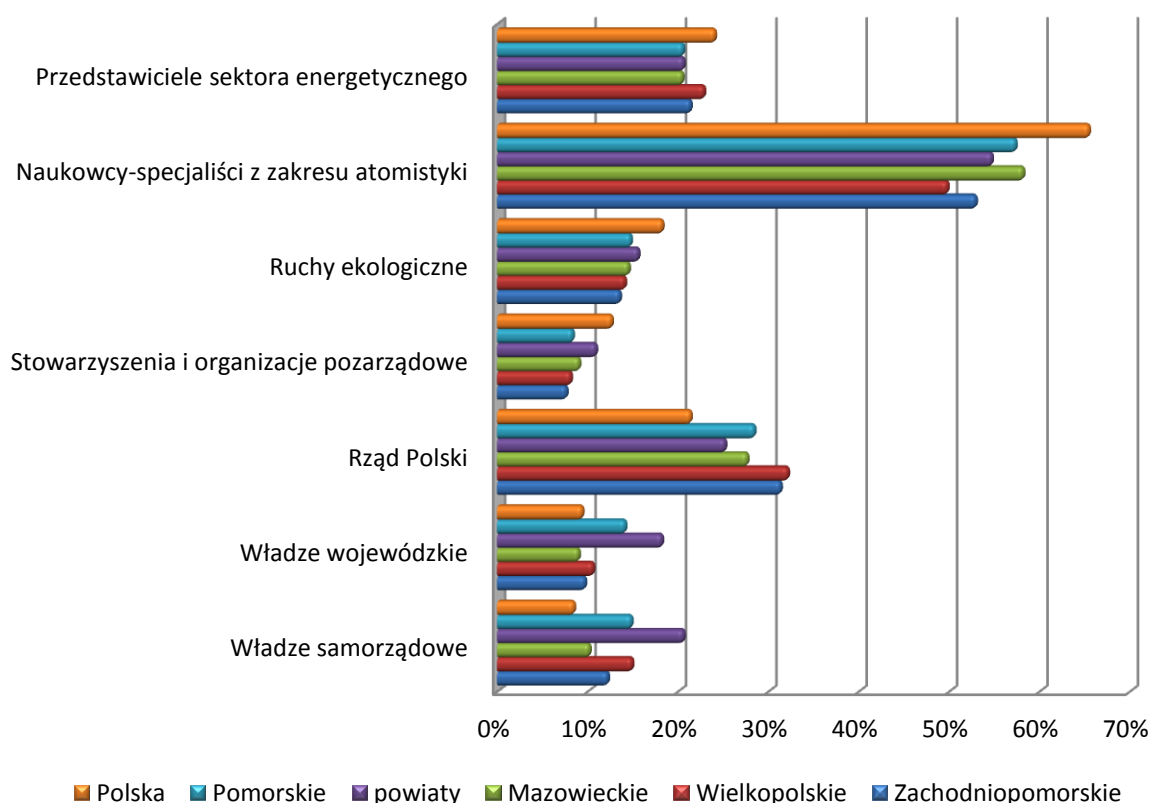
W 2011 roku powtórzyliśmy to pytanie prosząc mieszkańców województwa pomorskiego o ustosunkowanie się do stwierdzenia: „**Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością**” (rys. 21). **Znów otrzymaliśmy około 90% odpowiedzi pozytywnych.** Nie ma więc wątpliwości, że takie oczekiwanie społeczne jest i że jest ono powszechnie podzielane.

Rys. 21. Województwo pomorskie (2011)

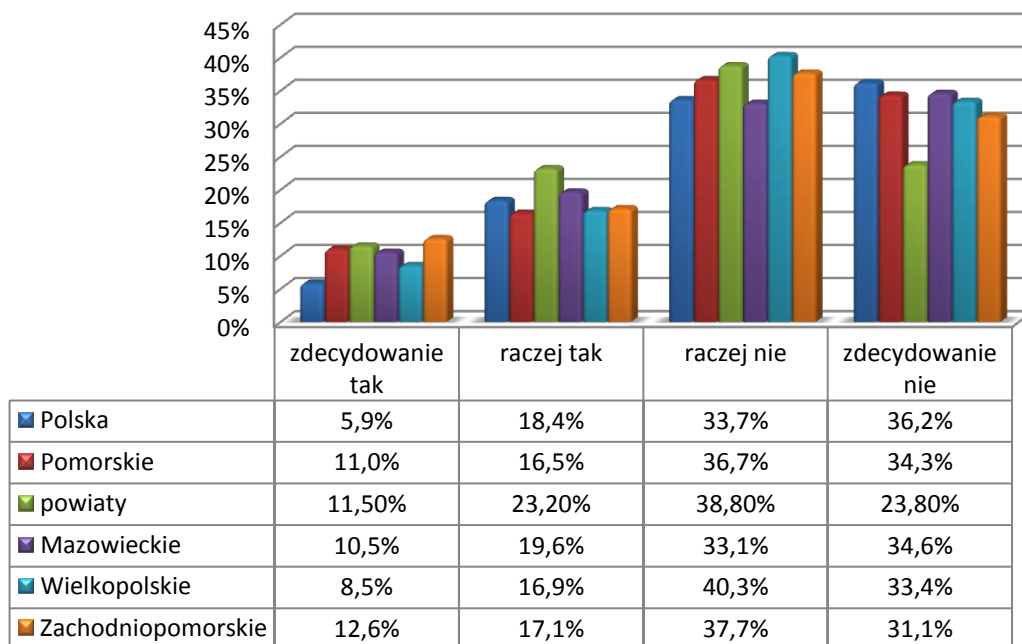
Mówiąc o konsultacjach i komunikacji społecznej w sprawach związanych z energetyką jądrową pojawia się pytanie o **podmioty obdarzane wystarczającym zaufaniem do prowadzenia takich konsultacji** (rys. 22). W 2010 roku Rząd Polski uznawany był jedynie przez 20%-30% badanych za wiarygodne źródło informacji w tej kwestii, jeszcze niżej oceniane są władze samorządowe (8%-20%) i wojewódzkie (9%-18%). Pewnym pocieszeniem może być fakt, że najwyższy poziom zaufania władze samorządowe i wojewódzkie mają właśnie w powiatach puckim i wejherowskim.

Także przedstawiciele sektora energetycznego nie cieszyli się wysokim zaufaniem (20%-24%). Najwięcej wskazań otrzymali naukowcy, specjaliści z zakresu atomistyki (50%-65%). Niewielkim zaufaniem obdarzani są także przedstawiciele sektora pozarządowego, stowarzyszeń i organizacji (7%-13%), choć w przypadku ruchów ekologicznych jest to trochę więcej (13,5%-18%).

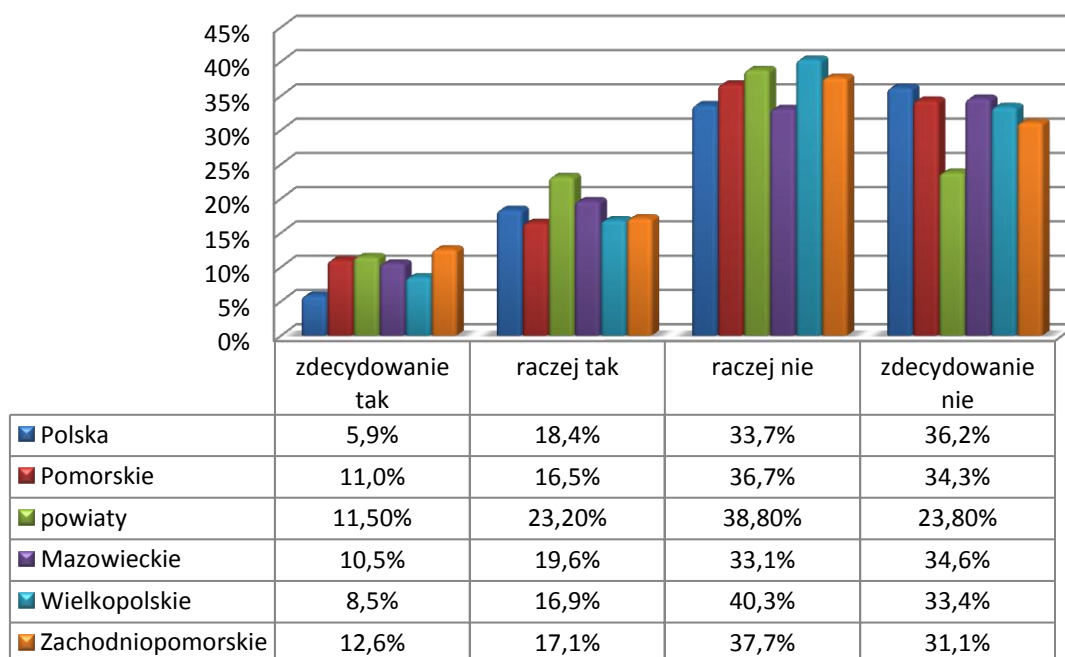

Rys. 22. Które z wymienionych podmiotów stanowią dla Pani/a wiarygodne źródła informacji w kwestii budowy elektrowni jądrowej? (2010)

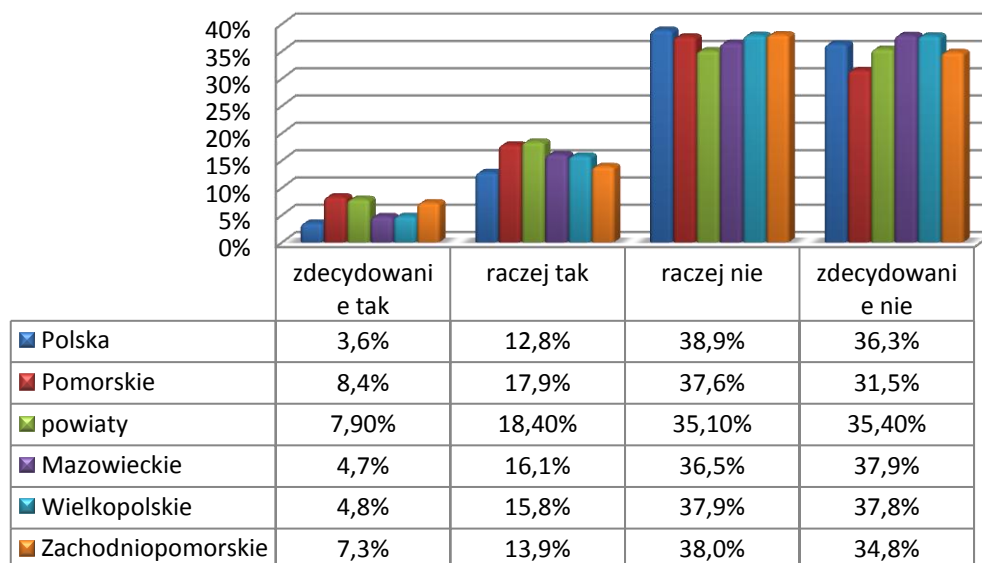
Jednym z kluczowych zagadnień wydaje się pytanie o **przedmiot konsultacji społecznych**. Wbrew rozpowszechnionym opiniom, iż Polakom brakuje wiedzy na temat energetyki jądrowej, w 2010 roku, **blisko jedna trzecia badanych uważała, że ich wiedza w tym zakresie jest wystarczająca** (zsumowana liczba odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” we wszystkich badaniach to 30%; zob. rys. 23). Podobna ilość osób (w sumie 29%) wykazywała zainteresowanie uczestnictwem w szkoleniach z udziałem specjalistów (rys. 24). Niepokojącym wydaje się jednak, że jednocześnie tylko 24% osób uważało, że otrzymuje wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji (rys. 25). To pozwala postawić tezę, iż **problemem jest nie tyle brak wiedzy, co poczucie bycia ignorowanym i pomijanym w procesie podejmowania decyzji**. Mieszkańcy w znacznie większym stopniu czują potrzebę bycia informowanymi o planach i postępach inwestycji, konsultowanymi przy podejmowaniu decyzji, niż edukowanymi z zakresu energetyki jądrowej. **Potwierdzają to także wyniki z badań powiatów, w których połowa osób wyraziła chęć brania udziału w bezpośrednich spotkaniach dotyczących realizacji inwestycji, a ponad 90% opowiedziało się za powstaniem regionalnego Centrum Informacji o Energii Jądrowej, skierowanego do mieszkańców i turystów.**

Rys. 23. Czy – według Pana/i – Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca? (2010)

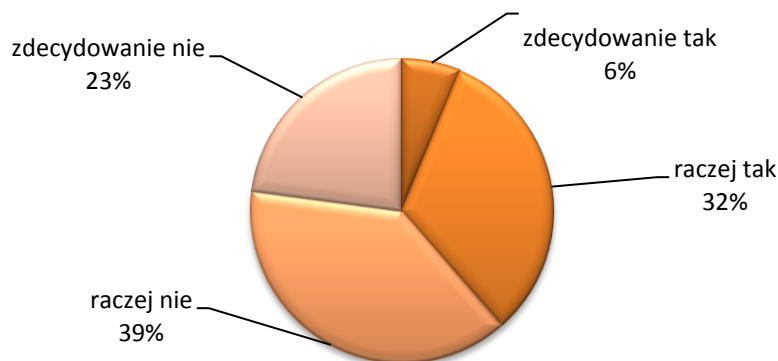
Rys. 24. Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w szkoleniach poświęconych zagadnieniom energetyki jądrowej, prowadzonych przez specjalistów z tej dyscypliny? (2010)

Rys. 25. Czy uważa Pan, że otrzymuje wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji

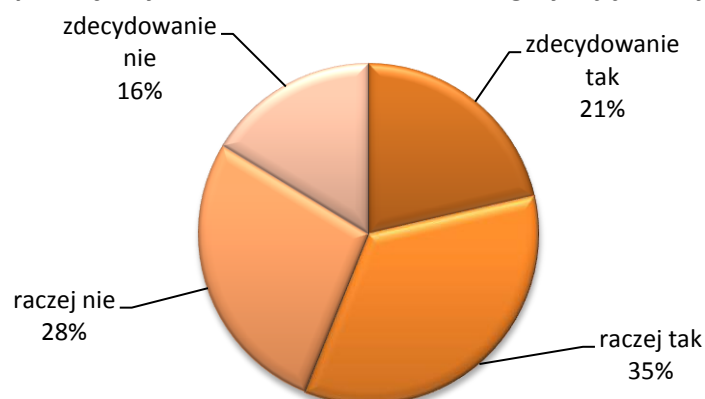
W 2011 roku postanowiliśmy również spytać mieszkańców województwa pomorskiego, czy uważają, że dysponują wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej (rys. 26); 62% odpowiedziało, że nie. Ponowiliśmy więc pytanie o **gotowość udziału w szkoleniach lub innego typu spotkaniach konsultacyjnych** dotyczących energetyki jądrowej. Spyaliśmy: „Czy chciał(a)by Pan(i) brać udział w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej (np. z udziałem zaproszonych ekspertów)?” (rys. 27). **Liczba osób chętnych podwoiła się do 56%.** Jest to bardzo istotna zmiana. Trudno jednoznacznie określić, z czego ona wynika. Być może jest to efekt debaty publicznej, która rozgorzała po wydarzeniach w Fukushima, może to jednak również wskazywać na odczuwany brak dostępu do informacji i odpowiednich działań z zakresu komunikacji społecznej i polityki informacyjnej władz. **Spośród osób, które wyraziły chęć udziału w takich spotkaniach 67% deklaruje gotowość poświęcenia od 1 do 3 godzin miesięcznie na takie spotkania, 10% od 4 do 7 godzin miesięcznie a 4,6% więcej niż 7 godzin miesięcznie (rys. 28).**

Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej?

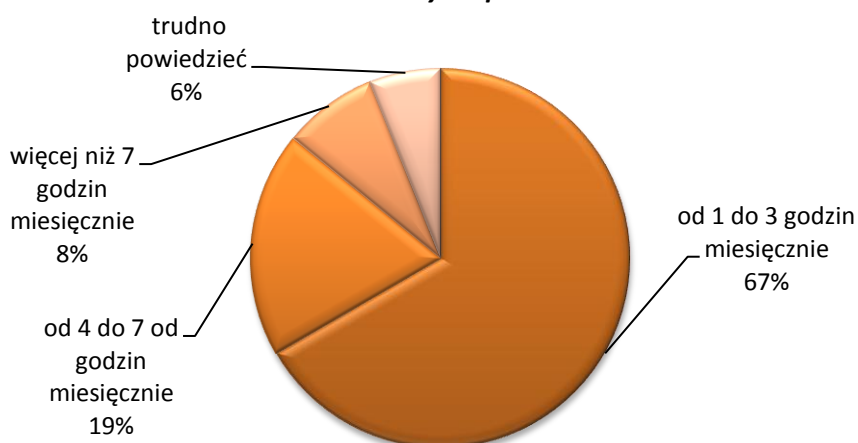
Rys. 26. Województwo pomorskie (2011)

Czy chciał(a)by Pan(i) brać udział w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej?

Rys. 27. Województwo pomorskie (2011)

Ille godzin miesięcznie gotów/owa był(a)by Pan/i poświęcić na udział w lokalnych spotkaniach?

Rys. 28. Województwo pomorskie (2011)

Chcieliśmy lepiej poznać oczekiwania przeciwników inwestycji w EJ z województwa pomorskiego w stosunku do procesu decyzyjnego (tabela 4). Spośród nich 43% uważa, że wszystkie z wymienionych w ankiecie grupy (zwykli obywatele, eksperci z dziedziny energetyki i atomistyki, Parlament RP, rząd, politycy ze szczebla regionalnego, przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń i organizacji, organizacje ekologiczne) powinny mieć równy udział w podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni jądrowej w Polsce – 28% wskazało na zwykłych obywateli a 20% na ekspertów. Natomiast prawie wszyscy przeciwnicy byli zgodni co do tego, że jeśli elektrownia jądrowa powstanie w ich powiecie/województwie, to powinny powstać komitety obywatelskie oceniające bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej (83%), oraz że decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością (93%).

Tabela 4. Oczekiwania przeciwników EJ wobec procesu decyzyjnego

	Przeciwnicy budowy elektrowni jądrowej w Polsce w województwie pomorskim (N=268)
Czy uważa Pan(i), że lokalna społeczność jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w Pana/i gminie?	60% nie
Proszę wskazać, która z wymienionych grup, Pana/i zdaniem, powinna mieć decydujący głos przy podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni	43% wszystkie z wymienionych grup 28% zwykli obywatele 20% eksperci
Jeśli elektrownia jądrowa powstanie w moim powiecie/województwie, to powinny powstać komitety obywatelskie oceniające bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej	83% tak
Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością.	93% tak

CZĘŚĆ II

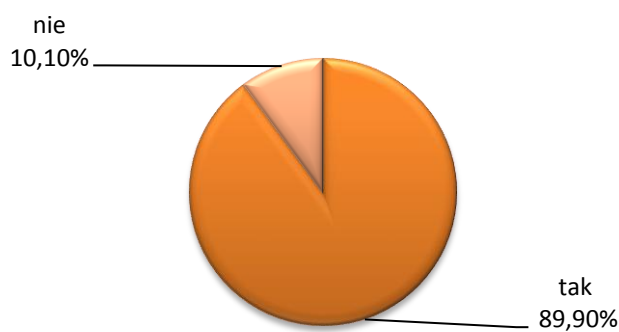
Powiaty wejherowski i pucki na tle województwa pomorskiego
w latach 2010-2011

W tej części raportu zawarta jest pogłębiona analiza wyników badań prowadzonych w latach 2010 i 2011 w powiatach puckim i wejherowskim oraz w województwie pomorskim. Na granicy tych dwóch powiatów znajduje się jedna z potencjalnych lokalizacji przyszłej elektrowni jądrowej Żarnowiec. W 2010 roku dobraliśmy jedną wspólną próbę dla obu powiatów. W 2011 roku, dzięki dobraniu dwóch odrębnych prób dla powiatów wejherowskiego i puckiego, mogliśmy dokładniej przyjrzeć się różnicom w nastawieniu do elektrowni jądrowej pomiędzy powiatami graniczącymi z Żarnowcem.

Analiza wyników badań dla powiatów puckiego i wejherowskiego z roku 2010, przeprowadzona w kontekście wyników badań ogólnopolskich oraz wojewódzkich, pozwala na pokazanie specyfiki nastawień społeczności lokalnej zamieszkującej okolice planowanej elektrowni jądrowej w Żarnowcu na tle nie tylko ogólnopolskim, ale także samego województwa pomorskiego. Wyjątkowa sytuacja tych dwóch powiatów, związana przede wszystkim z przerwana budową elektrowni jądrowej w latach 80-tych XX wieku sprawia, że uzyskanych tu wyników nie należy uogólniać i przekładać na społeczności lokalne z okolic innych lokalizacji. Należy raczej założyć, że nastawienie mieszkańców okolic Żarnowca jest specyficzne dla tej lokalizacji.

Podobnie jak przy badaniach województw, w pierwszym etapie badania chcieliśmy ocenić samą świadomość istnienia planów budowy elektrowni jądrowej w Polsce na początku realizacji Programu Polskiej Energetyki Jądrowej. Na tle badań ogólnopolskich oraz czterech badanych województw świadomość istnienia takich planów najwyższa była w powiatach wejherowskich i puckim. **Blisko 90% mieszkańców okolic Żarnowca słyszało o planach wybudowania na Pomorzu elektrowni jądrowej (rys. 28).** Wysoka świadomość istnienia tematu na Pomorzu nie jest zaskakująca, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że pomysł budowy EJ w tym regionie powraca w debacie publicznej co kilka lat od momentu podjęcia decyzji o zaprzestaniu budowy EJ w Żarnowcu w 1990 roku.

Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania na Pomorzu Elektrowni Jądrowej?

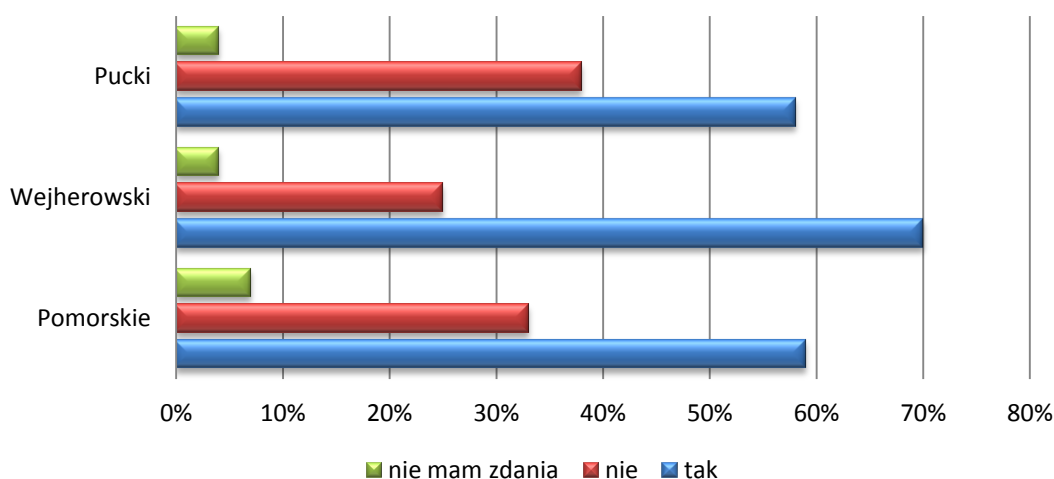

Rys. 28. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania na Pomorzu elektrowni jądrowej?(odpowiedzi mieszkańców powiatu wejherowskiego i puckiego) (2010)

Kluczową kwestią w kontekście planów budowy pierwszej elektrowni jądrowej do 2020 roku, jest stopień poparcia dla tej decyzji. Tu również **70% mieszkańców okolicznych powiatów uznało za słuszną decyzję o budowie elektrowni jądrowej w Polsce.** Jest to podobny wynik, jak dla całego województwa pomorskiego, które spośród wszystkich województw badanych w 2010 roku,

charakteryzowało się najbardziej pozytywnym nastawieniem do rządowej decyzji. Wynik uzyskany w powiatach był o 13 punktów procentowych wyższy niż w badaniu ogólnopolskich (57,1%).

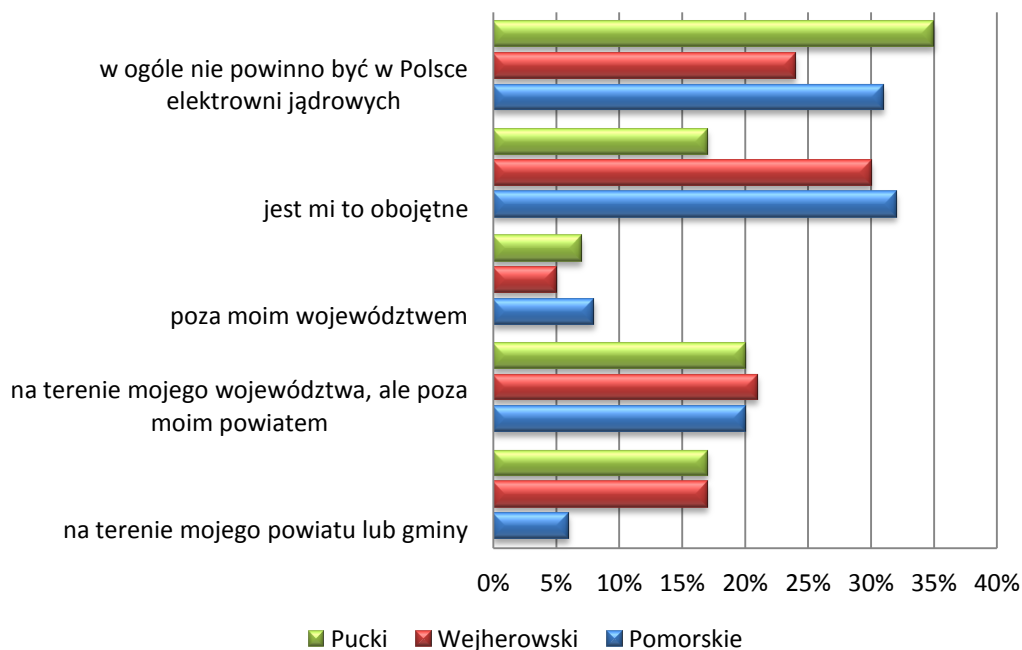
W 2011 roku w powiecie wejherowskim znów 70% badanych odpowiedziało, że popiera plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce (rys. 29). W powiecie puckim poparcie to wyniosło 57%, średnia dla obu powiatów będzie zatem wynosiła w tym roku 63,5%, co stanowi spadek zaledwie o 7% i wciąż oznacza wyjątkowo duże poparcie społeczne dla inwestycji. Natomiast brak poparcia dla takiej inwestycji w powiecie wejherowskim wyniósł 25%, a w powiecie puckim 38%. Opinie w tych lokalizacjach wydają się dość jasno określone, ponieważ w obu przypadkach procent osób niezdecydowanych jest bardzo niski (4,5% w powiecie wejherowskich i 4% w powiecie puckim). **Istotnym wydaje się fakt, że oba badane powiaty różnią się od siebie odnośnie poparcia planów budowy EJ w Polsce.** Wyniki uzyskane dla tego pytania potwierdzają słuszność dobrania dwóch oddzielnych prób dla każdego z powiatów.

Rys. 29. Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce?(2011)

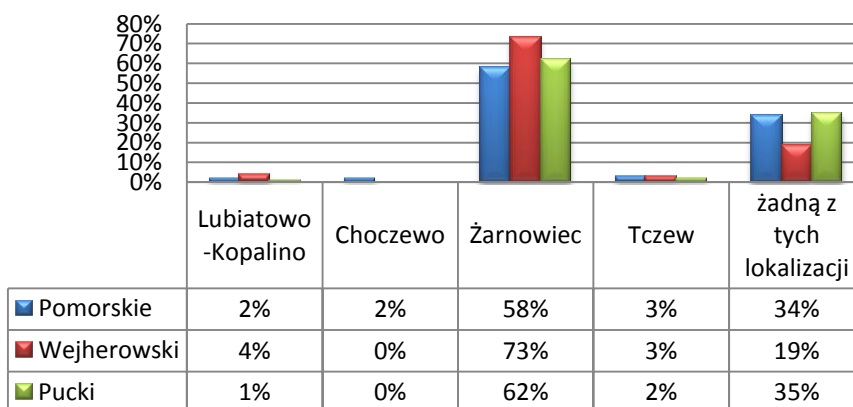
LOKALIZACJA ELEKTROWNI JĄDROWEJ

W 2011 roku spytaliśmy mieszkańców powiatu wejherowskiego, puckiego oraz całego województwa pomorskiego „Gdzie Pana/i zdaniem powinna stanąć pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce?” (rys. 30). Oba powiaty wyróżniają się na tle całego województwa, gdyż około 10% więcej respondentów w powiatach niż w całym województwie odpowiedziało, że ich własny powiat lub gmina są odpowiednim miejscem dla tej inwestycji (dla obu powiatów było to 17%). Jednocześnie w powiecie wejherowskim tylko 4,5% osób uważa, że elektrownia powinna stanąć poza województwem (w puckim oraz ogólnie w pomorskim po około 7%). **Powiat wejherowski wyróżnia się również tym, że jest tam najmniej osób, które uważają, że w Polsce w ogóle nie powinno być elektrowni jądrowej (24%).** W całym Pomorskiem jest ich ponad 30% a w powiecie puckim 35%. **W powiecie puckim natomiast jest najmniej osób, którym jest to obojętne – 16,5%.** W całym województwie osób obojętnie nastawionych do takiej decyzji jest ponad 30%, a w powiecie wejherowskim 30%.

Rys. 30. Gdzie Pana/i zdaniem powinna stanąć pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce? (2011)

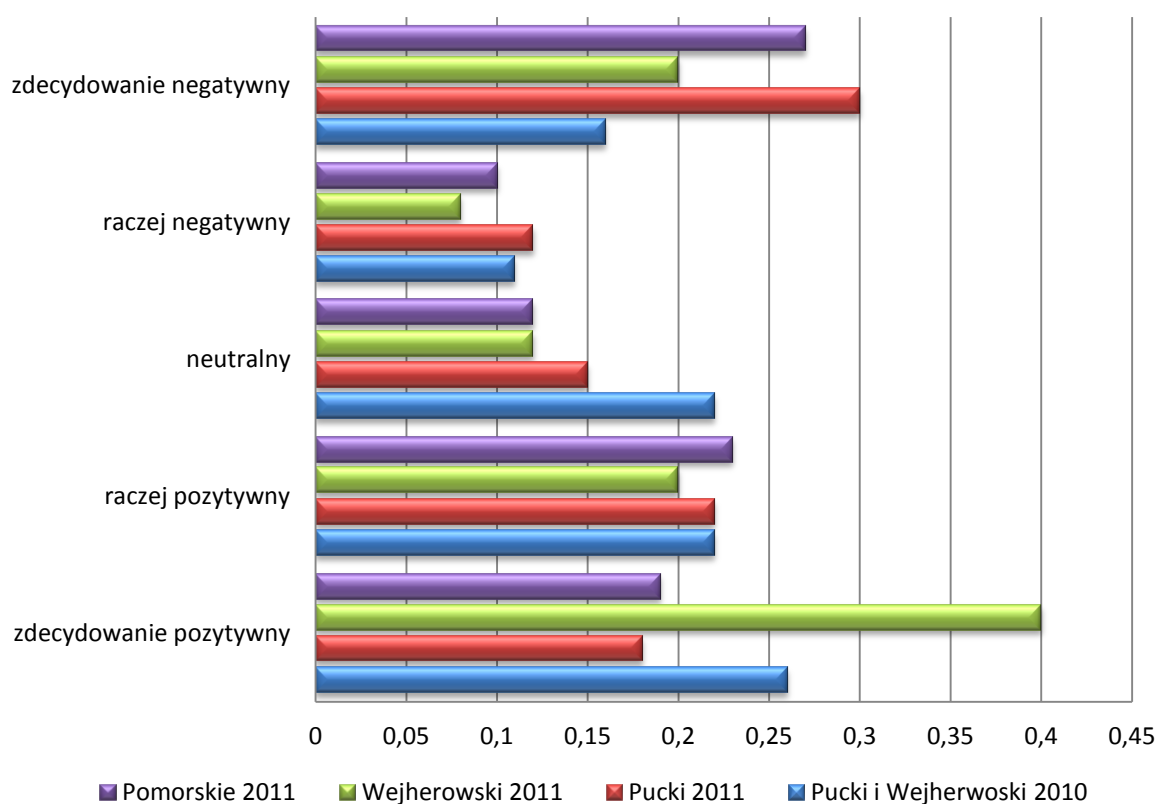
W 2010 roku, w badaniu przeprowadzonym wśród mieszkańców powiatów puckiego i wejherowskiego, 72,5% respondentów wskazywało Żarnowiec jako najbardziej odpowiednie miejsce do wybudowania EJ, przy założeniu, że zapadnie decyzja o budowie EJ na Pomorzu. W 2011 roku Żarnowiec nadal cieszył się największą ilością wskazań, jeśli chodzi o wybór potencjalnej lokalizacji dla przyszłej elektrowni jądrowej (uśredniony wynik dla obu powiatów to 67,5%, przy 58% poparcia w całym województwie pomorskim - rys. 31). Zwolenników tej lokalizacji jest najwięcej w powiecie wejherowskim. Również w powiecie wejherowskim jest najmniej osób, które nie chciałyby elektrowni jądrowej w żadnej z podanych lokalizacji.

Rys. 31. Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan(i) za najbardziej odpowiednią? (2011)

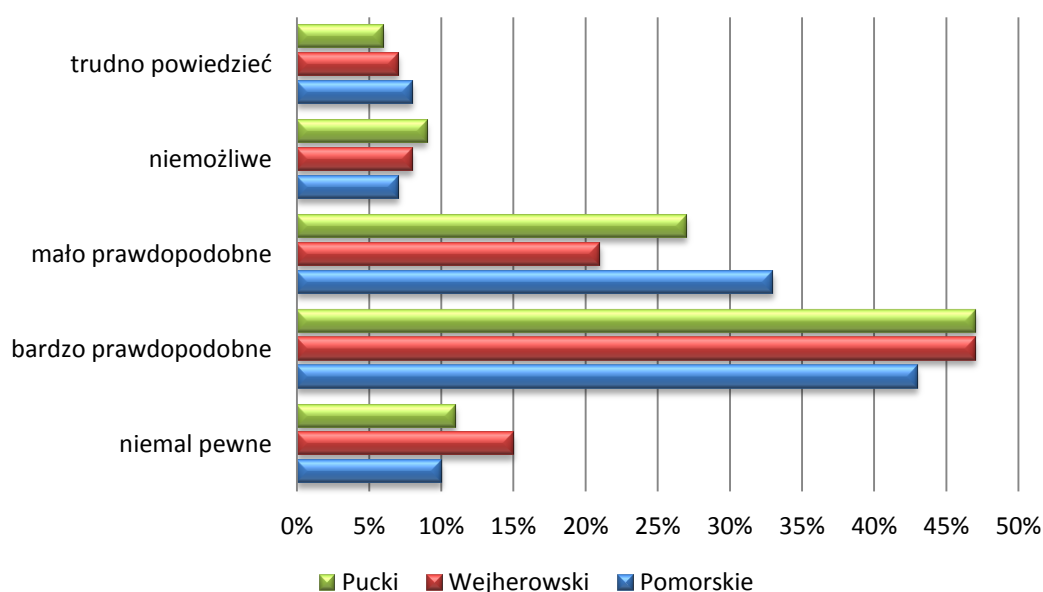
W 2010 i 2011 roku pytaliśmy badanych o stosunek wobec planów budowy EJ w okolicy miejsca zamieszkania. W 2010 roku uzyskano wysoki poziom poparcia dla powstania EJ na terenie

województwa pomorskiego. **48,3% mieszkańców powiatu puckiego i wejherowskiego było pozytywnie nastawionych do pomysłu budowy EJ w ich okolicy**, a 28% było przeciwko. Neutralny stosunek zadeklarowało 22,3% mieszkańców (rys. 32). Analizując dane z 2011 roku (rys. 38) widzimy jak **bardzo wyróżnia się powiat wejherowski, w którym około 40% mieszkańców deklaruje zdecydowanie pozytywny stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w okolicy**. Odpowiedzi dla powiatu puckiego i województwa pomorskiego były podobne w każdej z badanych kategorii – odpowiedzi zdecydowanie pozytywnych i raczej pozytywnych było około 40%. Zatem można powiedzieć, że **pomimo wydarzeń w Fukushima, powiat wejherowski jest nadzwyczaj przychylnie nastawiony do budowy elektrowni w okolicy** (60% zdecydowanie pozytywnych i raczej pozytywnych odpowiedzi) i znacznie wyróżnia się w tym względzie w województwie pomorskim. W powiecie puckim pozytywny stosunek zadeklarowało 40% badanych.

Rys. 32. Jaki jest Pana/i stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?(2011)

W 2011 roku pytaliśmy również: „Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie/okolicy?” (rys. 33). W tej kategorii mieszkańcy powiatu wejherowskiego również wyróżniają się na tle województwa pomorskiego oraz względem powiatu puckiego – znacznie częściej wyrażali opinię, że jest to niemal pewne (16% w powiecie wejherowskim i po około 10% w województwie pomorskim i powiecie puckim). Również mieszkańcy powiatu wejherowskiego znacznie rzadziej odpowiadali, że jest to mało prawdopodobne.

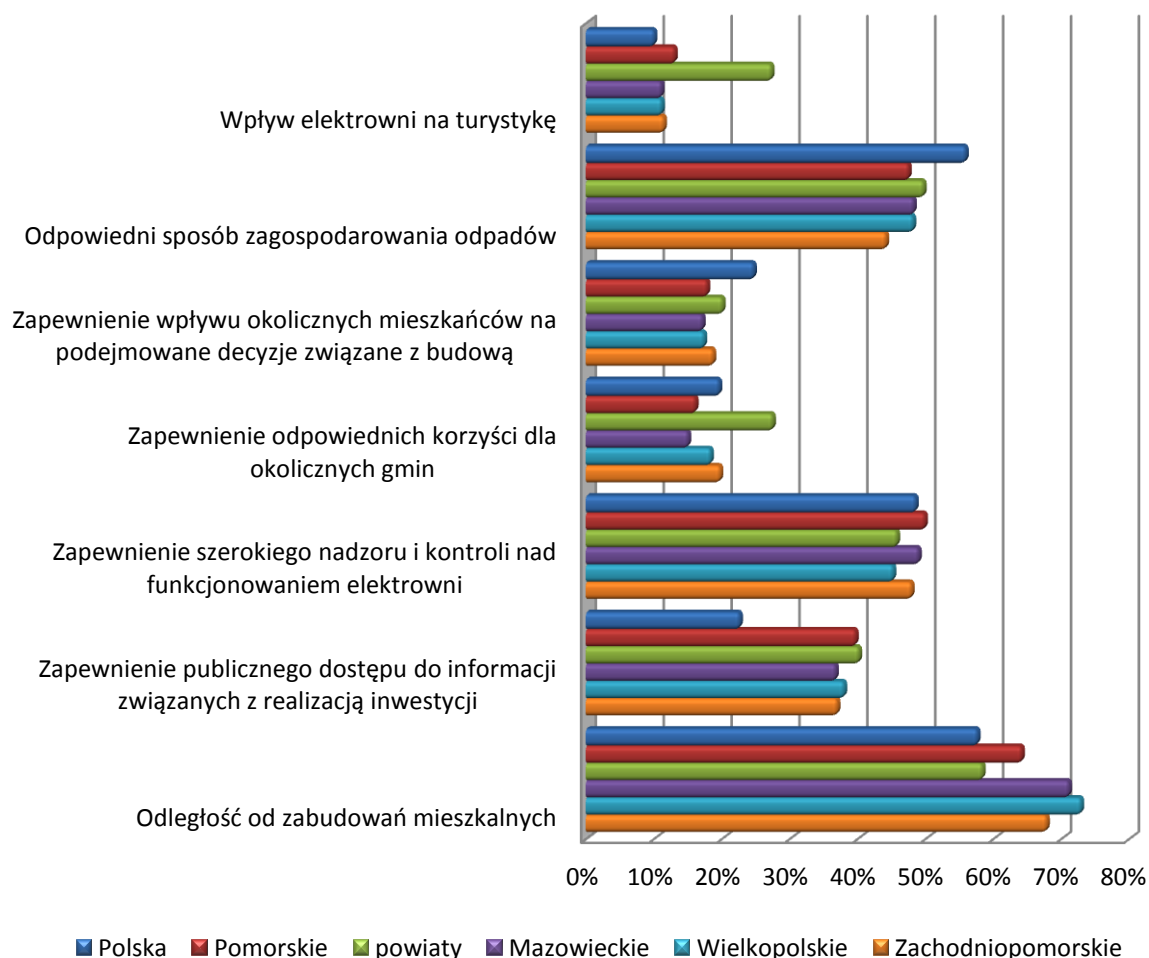

Rys. 33. Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie/okolicy? (2011)

OCZEKIWANIA WOBEC INWESTYCJI

Należy jednak zaznaczyć, że **poparcie społeczności lokalnej dla budowy EJ w Żarnowcu nie ma charakteru bezwarunkowego**. W zakresie samej budowy elektrowni jądrowej, w 2010 roku, spytaliśmy o kwestie, które powinny być szczególnie brane pod uwagę podczas realizacji inwestycji. Ta grupa zagadnień miała na celu dostarczenie wytycznych do prowadzenia skutecznych działań przez władze i inwestora, związanych z realizacją inwestycji na poziomie regionalnym, które pozwoliłaby na uwzględnienie kwestii ważnych z perspektywy mieszkańców.

Podstawowym problemem, który zdaniem badanych w 2010 roku powinien być w szczególności brany pod uwagę przy powstawaniu EJ (rys. 34) jest **odległość od zabudowań mieszkalnych (ok. 55%-70% wskazań)**. Drugą pod względem istotności kwestią jest **sposób zagospodarowania odpadów (około 50%)**. Zwraca uwagę również wysoki poziom wskazań na **potrzebę zapewnienia szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni (45%-50%)**. Te odpowiedzi wskazują po raz kolejny na wagę zagadnień związanych z poczuciem bezpieczeństwa realizowanej inwestycji. **Mieszkańcy chcą mieć przekonanie, że EJ nie będzie miała negatywnego wpływu na ich zdrowie i będzie znajdowała się pod odpowiednią kontrolą**. Na konieczność zapewnienia tego poczucia bezpieczeństwa wskazuje także następne w kolejności oczekiwanie zapewnienia publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji. Odpowiedź ta była wybierana przez 35%-40% badanych w poszczególnych województwach oraz powiatach oraz 22,6% w całej Polsce. Ta różnica między wymiarem ogólnopolskim i wojewódzkim może wynikać z faktu, że dla mieszkańców pozostałych województw, oddalonych od potencjalnej lokalizacji, kwestia ta nie odgrywa tak istotnej roli.

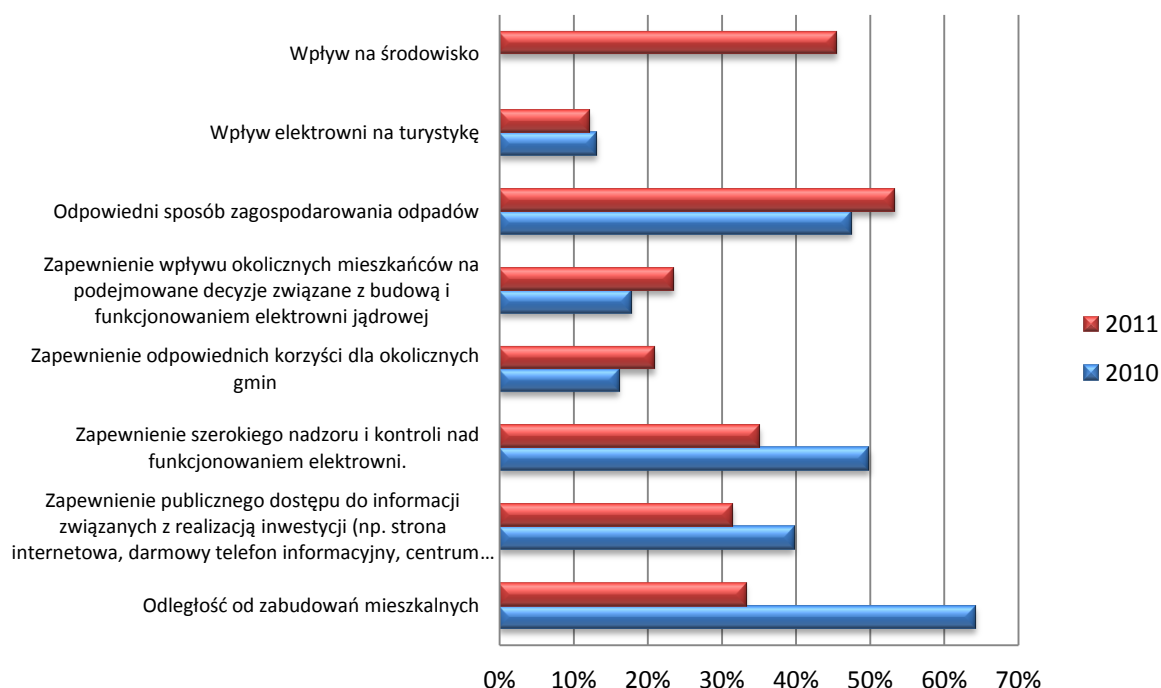

Rys. 34. Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ. (2010)

Z charakteru odpowiedzi udzielanych na to pytanie można wnioskować, iż **badani chcą nie tylko mieć pewność, że inwestycja jest bezpieczna, ale również mieć możliwość uzyskiwania informacji o szczegółach dotyczących zarówno samej inwestycji, jak i energetyki jądrowej.** Dopiero w dalszej kolejności były wymieniane inne uwarunkowania dla budowy EJ, takie jak zapewnienie odpowiednich korzyści dla okolicznych gmin (15%-27%) oraz zadbanie o kwestię wpływu elektrowni na turystykę (10%-27%).

Porównajmy teraz wybory dokonywane w województwie pomorskim w 2010 i w 2011 roku (rys. 35). W 2011 roku dodaliśmy odpowiedź „wpływ na środowisko”, a uczestnicy badania mogli wybrać trzy odpowiedzi. **Najbardziej zaskakuje to, że odległość od zabudowań mieszkalnych okazała się mniej ważna niż w 2010 roku. Podczas gdy w 2010 pozytywnych wskazań tej odpowiedzi było aż 64%, to w 2011 roku jest ich tylko 33% - prawie o połowę mniej. Spadła również ilość pozytywnych wskazań dla odpowiedzi „zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni”, która w 2010 wynosiła prawie 50% - w 2011 wynosi tylko 35%. Nadal bardzo ważny jest, a nawet wskazywany coraz częściej, odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów – w 2010 to zagadnienie otrzymało 48% pozytywnych wskazań, a w 2011 roku 53%. Pełną porównywalność wyników utrudnia dodanie odpowiedzi „wpływ na**

środowisko”. Zarazem jednak, duża popularność tej kategorii – 45% – wskazuje na to, że mieszkańcy województwa pomorskiego postrzegają to zagadnienie jako bardzo istotne, które powinno być brane pod uwagę. Być może, jeśli wpływ elektrowni jądrowej na środowisko nie będzie negatywny, mieszkańcy będą w stanie zaakceptować bliskość elektrowni wobec zabudowań mieszkalnych. **Odpowiedzi na to pytanie wskazują nie tylko na zagadnienia, które są dla mieszkańców bardzo istotne, ale również sygnalizują obszary, które generują i będą generować obawy i kontrowersje. Ważne jest więc, żeby przy potencjalnym planowaniu i realizacji inwestycji jądrowej nie tylko je uwzględnić, ale również jasno komunikować działania podejmowane w tych obszarach.**

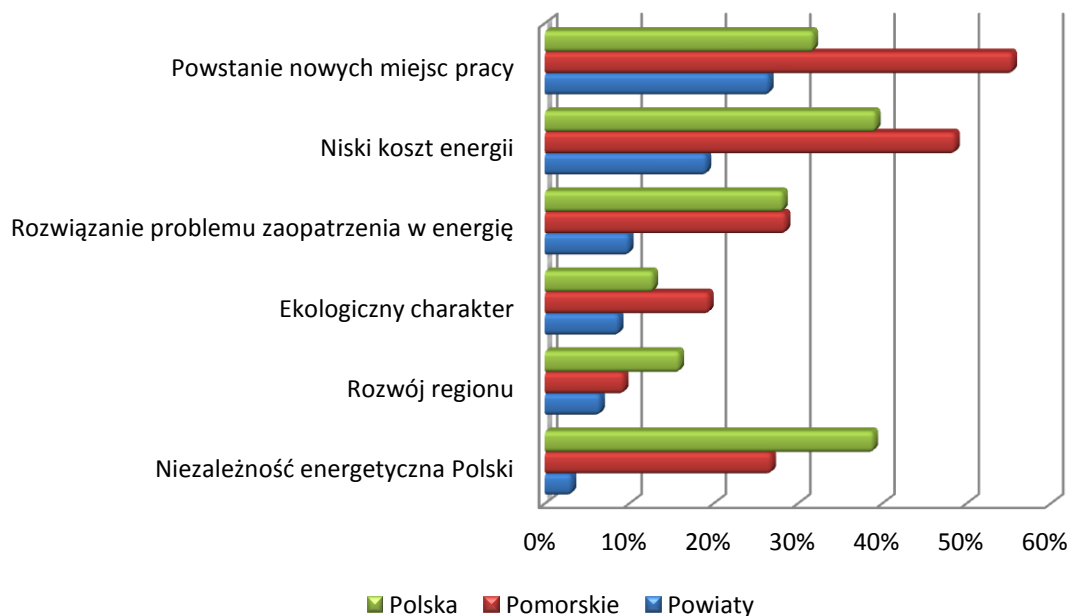

Rys. 35. Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ. Województwo pomorskie (2010, 2011).

W 2010 roku respondenci zostali również poproszeni o **wskazanie zalet i wad** związanych z powstaniem elektrowni jądrowej. W przypadku badania powiatów pytania te zostały zadane w formie otwartej (bez sugerowania gotowych odpowiedzi do wyboru), by poznać faktyczne opinie badanych. Następnie uzyskane rezultaty zostały podzielone na kilka grup według dominujących typów odpowiedzi, które zostały wykorzystane w badaniach ogólnopolskich i wojewódzkich; w nich respondenci mieli już jedynie wskazać spośród tej gotowej listy, które zalety i wady uznają za najważniejsze. W przypadku wszystkich trzech badań pytania dotyczące wad i zalet zostały zadane na samym początku wywiadu, by uzyskać spontaniczne odpowiedzi, nieodwołujące się do treści przedstawianych w dalszej części badania.

Zastosowanie zabiegu z połączeniem odpowiedzi na pytania otwarte (w przypadku powiatów) i zamknięte (w badaniach ogólnopolskich i wojewódzkich) nie pozwala niestety na całkowicie wiarygodne porównywanie wyników między powiatami a województwami i całą Polską. Jednak dzięki oparciu listy wad i zalet na faktycznych odpowiedziach uczestników badania powiatów uzyskaliśmy wyższy stopień prawdopodobieństwa, że zaproponowane respondentom odpowiedzi

rzeczywiście odpowiadają ich postrzeganiu energetyki jądrowej, a nie stanowią artefaktu badawczego. Mimo wspomnianych ograniczeń metodologicznych warto pokusić się o próbę porównania odpowiedzi na pytania otwarte i zamknięte na przykładzie powiatów, województwa pomorskiego i Polski (rys. 36).

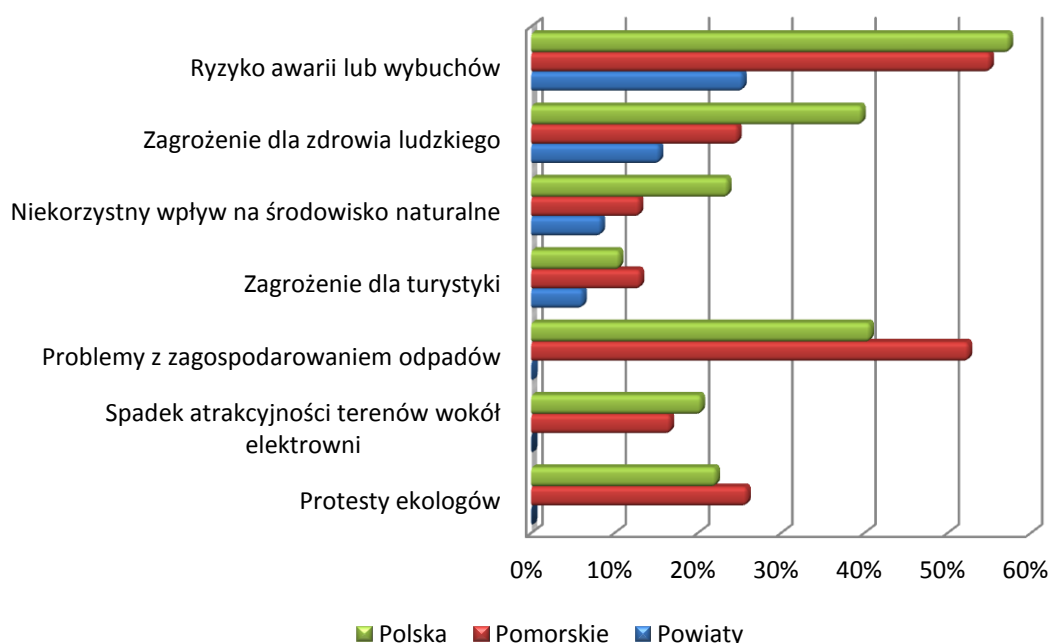

Rys. 36. Jakie widzi Pan/i zalety wybudowania elektrowni jądrowej?(2010)

W odniesieniu do zalet wyraźne było ukierunkowanie odpowiedzi mieszkańców powiatów na **bezpośrednie korzyści dla ludności lokalnej (powstanie nowych miejsc pracy i obniżenie kosztów energii elektrycznej)**. Te odpowiedzi przodują również w przypadku badań ogólnopolskich i wojewódzkich, w nich jednak podobnie wysoką ilość wskazań otrzymują „rozwiązanie problemu zaopatrzenia w energię” czy „niezależność energetyczna Polski”. Te grupy odpowiedzi tylko z rzadka były spontanicznie wskazywane w badaniu powiatów. Pozwala to postawić hipotezę o dominacji pewnego rodzaju schematów myślowych w debacie o EJ, formatujących myślenie o zaletach EJ: niska obecność wątków dotyczących niezależności energetycznej Polski, wpływu EJ na rozwój regionu, czy poprawę sytuacji energetycznej sprawia, że te argumenty nie wysuwają się samorzutnie na pierwszy plan; dopiero poruszenie ich wprost (jak to miało miejsce w badaniach wojewódzkich i ogólnopolskich), pozwoliło na ich wydobywanie.

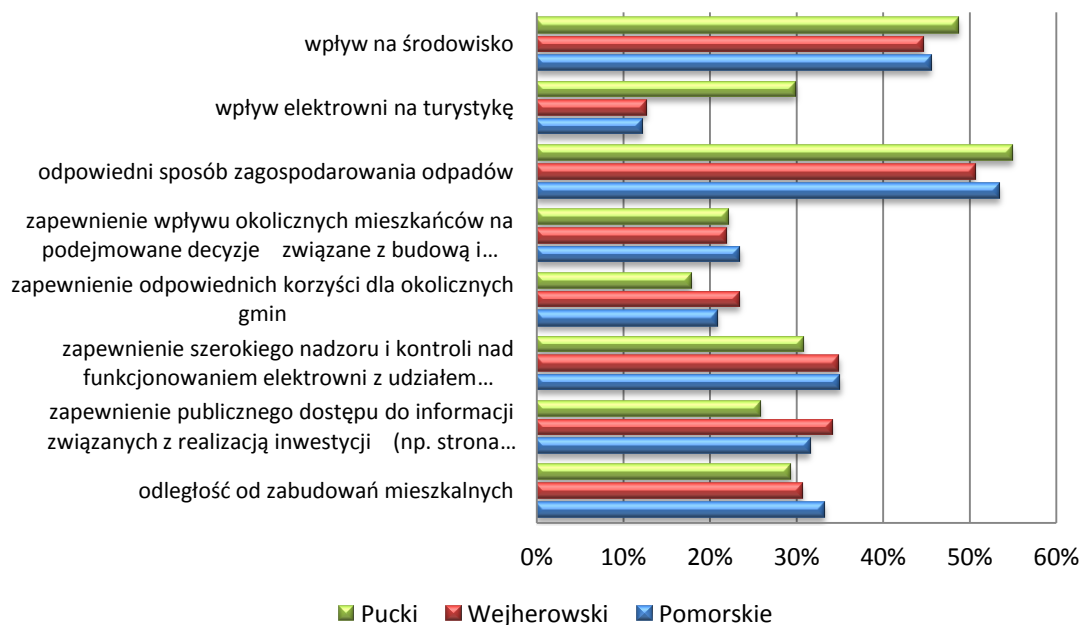
Analizując postrzeganie wad EJ warto również zwrócić uwagę na zaskakująco **niższą obawę przed awaryjnością i szkodliwym oddziaływaniem EJ w powiatach niż w całym województwie pomorskim i Polsce**. Jest to każdorazowo około dwukrotna różnica w częstotliwości wskazań. Te wyniki przeczą dość popularnemu założeniu, że obawy związane z budową EJ są największe w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej lokalizacji. W odniesieniu do Żarnowca można je wyjaśnić odwołując się do wysokiego poparcia dla budowy EJ i generalnie niższego niż w reszcie kraju dostrzeganiu wad budowy EJ. Nawet tak newralgiczna kwestia jak ewentualne zagrożenie dla ruchu turystycznego bardziej martwi ogół Polaków i Pomorzan niż samych mieszkańców terenów nad Jeziorem Żarnowieckim.

Problemy z zagospodarowaniem odpadów uzyskujące jedno z najwyższych wskazań w badaniach ogólnopolskich (40%) i wojewódzkich (52% w Pomorskiem) pojawiały się jedynie w śladowej ilości (0,05%) w odpowiedziach mieszkańców powiatów (rys. 37). Również w odniesieniu do spadku atrakcyjności terenów i możliwych protestów ekologów, odpowiedzi te wskazywane były prawie wyłącznie tylko wtedy, gdy zostały zaproponowane do wyboru, nie zaś spontanicznie. Oczywiście, zgodnie z wcześniejszym zastrzeżeniem, trudno jest tu wyciągać jednoznaczne wnioski, gdyż ta różnica może również wynikać z innego rozłożenia akcentów w powiatach i reszcie kraju, lecz wydaje się mało prawdopodobnym, by możliwa była aż taka dysproporcja między dwoma powiatami a całym województwem, którego są częścią.

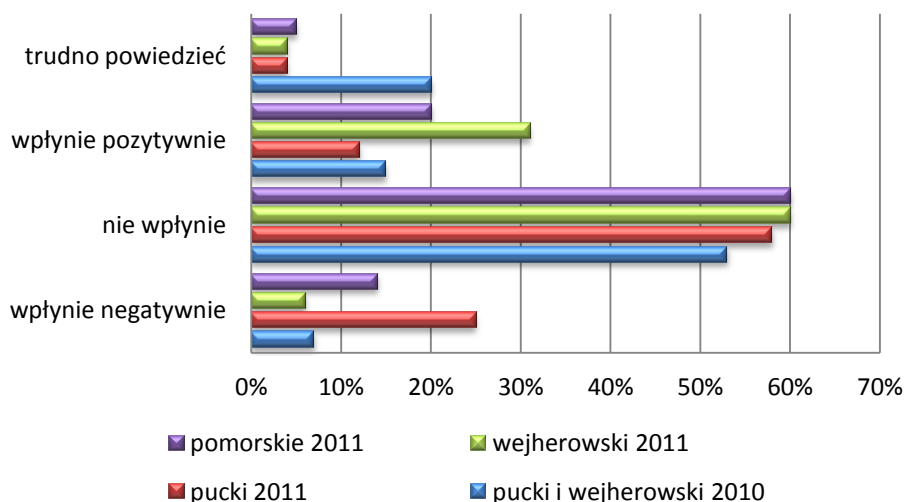
Rys. 37. Jakie widzi Pan/i wady wybudowania elektrowni jądrowej? (2010)

W 2011 roku pytaliśmy, co powinno być brane pod uwagę przy planowaniu inwestycji jądrowej (rys. 38). To pytanie ujawnia **szczególne zainteresowanie mieszkańców powiatu puckiego wpływem inwestycji na rozwój turystyki** – około 30% wskazań w tej lokalizacji w porównaniu z około 13% wskazań w powiecie wejherowskim i całym województwie pomorskim. Nie jest to zaskakujące, gdyż powiat pucki ma znacznie dłuższą linię brzegową niż powiat wejherowski i w jego obrębie znajdują się atrakcyjne turystycznie półwysep helski oraz popularne miejscowości wypoczynkowe – Władysławowo, Rewa, czy Dębki. Interesujące wyniki uzyskaliśmy również dla odpowiedzi „zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji”. Mieszkańcy powiatu puckiego wybierali tę odpowiedź znacznie rzadziej (26%) niż mieszkańcy powiatu wejherowskiego (34%) i całego Pomorskiego (32%). Natomiast **we wszystkich lokalizacjach sprawa odpowiedniego zagospodarowania odpadów wysunęła się na miejsce pierwsze** – 54% wskazań w województwie pomorskim, 51% w powiecie wejherowskim i 50% w powiecie puckim. Również **bardzo istotny dla wszystkich mieszkańców Pomorskiego jest wpływ inwestycji na środowisko** – 45% wskazań w województwie pomorskim, 45% w powiecie wejherowskich i 49% w powiecie puckim.

Rys. 38. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej? (2011)

Dość zaskakujące wyniki w 2010 roku przyniosły odpowiedzi na pytanie zadane mieszkańcom powiatów puckiego i wejherowskiego o **wpływ, jaki może mieć decyzja o budowie EJ na sytuację zawodową lub prowadzenie działalności gospodarczej** mieszkańców regionu (rys. 39). **Połowa (53%) badanych uważa, że powstanie EJ nie będzie miało żadnego wpływu na tę sferę ich życia**, a dość dużo, bo 20% nie potrafi tego wpływu ocenić. Jedynie 16% respondentów dostrzega pozytywny wpływ EJ na ich szanse zawodowe, przy 7% osób obawiających się negatywnych skutków powstania EJ w tym wymiarze ich funkcjonowania.

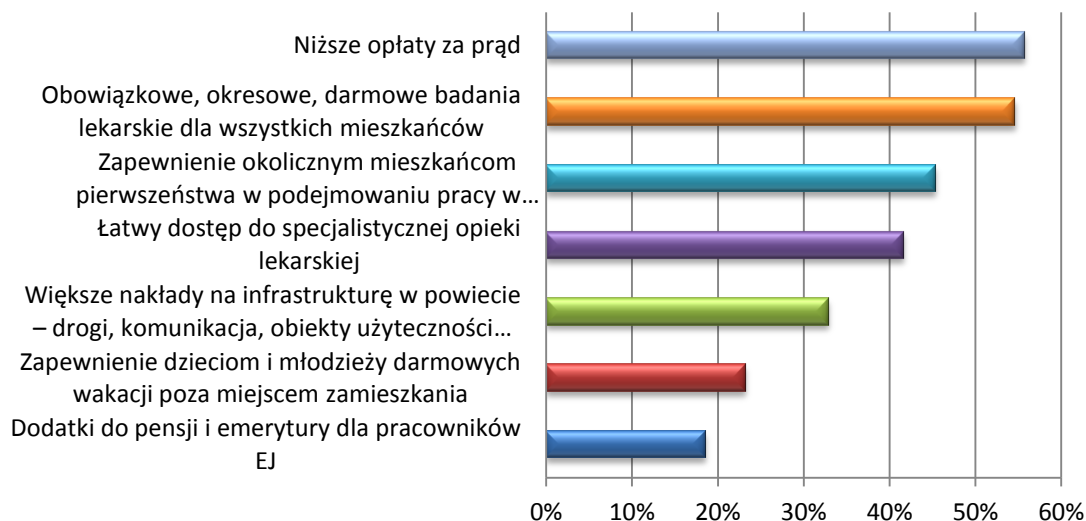

Rys. 39. Czy Pana/i zdaniem ewentualna pozytywna decyzja dotycząca budowy elektrowni jądrowej wpłynie w jakikolwiek sposób na Pana/i sytuację zawodową bądź prowadzenie działalności gospodarczej? (odpowiedzi mieszkańców powiatu wejherowskiego i puckiego) (2010)

W 2011 roku zadaliśmy mieszkańcom powiatu wejherowskiego, puckiego i całego województwa pomorskiego pytanie: „Jak Pana/i zdaniem ewentualna budowa elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy wpłynie na Pana/i sytuację życiową, sytuację zawodową lub prowadzoną działalność gospodarczą?” (rys. 39). **Znów największym optymizmem wykazali się mieszkańcy powiatu wejherowskiego, którzy w 30% ocenili ten wpływ jako pozytywny.** Również to oni najrzadziej odpowiadali, że wpływ inwestycji może być negatywny – około 6% badanych. Jednocześnie to pytanie pomaga nam jeszcze lepiej zidentyfikować pesymistów z województwa pomorskiego – 25% mieszkańców powiatu puckiego orzekło, że inwestycja może negatywnie wpłynąć na ich sytuację życiową, a tylko 12,5% oceniło ten wpływ jako pozytywny. Mieszkańcy powiatu puckiego są natomiast bardzo skupieni na pielęgnowaniu walorów turystycznych swojego regionu i nie dostrzegają pozytywnego wpływu inwestycji przemysłowo-energetycznych.

Zapytaliśmy również o korzyści, jakie mieszkańcy spodziewają się osiągnąć w związku z inwestycją. W 2010 roku odnotowaliśmy, że mieszkańcy obu powiatów spodziewają się konkretnych, namacalnych korzyści dla siebie i swojego otoczenia, płynących z powstania EJ na ich terenie (rys. 40). Istnieje jednak także **wyraźne oczekiwanie zagwarantowania przez władze lub inwestora pewnych korzyści** niezależnych od tych bezpośrednio związanych z istnieniem EJ.³ Ponad 80% mieszkańców powiatów wejherowskiego i puckiego stwierdziło, że społeczność lokalna powinna mieć zapewnione tego typu dodatkowe korzyści w związku z budową EJ w ich okolicy. Największą popularnością cieszyły się pomysły niższych opłat za energię elektryczną (56%), a także zapewnienia okresowych, obowiązkowych badań lekarskich dla wszystkich mieszkańców (55%). Niewiele mniej osób opowiedziało się za zagwarantowaniem pierwszeństwa lokalnym mieszkańcom w podejmowaniu pracy w elektrowni i instytucjach z nią związanych (45%). Występowało również wyraźne oczekiwanie zapewnienia łatwego dostępu do specjalistycznej opieki lekarskiej (42%). Tylko jedna trzecia respondentów uznała, że inwestycji powinno towarzyszyć przeznaczenie większych nakładów finansowych na rozwój infrastruktury w powiecie (budowę dróg, rozwój sieci komunikacyjnej, obiekty użyteczności publicznej).

³ Mowa tutaj o korzyściach o charakterze odgórnych „rekompensat”. W naszym badaniu celowo unikaliśmy stosowania tego pojęcia, gdyż zakłada ono wystąpienie pewnej straty, za którą należałoby się rekompensata. Trudno tymczasem z góry przyjmować, że budowa EJ wiąże się ze stratami dla regionu.

Rys. 40. Preferowane rodzaje korzyści dla mieszkańców związane z budową EJ wśród mieszkańców powiatów wejherowskiego i puckiego. (2010)

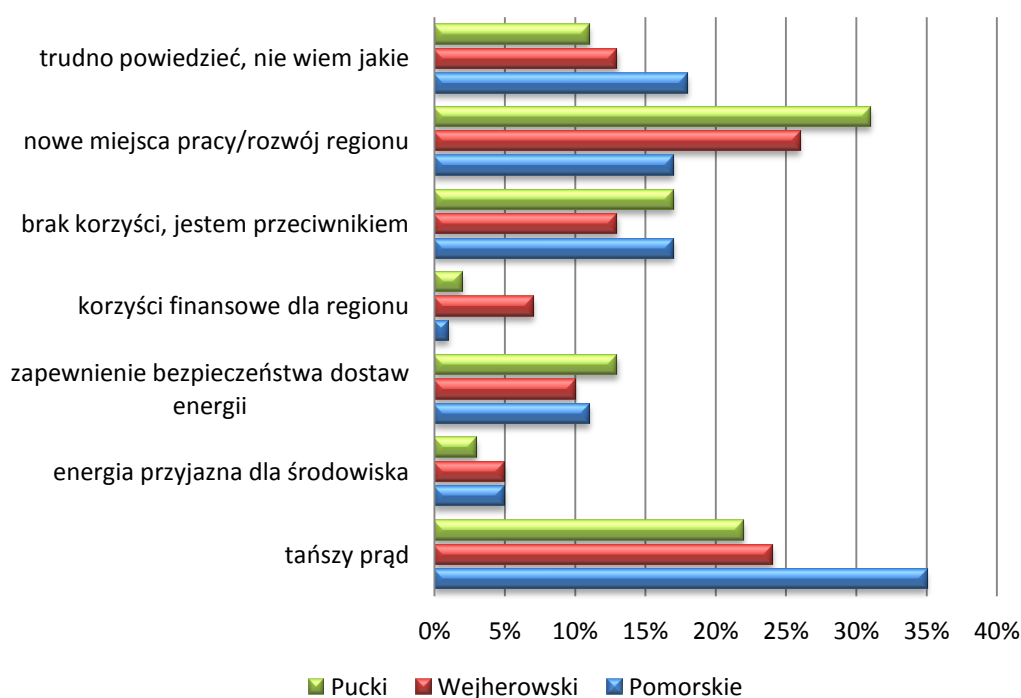
Powyższe wyniki w dużym stopniu potwierdzają wcześniejsze ustalenia o odczuwanej przez społeczność lokalną **dominującej potrzebie zapewnienia bezpieczeństwa elektrowni** (istotność opieki zdrowotnej), jak również istnienie wyraźnych **obaw dotyczących skutków zdrowotnych** funkcjonowania elektrowni. Jednocześnie daje się zauważyć **prymat korzyści indywidualnych nad zbiorowymi**. Dla większości mieszkańców ważniejsze jest zmniejszenie opłat za energię elektryczną (czyli korzyści wielkości ok. kilkudziesięciu złotych miesięcznie) niż rozwój wspólnej infrastruktury, służącej wszystkim mieszkańcom. Może to się wiązać z często diagnozowanym w badaniach społecznych niedostrzeganiem przez ludzi związku między dobrem wspólnym a dobrem indywidualnym – w tym przypadku zależności między wysokim poziomem infrastruktury a indywidualnymi szansami na polepszenie swojego statusu materialnego i zwiększenie poziomu życia.

Na marginesie warto wskazać na podobieństwa i różnice między odpowiedziami udzielonymi przez mieszkańców dwóch badanych pomorskich powiatów i tymi uzyskanymi przez CBOS w badaniu ogólnopolskim przeprowadzonym na zlecenie Ministerstwa Gospodarki we wrześniu 2009 roku⁴. W tym badaniu pytano wprost o rekompensaty, za którymi wypowiedziało się łącznie blisko 75% badanych. Na pierwszym miejscu wymieniano okresowe badania lekarskie (65,1%, w naszym badaniu druga pozycja z 54,6%), następnie były niższe opłaty za energię elektryczną (50%, w badaniu powiatów pierwsza pozycja z 56%). Trzecie w kolejności znalazły się ułatwienia w dostępie do specjalistycznej opieki lekarskiej (45%, przy 42% i tej samej pozycji w powiatach). Również kolejne wyniki były zbliżone do tych uzyskanych w badaniach lokalnych: na czwartym miejscu znalazło się zapewnienie pierwszeństwa w podejmowaniu pracy (37%), dodatki do pensji i emerytury (32%). Istotna różnica występuje przy liczbie wskazań na dodatkowe nakłady na infrastrukturę: tylko 15% wskazań w badaniu ogólnopolskim przy 33% w powiatach.

W 2011 roku spytaliśmy mieszkańców powiatów puckiego i wejherowskiego oraz mieszkańców całego województwa pomorskiego o najważniejsze korzyści, które mogą wynikać z budowy

⁴ Opinie o energetyce jądrowej. Raport z badań ilościowych, CBOS, Warszawa 2009

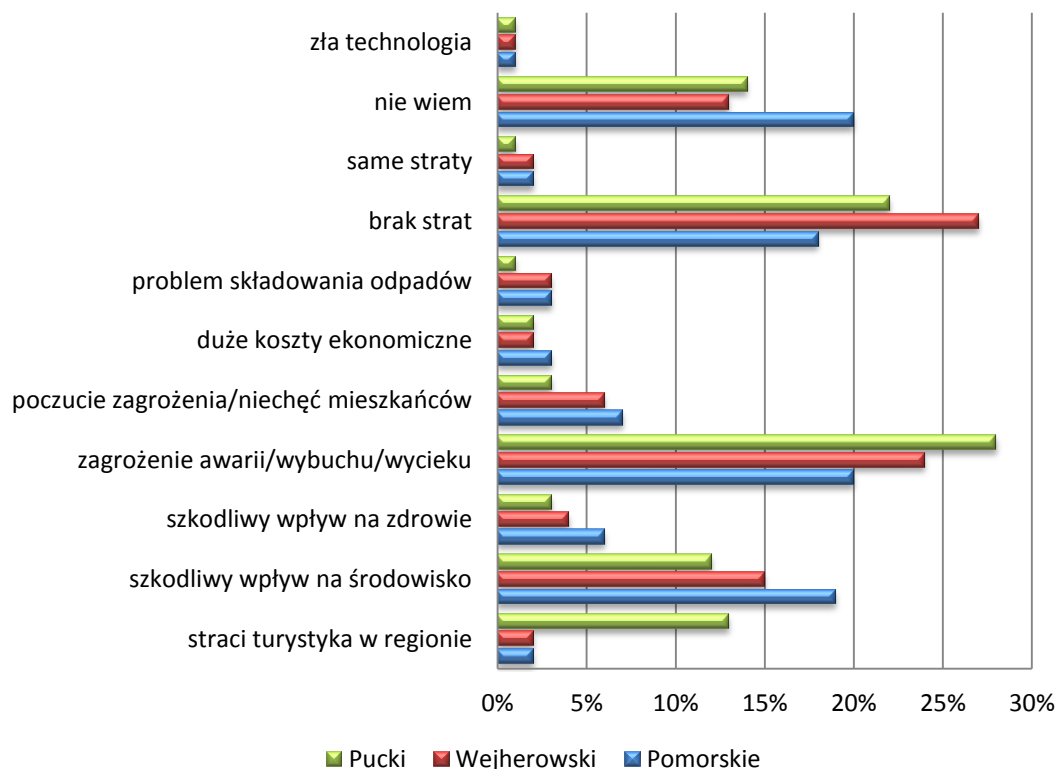
elektrowni jądrowej w okolicy (rys. 41). Ponownie poprosiliśmy badanych o samodzielne formułowanie odpowiedzi. Na etapie analizy pogrupowaliśmy je w kilka kategorii. **We wszystkich badanych lokalizacjach mieszkańcy oczekują niższych cen prądu** - w Pomorskiem 35% wskazań, w powiecie puckim 22,5%, a w wejherowskim 24%. Mieszkańcy całego województwa oczekują również ogólnego rozwoju województwa i większej ilości miejsc pracy (17%). Widać to jeszcze wyraźniej w badanych powiatach, gdzie w powiecie wejherowskim 26% badanych liczy na więcej miejsc pracy, a w puckim aż 30,5%. Około jedna dziesiąta badanych liczy na zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii zarówno w regionie jak i w całej Polsce. **Powiat wejherowski wyróżnia się tym, że około 7% badanych liczy na dodatkowe dotacje i pomoc finansową dla powiatu** oraz tym, że 13,5% badanych nie widzi żadnych korzyści – w puckim i Pomorskiem jest ich 17%.

Rys. 41. Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? (2011)

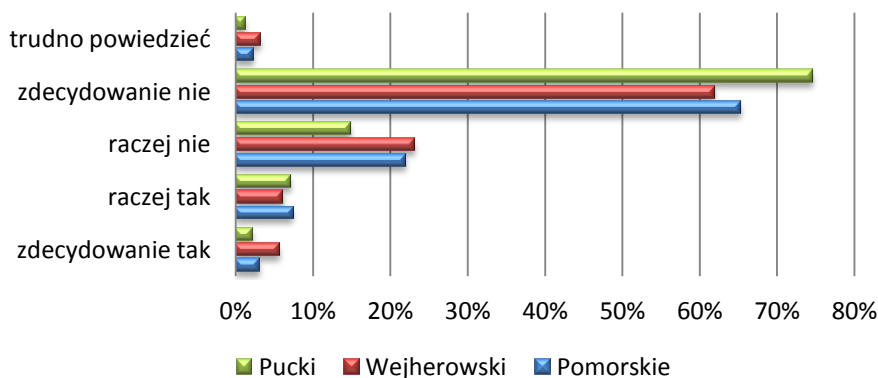
W 2011 spytaliśmy mieszkańców Pomorskiego, puckiego i wejherowskiego o potencjalne straty wynikające z budowy elektrowni jądrowej w okolicy (rys. 42). Również i tym razem daliśmy mieszkańcom możliwość samodzielnego formułowania odpowiedzi, które później połączyliśmy w kilka kategorii. **Najwięcej osób wskazało na zagrożenie awarią, wybuchem lub wyciekiem** – w województwie pomorskim było to 20% wskazań, w powiecie wejherowskim 25% a w powiecie puckim 28%. Liczną kategorię stanowią również odpowiedzi, które wskazywały na szkodliwy wpływ elektrowni na środowisko – 19% w całym województwie pomorskim, 15% w powiecie wejherowskim i 13% w powiecie puckim. Bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie wymieniany był rzadziej – 7% w województwie pomorskim, 4% w powiecie wejherowskim i 3% w powiecie puckim. Natomiast **pojawiły się odpowiedzi wskazujące ogólne poczucie zagrożenia i niechęć mieszkańców jako na istotną niekorzystną konsekwencję budowy elektrowni jądrowej w okolicy** – 7% w województwie pomorskim i powiecie wejherowskim oraz 3% w powiecie puckim. Rzadko

natomiast wskazywane były problemy ze składowaniem odpadów radioaktywnych (2-3%) i duże koszty ekonomiczne inwestycji (2-3%). **Nie zabrakło również optymistów, którzy odpowiadali, że nie widzą żadnych strat – 18% w całym województwie pomorskim, 27% w powiecie wejherowskim i 22% w powiecie puckim.**

Rys. 42. Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? (2011)

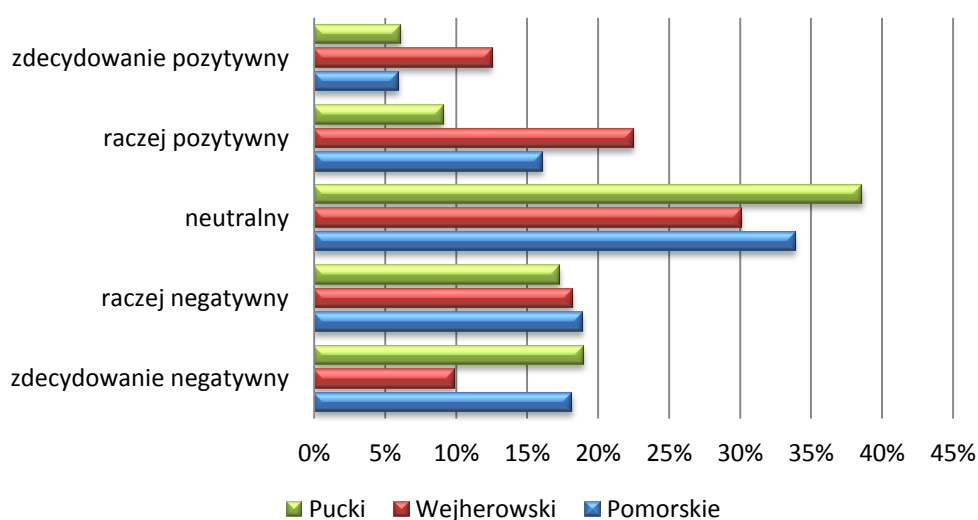
Mimo tego, że mało osób badanych wskazało na problem składowania odpadów jako na istotną negatywną konsekwencję budowy elektrowni jądrowej w okolicy, to jednak **zapytani wprost o to, czy zaakceptowaliby lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych w pobliżu ich miejsca zamieszkania, odpowiadali w zdecydowanej większości przecząco (rys. 43).**

Rys. 43. Zaakceptował(a)bym lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych w pobliżu mojego miejsca zamieszkania. (2011)

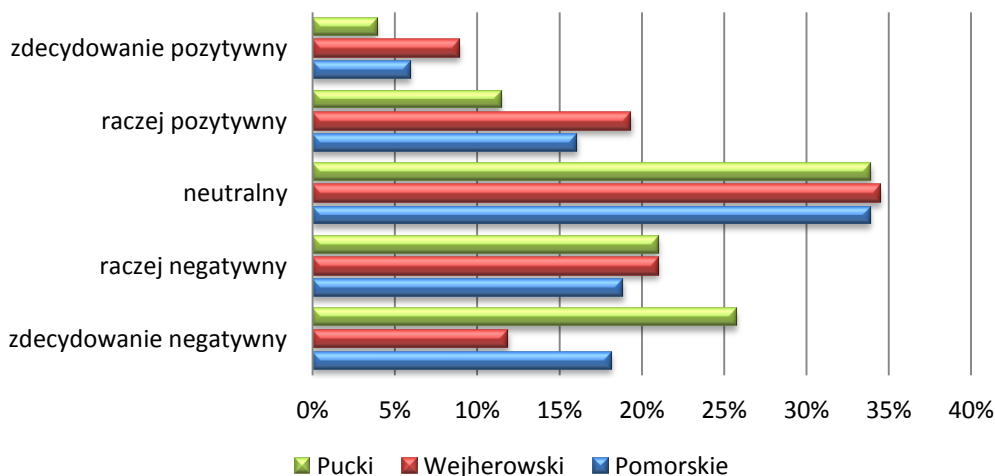
ASPEKTY REGIONALNE INWESTYCJI

W 2011 roku zadaliśmy respondentom szereg pytań dotyczących oceny wpływu elektrowni jądrowej na różne aspekty rozwoju regionalnego. Jedno z pytań dotyczyło wpływu elektrowni jądrowej na środowisko w regionie (rys. 44). Wśród badanych zdecydowanie wyróżniają się mieszkańcy powiatu wejherowskiego, których około 23% odpowiedziało, że wpływ ten będzie raczej pozytywny, a około 13%, że zdecydowanie pozytywny. Mieszkańcy powiatu puckiego, jak również mieszkańcy Pomorskiego ogólnie, zdecydowanie bardziej pesymistycznie ustosunkowali się do tej kwestii. Po około 19% badanych odpowiedziało, że wpływ ten będzie zdecydowanie negatywny (w powiecie wejherowskim tylko 10%).

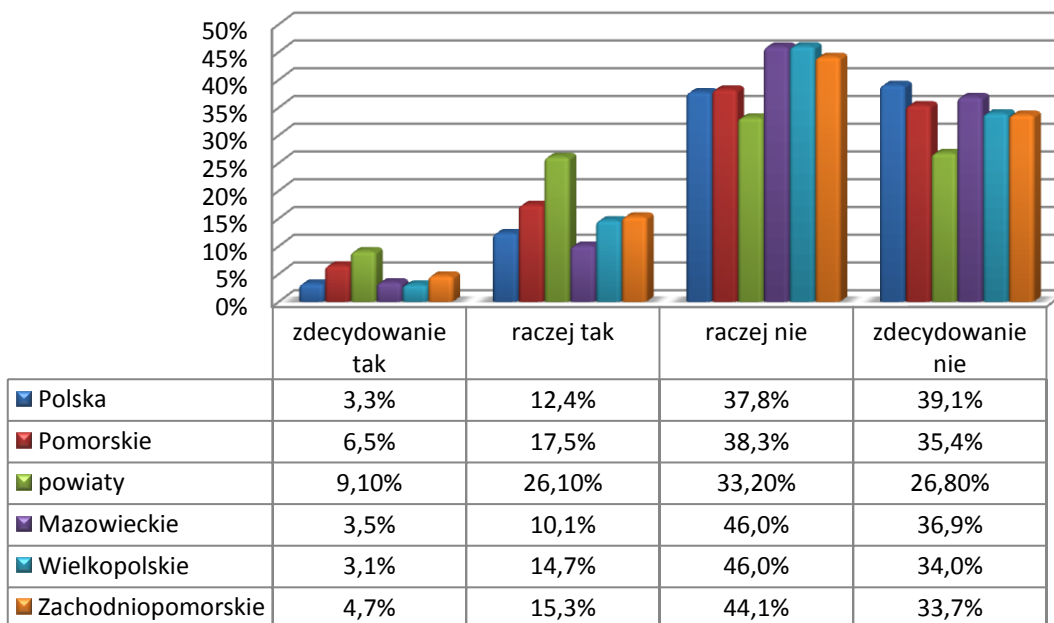
Rys. 44. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na środowisko w regionie? (2011)

Zadaliśmy również pytanie o ocenę wpływu elektrowni na turystykę w regionie (rys. 45). Przy tym pytaniu znów ujawniła się zasadnicza różnica pomiędzy powiatem wejherowskim i puckim jeśli chodzi o znaczenie turystyki dla mieszkańców. **Aż 25% badanych z puckiego odpowiedziało, że wpływ ten będzie zdecydowanie negatywny** (11% w wejherowskim a 18% w całym województwie). Mieszkańcy powiatu wejherowskiego są zdania, że ten wpływ będzie raczej pozytywny (19,5%) lub nawet zdecydowanie pozytywny (9%). Nie wiadomo, czy jest to związane z tym, że sami nie są zaangażowani w działalność związaną z turystyką w regionie, czy raczej wynika to z faktu, że postrzegają elektrownię jądrową jako atrakcję, która w ich rejonach mogłaby przyciągnąć więcej turystów.

Rys. 45. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na turystykę w regionie? (2011)

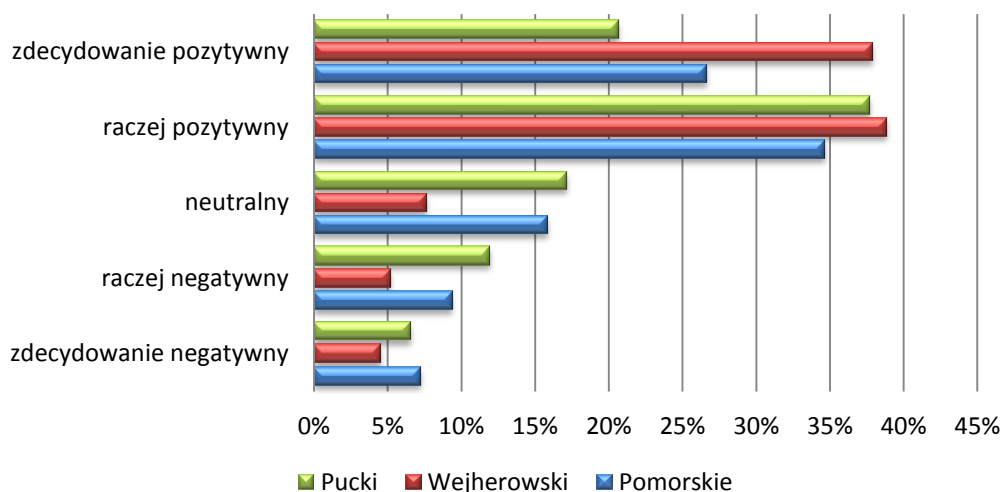
Przebijający się już wcześniej optymizm mieszkańców powiatu wejherowskiego i puckiego (oraz całego Pomorza) w kwestii budowy elektrowni jądrowej widać wyraźnie w odpowiedzi na pytanie o **możliwość uczynienia z EJ atrakcji turystycznej**. **Największa ilość wskazań „zdecydowanie tak” i „raczej tak” odnotowana została właśnie wśród mieszkańców dwóch badanych powiatów i województwa pomorskiego** (rys. 46). Odpowiednio niższy niż w przypadku innych województw jest wśród nich także poziom zwątpienia w taką ewentualność.

Rys.46. Czy sądzi Pan/i, że elektrownia jądrowa mogłaby stać się atrakcją turystyczną? (2010)

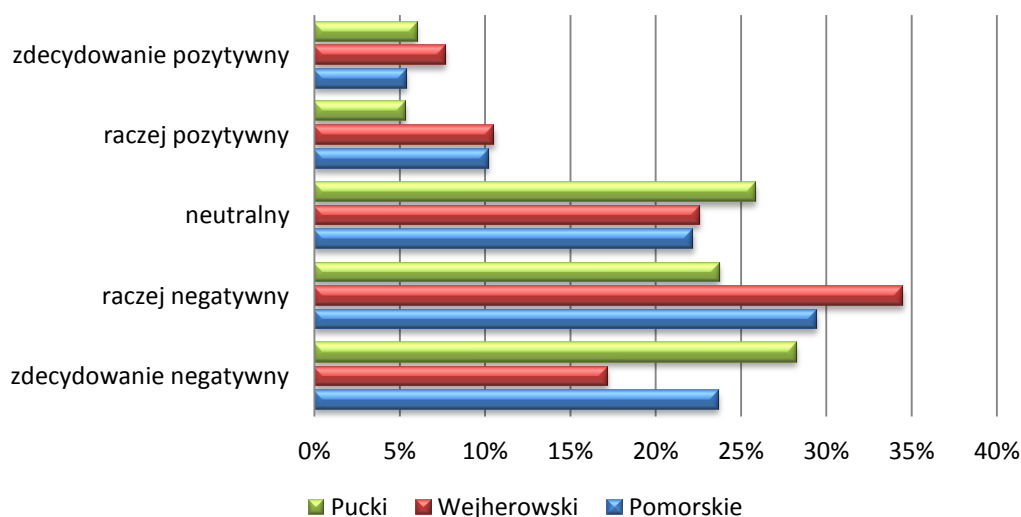
Ocena wpływu elektrowni jądrowej na rozwój regionu znów ujawniła **pozytywne nastawienie mieszkańców wejherowskiego do tej inwestycji** – 38% badanych uważa, że wpływ na rozwój będzie raczej pozytywny, a 39%, że zdecydowanie pozytywny (rys. 47). Przeciwnego zdania jest tylko 10% badanych, a neutralnie postrzega wpływ elektrowni 7,5%. Mimo tego, że powiat

wejherowski wyróżnia się na tle innych badanych, to różnica w ocenach nie jest aż tak duża. **W całym województwie wpływ elektrowni jądrowej na rozwój regionu postrzegany jest pozytywnie** – po około 60% badanych w województwie i w samym powiecie puckim odpowiedziało „raczej pozytywny”, lub „zdecydowanie pozytywny.”

Rys. 47. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na rozwój gospodarczy regionu? (2011)

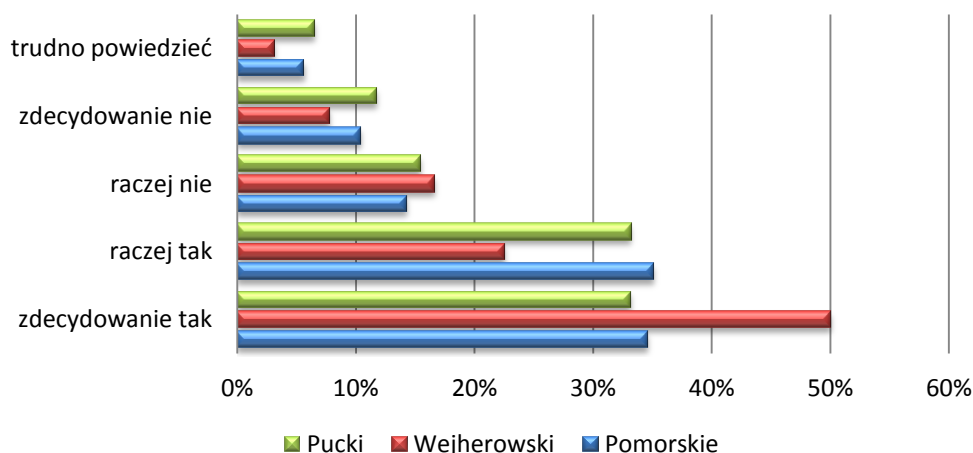
Zadaliśmy również pytanie o wpływ elektrowni jądrowej na cenę nieruchomości w okolicy (rys. 48). **We wszystkich badanych grupach, większość badanych odpowiedziała, że będzie on negatywny lub neutralny.** Jest to pytanie dość ogólne i w przyszłości należałoby sprecyzować, co dla różnych grup mieszkańców znaczy, że wpływ na cenę nieruchomości będzie negatywny.

Rys. 48. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na cenę nieruchomości w okolicy? (2011)

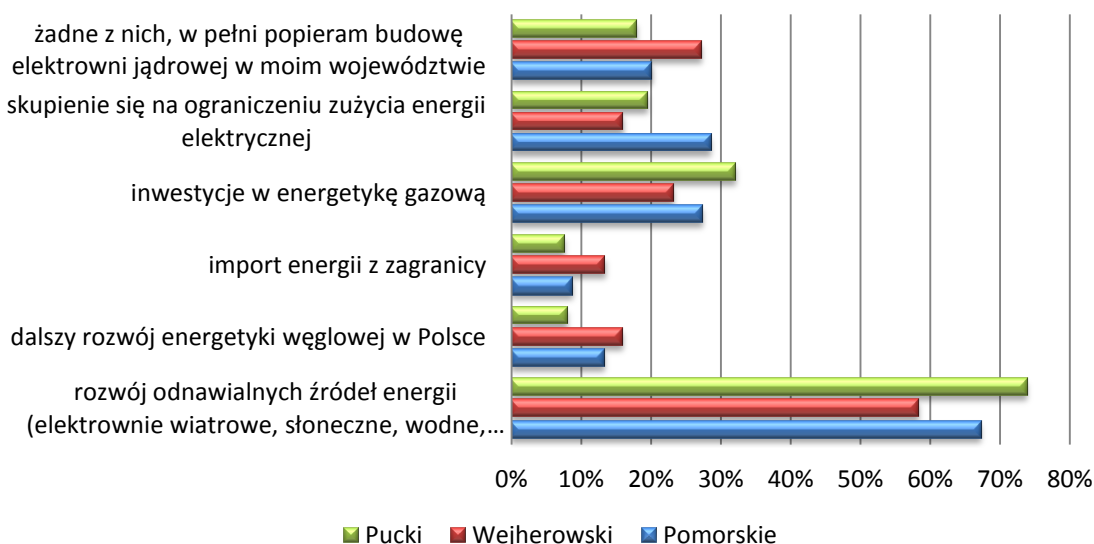
W 2011 roku odnotowaliśmy również duże poparcie dla budowy elektrowni jądrowej jako rozwiązania problemów z zaopatrzeniem województwa pomorskiego w energię elektryczną (rys. 49). Najwięcej zdecydowanego poparcia dla tego stwierdzenia uzyskaliśmy w powiecie

wejherowskim. Jednak wyniki wskazują na to, że we wszystkich badanych lokalizacjach istnieje duże poparcie dla takiego rozwiązania.

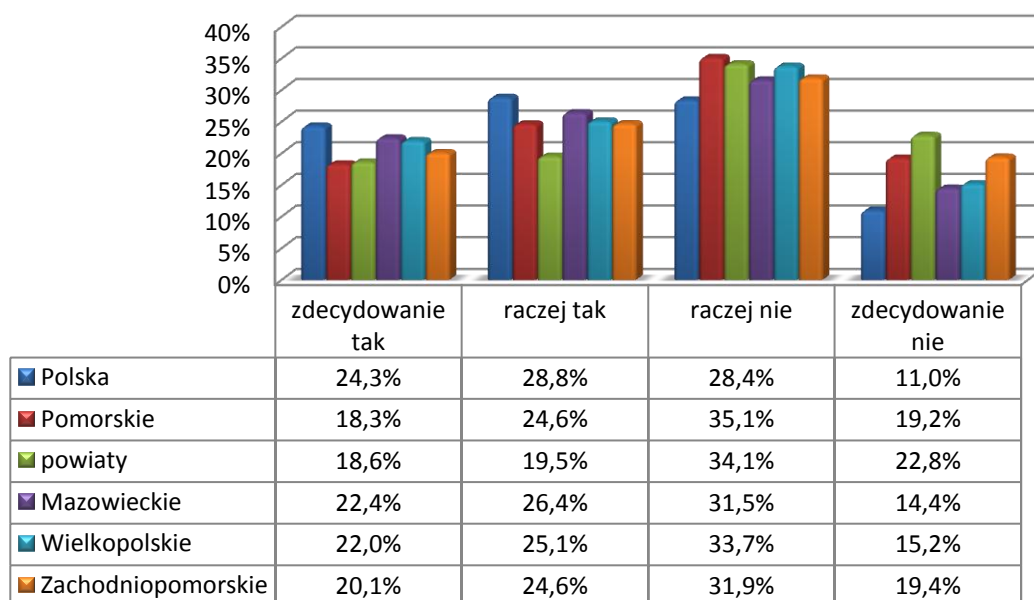
Rys. 49. Elektrownia jądrowa stanowi właściwe rozwiązanie problemów z zaopatrzeniem województwa pomorskiego w energię elektryczną (2011).

W badaniu z 2011 roku umiejscowiliśmy energetykę jądrową wśród innych opcji pozyskiwania energii i spytaliśmy o właściwe kierunki rozwoju dla województwa (rys. 50). **Największą akceptację zyskał rozwój odnawialnych źródeł energii.** Natomiast **budowa elektrowni jądrowej zyskała podobny wynik jak energetyka gazowa oraz skupienie się na ograniczaniu zużycia energii.** Widać przy tym zróżnicowanie pomiędzy odpowiedziami w różnych lokalizacjach. Największe poparcie dla energetyki gazowej jest w powiecie puckim, a dla energetyki jądrowej w powiecie wejherowskim, natomiast mieszkańcy województwa pomorskiego jako osobna kategoria badanych wskazało na ograniczanie zużycia energii.

Rys. 50. Które z poniższych działań byłyby, Pana/i zdaniem, właściwsze od budowy elektrowni jądrowej w Pana województwie? (2011)

Poziom optymizmu i zaufania związanego z inwestycją w EJ obrazuje także odpowiedź na pytanie zadane w 2010 roku o **obawy przed ewentualnym atakiem terrorystycznym w EJ** (rys. 51). **Poziom tych obaw jest znów najniższy właśnie w powiatach położonych wokół Żarnowca i województwie pomorskim.** Warto zwrócić uwagę, że jest on niższy nie tylko w porównaniu z innymi województwami, ale także średnią ogólnopolską. Te wyniki znów przeczą przekonaniu o wyższym poziomie lęku i obaw w bezpośrednim sąsiedztwie EJ.

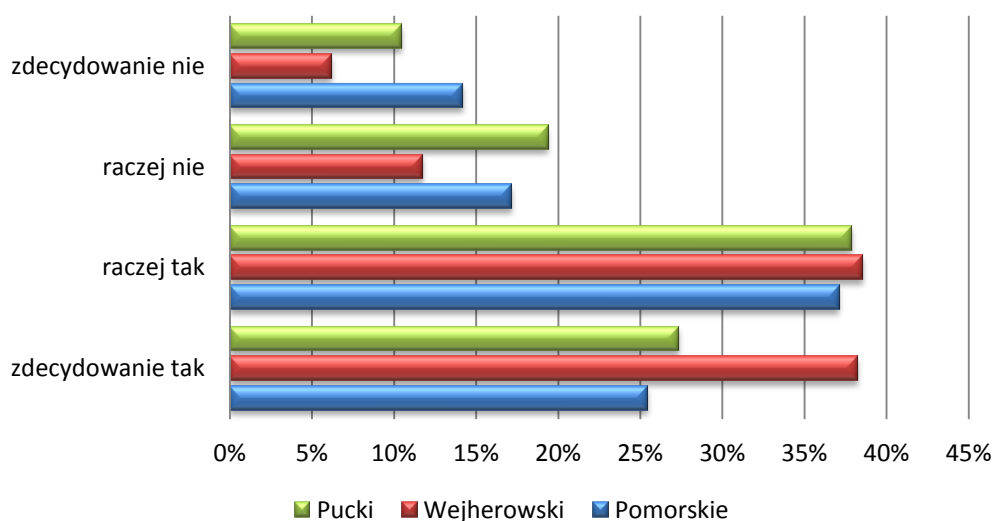

Rys. 51. Czy obawia się Pan/i zagrożeń związanych z ewentualnym atakiem terrorystycznym na elektrownię jądrową? (2010)

Nie sposób przy tym zagadnieniu znów nie dostrzec różnic między opiniami mieszkańców poszczególnych województw oraz całej Polski wyrażonych w 2010 roku. Podczas gdy najwyższy poziom obaw przed awarią oraz najniższy poziom zaufania we współczesne technologie odnotowaliśmy w badaniu ogólnopolskim, na drugim krańcu po raz kolejny plasują się województwo pomorskie i powiaty graniczące z Żarnowcem. **To w tych powiatach był największy poziom zaufania w zabezpieczenia oferowane przez współczesne technologie (69%), a w Pomorskim najmniejszy poziom obaw przed awarią (48%).** To wydaje się być istotne w świetle dość powszechnie wyrażanego przekonania, że o ile okoliczne gminy mogą popierać ideę budowy EJ ze względu na bezpośrednie korzyści związane z inwestycją, to te w dalszym sąsiedztwie będą żywiły największe obawy przed skutkami ewentualnego wybuchu. W przypadku Żarnowca odnoszone to jest zazwyczaj do aglomeracji trójmiejskiej, oddalonej o zaledwie kilkadziesiąt kilometrów od planowanej lokalizacji, a więc znajdującej się w ewentualnym „bezpośrednim polu rażenia”. Niski poziom obaw przed awarią w całym woj. pomorskim wydaje się jedna przeczyć tej tezie.

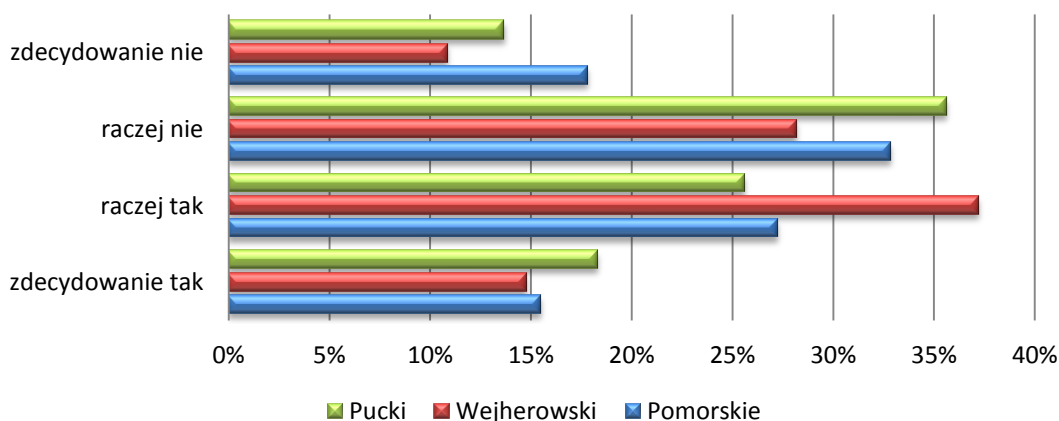
W 2011 roku znów zadaliśmy pytanie o zaufanie wobec współcześnie oferowanych technologii jeśli chodzi o zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom województwa pomorskiego oraz dwóch powiatów graniczących z Żarnowcem (rys. 52). Około 80% badanych z powiatu wejherowskiego odpowiedziało „zdecydowanie tak”, lub „raczej tak”. **To bardzo wysoki mandat zaufania uzyskany w miejscu, które może za kilka lat stać się lokalizacją pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce, w**

dotadku odnotowany kilka miesięcy po tragicznych wydarzeniach w Fukushima. W powiecie puckim, jak również w województwie pomorskim, takich odpowiedzi udzieliło mniej osób – po około 65%.

Rys. 52. Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni. (2011)

W 2011 roku, poprosiliśmy badanych o ustosunkowanie się wobec stwierdzenia: „Awaria elektrowni jądrowej w naszym kraju to raczej nierealny scenariusz” (rys. 53) Zdecydowanie, lub raczej pozytywnie ustosunkowało się do tego stwierdzenia 43% badanych z województwa pomorskiego oraz tyle samo mieszkańców powiatu wejherowskiego i puckiego. W świetle wydarzeń w Japonii, uważamy, że taki wynik to nadal przejaw pozytywnego nastawienia wobec inwestycji w elektrownię jądrową w Polsce.

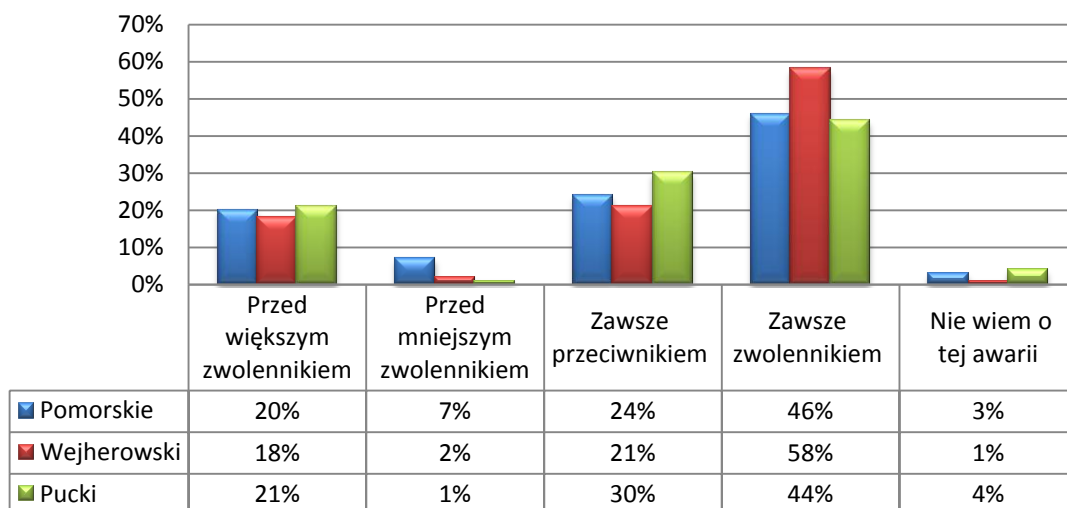
Rys. 53. Awaria elektrowni jądrowej w naszym kraju to raczej nierealny scenariusz. (2011)

CZĘŚĆ III

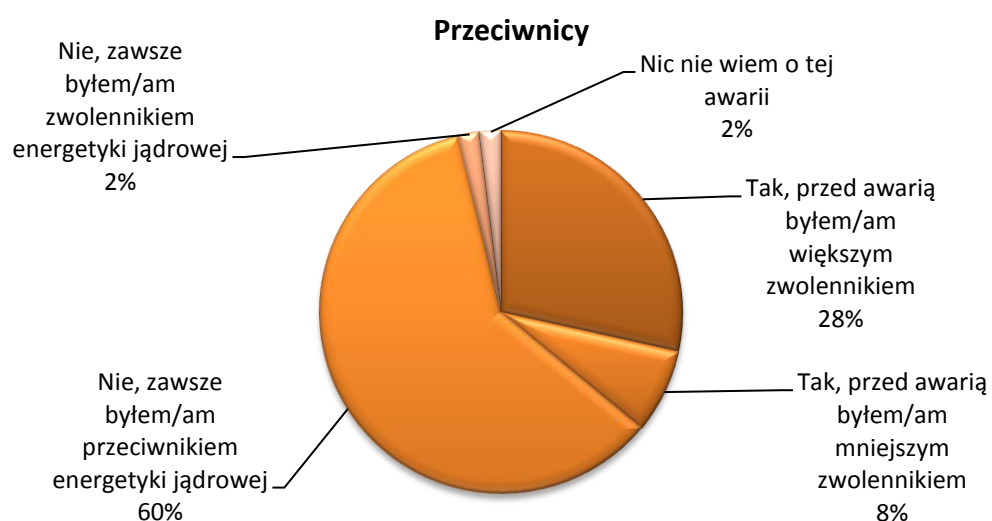
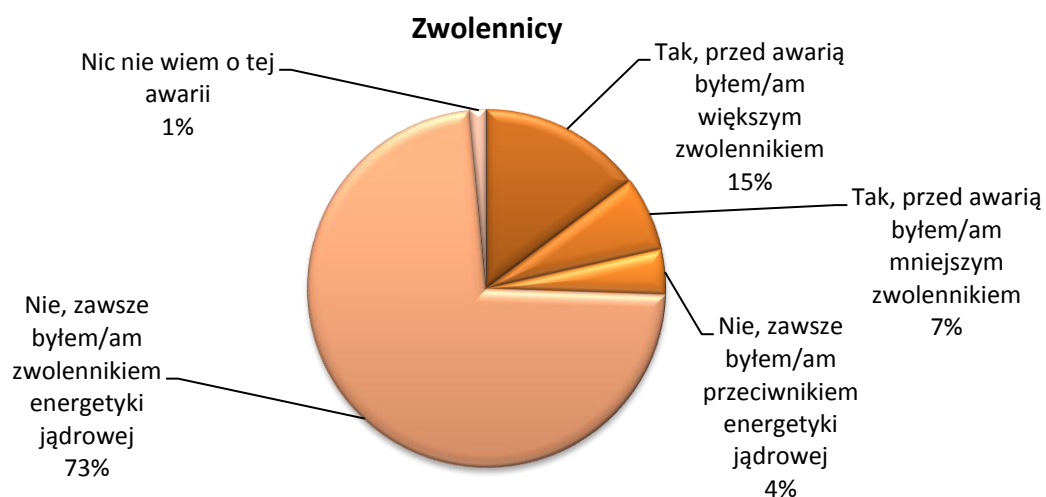
Komunikacja społeczna i polityka informacyjna „po Fukushima”

Jak wskazaliśmy już wcześniej, poparcie dla budowy EJ w roku 2011 spadło w województwie pomorskim o 12%, nie oznacza to jednak prostego przejścia takiej liczby osób z obozu zwolenników do przeciwników elektrowni. By doprecyzować tę kwestię, spytaliśmy badanych, czy ich stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima. Po około **20% mieszkańców województwa i powiatów stwierdziło, że przed awarią byli większymi zwolennikami. Nie znaczy to jednak, że stali się oni przeciwnikami budowy elektrowni jądrowej w Polsce** (rys. 54). Najliczniejszą kategorię wśród wszystkich badanych stanowiły osoby, które odpowiadały, że zawsze były zwolennikami energetyki jądrowej. Przy czym takich odpowiedzi było zdecydowanie najwięcej w powiecie wejherowskim – około 60%. W powiecie puckim oraz ogólnie w całym województwie pomorskim takich odpowiedzi było około 45%. Natomiast **w powiecie puckim jest najwięcej przeciwników energetyki jądrowej, którzy również przed awarią w elektrowni Fukushima nie byli zwolennikami EJ (30%)**. Trochę mniej stałych przeciwników jest ogólnie w województwie pomorskim – około 25%, a jeszcze mniej w powiecie wejherowskim – nieco powyżej 20%. Natomiast w województwie pomorskim znalazła się też około 8% grupa respondentów, którzy stwierdzili, że przed awarią byli mniejszymi zwolennikami elektrowni jądrowej.

Rys. 54. Czy Pana/i stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima? (2011)

Chcieliśmy również przeanalizować odpowiedzi zwolenników i przeciwników planów budowy elektrowni jądrowej odnoszące się do wydarzeń w Fukushima (rys. 55). Przede wszystkim, chcieliśmy dowiedzieć się, ilu z obecnych przeciwników przed awarią było większymi zwolennikami energetyki jądrowej. Według naszego badania jest to grupa stanowiąca około 28% przeciwników. Jest to znaczna grupa osób. Istnieje jednak 60% grupa przeciwników, którzy deklarują, że zawsze byli przeciwnikami energetyki jądrowej. Wśród zwolenników istnieje natomiast 73% grupa osób deklarujących, że zawsze byli zwolennikami energetyki jądrowej bez względu na wydarzenia w Japonii. Jest jednak również grupa osób, które pomimo tego, że obecnie deklarują poparcie dla budowy elektrowni jądrowej w Polsce, to przed awarią w Fukushima były większymi zwolennikami energetyki jądrowej (15%). Jest to interesująca kategoria wśród badanych, która może w przyszłości uzależnić swoje poparcie dla EJ w Polsce od spełnienia różnych warunków.

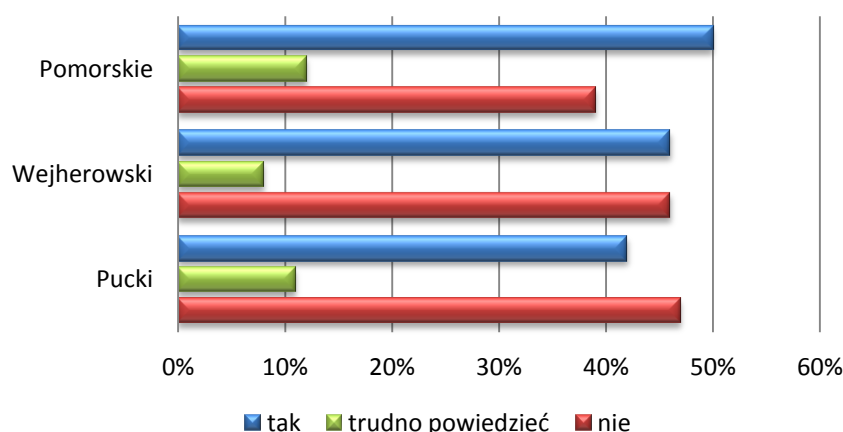
Rys. 55. Czy Pana/o stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima? (2011)

ZAUFANIE DO MEDIÓW

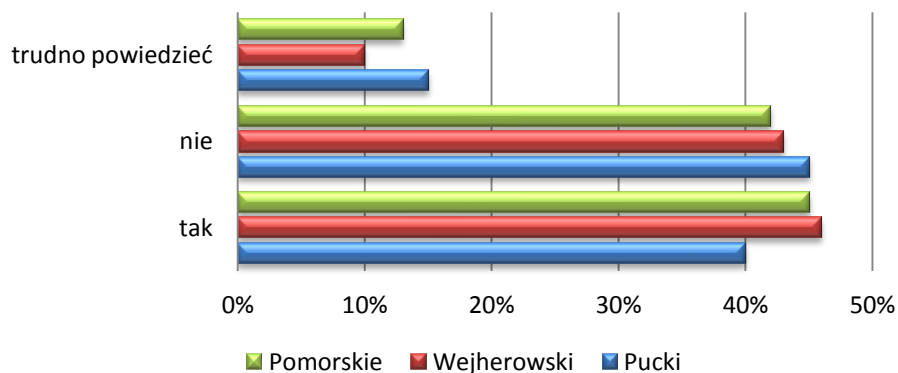
Stan świadomości społecznej „po Fukushima” w sposób interesujący oddają odpowiedzi na pytanie „Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o: wydarzeniach w Fukushima, planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce, bezpieczeństwie energetycznym w Polsce, kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce, możliwości zapewnienia bezpieczeństwa w polskiej elektrowni jądrowej?” (rys. 56, 57, 58, 59, 60). **Wyniki ukazują obraz społeczeństwa dość podzielonego (z tendencją ku nieufności) w postawach wobec informacji podawanych w mediach, przy czym najmniej ufa się informacjom o kosztach budowy elektrowni jądrowej oraz o bezpieczeństwie energetycznym kraju. Najwięcej „nieufnych obywateli” jest w powiecie puckim.**

Natomiast analizując te odpowiedzi według lokalizacji można zauważyć, że **mieszkańcy województwa pomorskiego mają najwięcej zaufania do medialnych informacji o wydarzeniach w Fukushima (50%) oraz o planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce (45%). Natomiast najmniej wierzą w podawane informacje o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce (30%).** W obu badanych powiatach odnotowaliśmy podobny brak zaufania do medialnych informacji o kosztach polskiego przedsięwzięcia – 28% w powiecie puckim i 38% w powiecie wejherowskim. **Należy przy tym zauważyć, że na wszystkie pytania mieszkańcy powiatu wejherowskiego częściej odpowiadali pozytywnie niż mieszkańcy powiatu puckiego oraz całego województwa pomorskiego.**

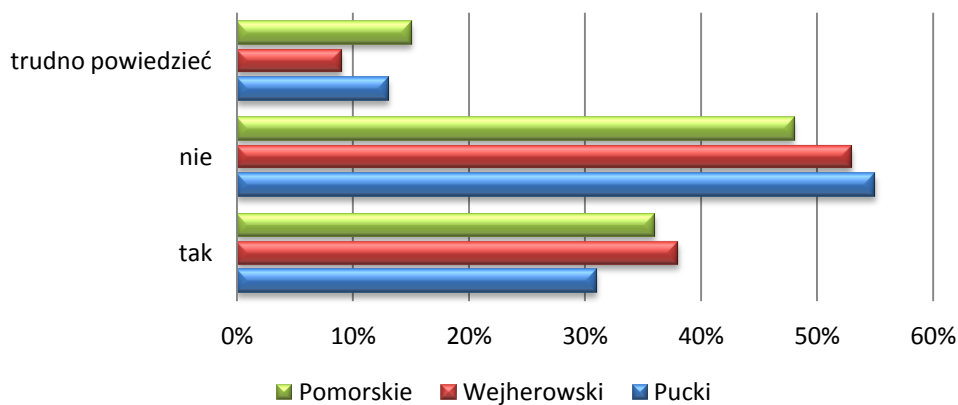
Istnieje również liczna grupa osób, którym było trudno odpowiedzieć jednoznacznie na zadane przez nas pytania. Największe trudności badani mieli przy odpowiedzi na pytanie o informacje o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce. Około 20-23% badanych w każdej lokalizacji nie było w stanie ocenić medialnych informacji na ten temat.

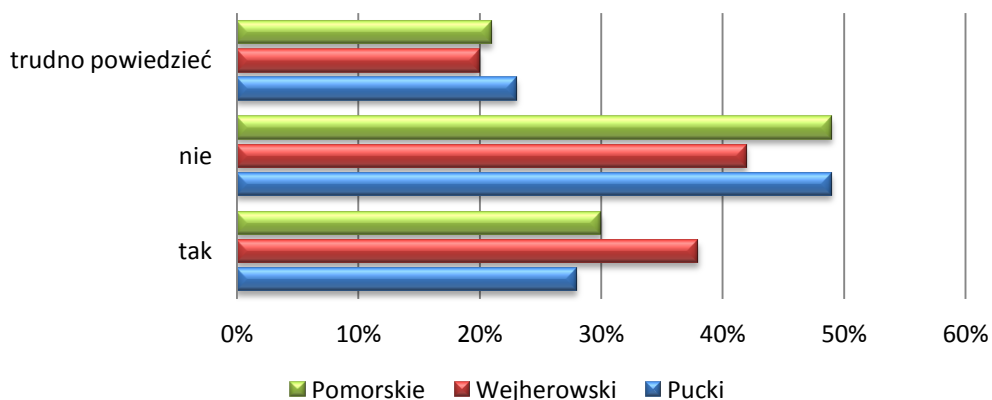
Rys. 56. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o wydarzeniach w Fukushima(2011)

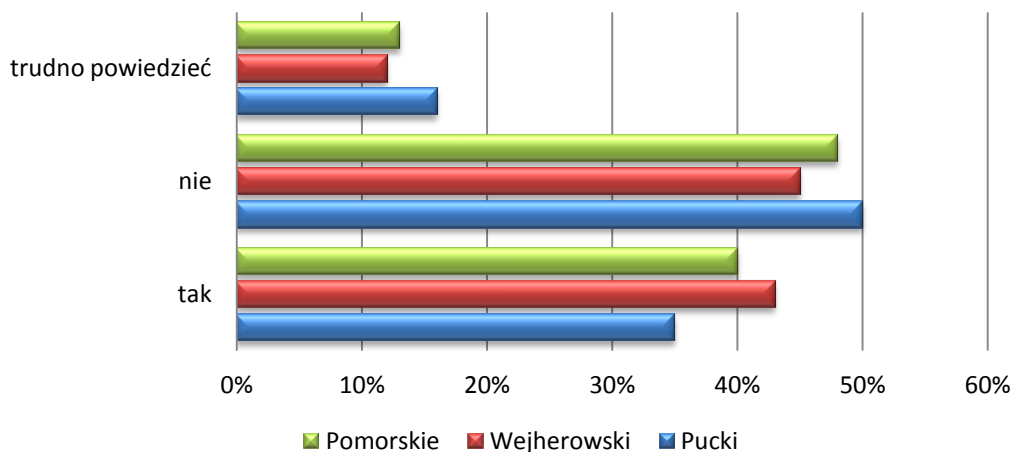
Rys. 57. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o planach budowy ej w Polsce? (2011)

Rys. 58. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o bezpieczeństwie energetycznym kraju? (2011)

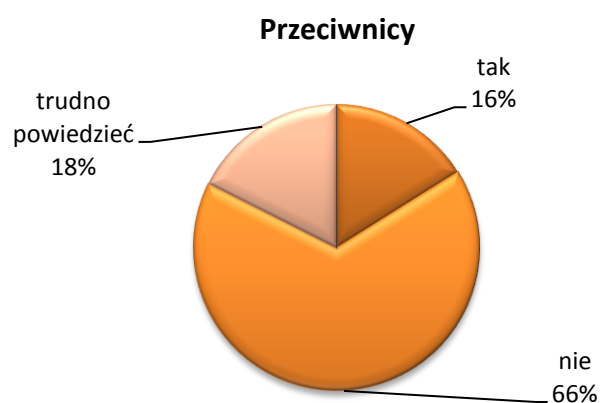
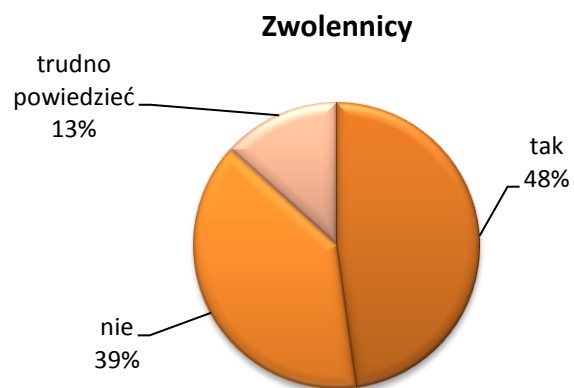

Rys. 59. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011)

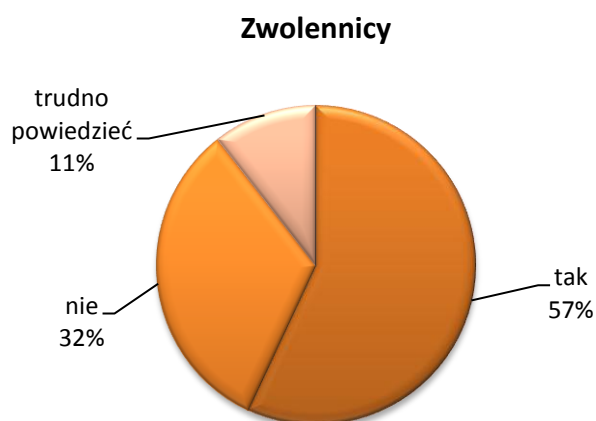

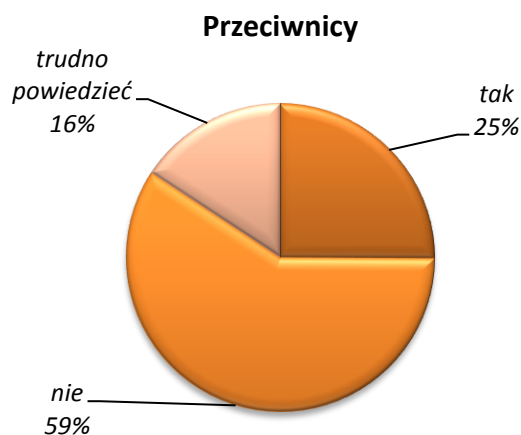
Rys. 60. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o możliwościach zapewnienia bezpieczeństwa elektrowni jądrowej w Polsce? (2011)

Chcieliśmy również zbadać, czy stosunek do budowy elektrowni jądrowej jest powiązany z zaufaniem wobec informacji podawanych na temat planów budowy elektrowni jądrowej w Polsce oraz innych informacji o sektorze energetycznym. Wyniki ukazały duże różnice w odpowiedziach przeciwników i zwolenników EJ z województwa pomorskiego (rys. 61, 61, 63, 64). Aż 66% przeciwników uważa, że w mediach nieprawdziwie informuje się o bezpieczeństwie energetycznym Polski – tylko 40% zwolenników też tak sądzi. Aż 60% przeciwników uważa, że nieprawdziwie informuje się o planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce – 32% zwolenników jest tego samego zdania. 64% przeciwników twierdzi, że w mediach nieprawdziwie informuje się o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce – 41% zwolenników wyraziło taką samą opinię. Również aż 74% przeciwników uważa, że w mediach nieprawdziwie informuje się o możliwości zapewnienia bezpieczeństwa w polskiej elektrowni jądrowej – 34% zwolenników też tak sądzi. W przypadku każdego pytania jest to bardzo istotna różnica i wskazuje ona na to, że przeciwnicy budowy EJ z dużo mniejszym zaufaniem odbierają informacje na tematy związane z EJ i polską energetyką. Jednak, należy zwrócić uwagę na to, że wśród zwolenników istnieje również znaczna grupa osób, które nie wierzą medialnym doniesieniom w tych sprawach.

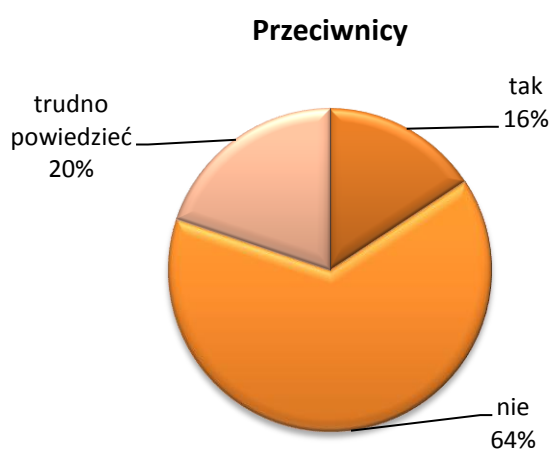
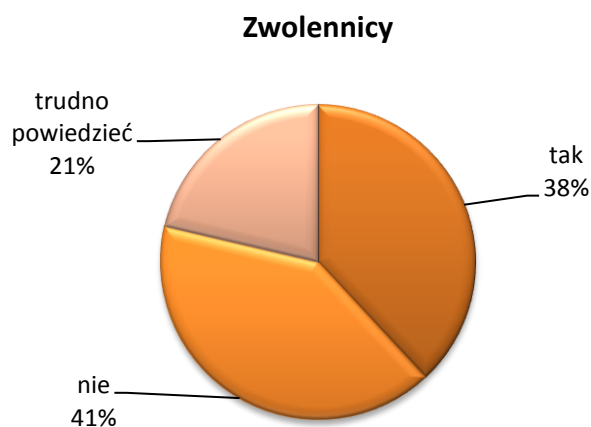

Rys. 61. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o bezpieczeństwie energetycznym Polski? (2011)

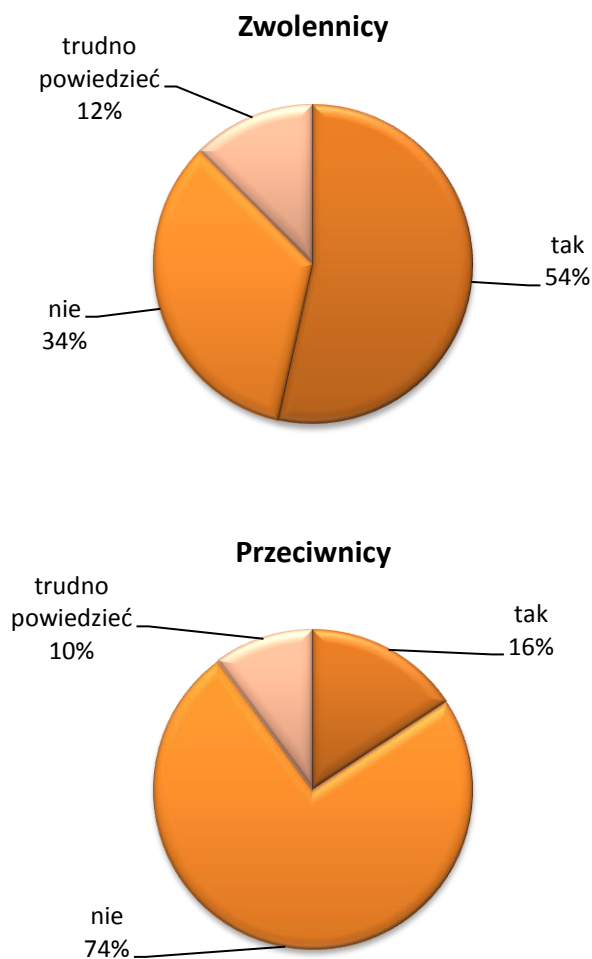

Rys. 62. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011)

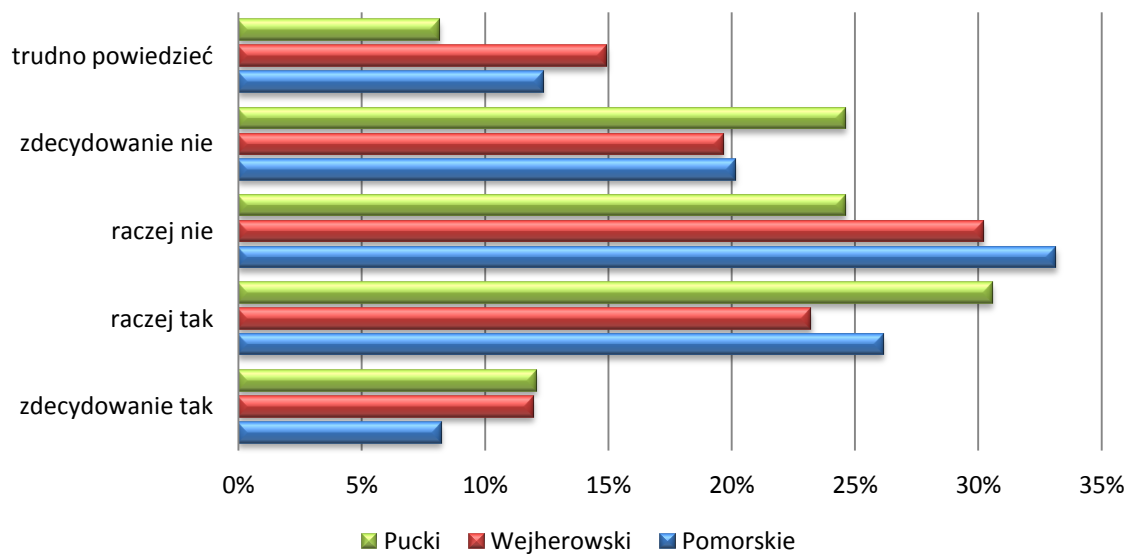

Rys. 63. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011)

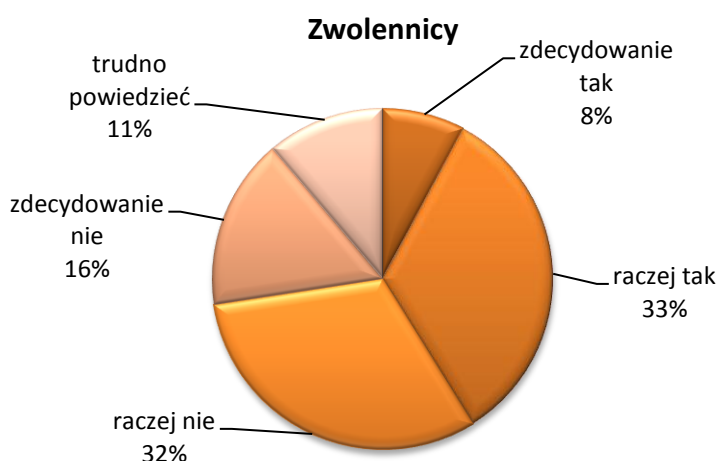
Rys. 64. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o możliwości zapewnienia bezpieczeństwa w polskiej elektrowni jądrowej? (2011)

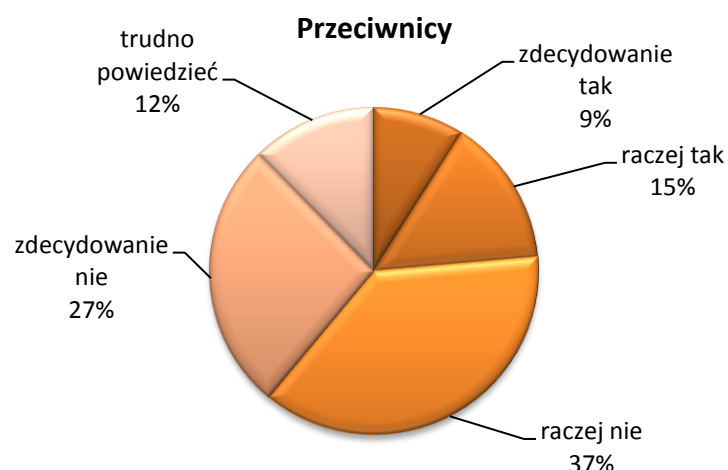
Zarówno w mediach, jak i w kampaniach informacyjnych dotyczących budowy elektrowni jądrowej w Polsce, wiele informacji przekazywanych jest i będzie przez ekspertów z dziedziny energetyki i atomistyki. Chcieliśmy się zatem dowiedzieć, czy badani mieszkańcy województwa pomorskiego uważają, że są w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje (rys. 65). Uznaliśmy, że osoby, które uważają, że posiadają taką umiejętność mogą chętniej uczestniczyć w debatach z udziałem ekspertów, ponieważ będą czuły się bardziej komfortowo w takiej sytuacji. Osób, które zdecydowanie zgodziły się z podanym przez nas stwierdzeniem nie ma zbyt wiele – w każdej lokalizacji około 10% respondentów. Jednak dość liczna grupa badanych odpowiedziała „raczej tak” – 26% w województwie pomorskim, 23% w powiecie wejherowskim i 30% w powiecie puckim.

Rys. 65. Jestem w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje. (2011)

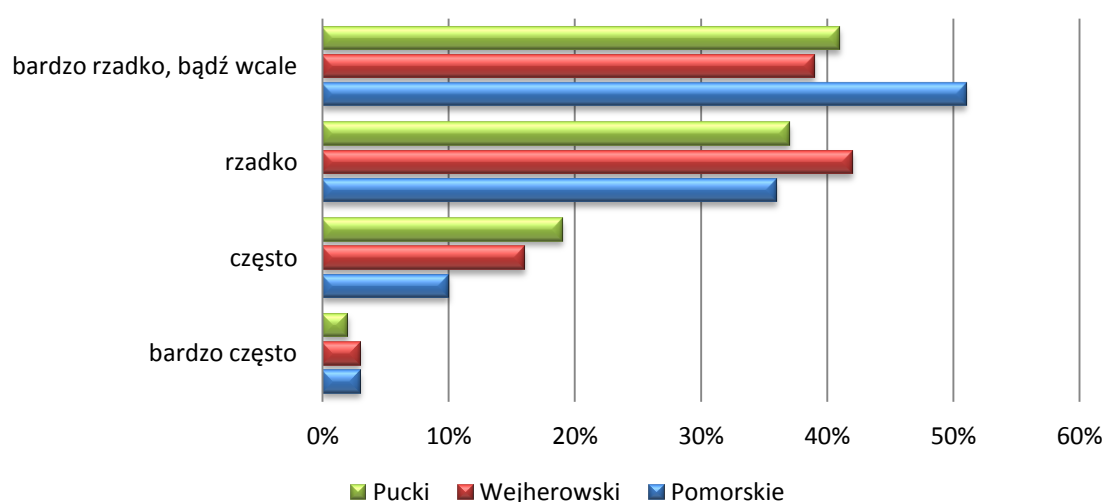
Spytaliśmy więc, czy badani uważają, że są w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje (rys. 66). Wyniki wskazują na to, że obie grupy raczej wątpią w możliwość trafnej oceny, jednak zdecydowanie więcej wątpiących jest wśród przeciwników. „Zdecydowanie nie”, „raczej nie” lub „trudno powiedzieć” odpowiedziało 59% zwolenników i aż 76% przeciwników.

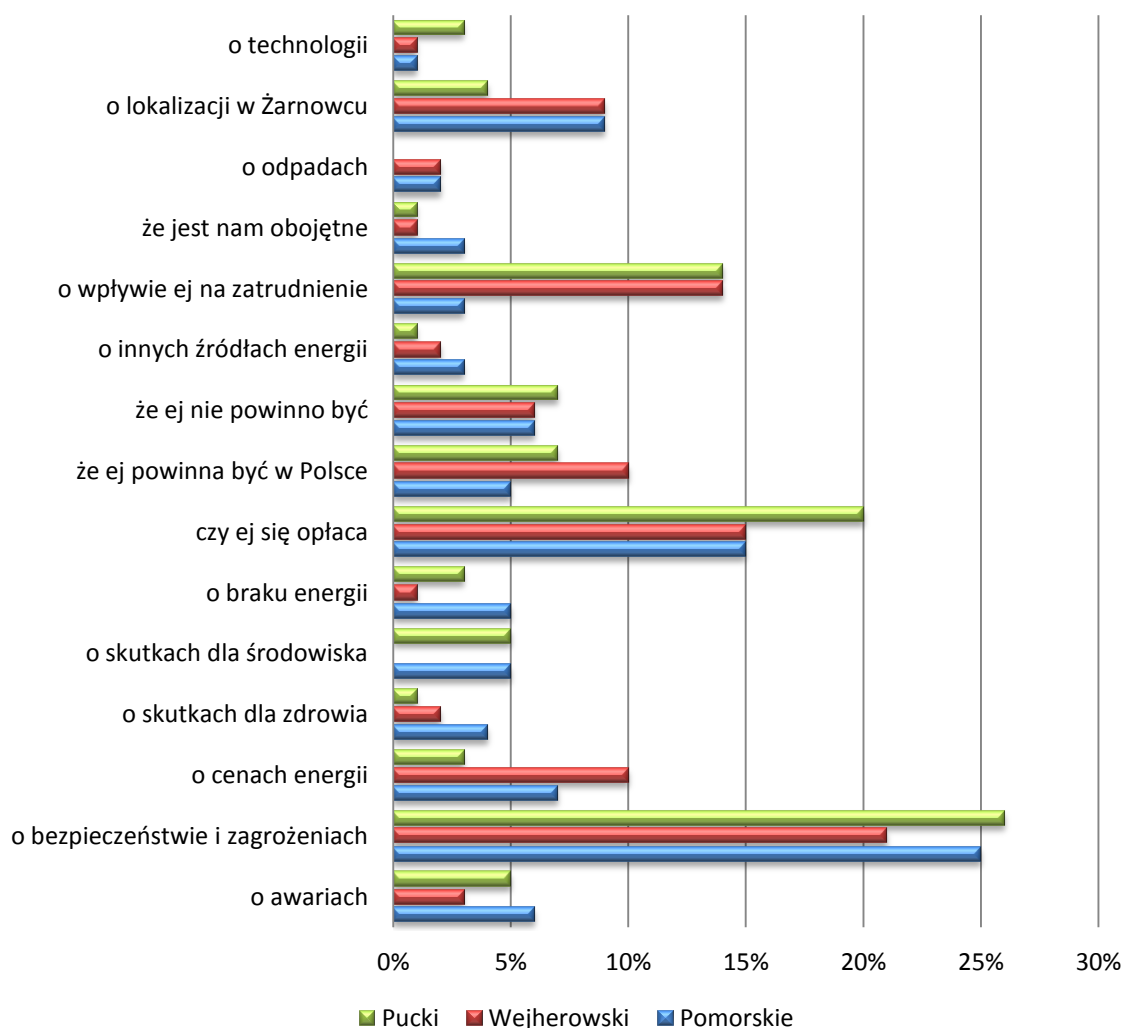
Rys. 66. Jestem w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje. (2011)

Istotną kwestią jest również to, czy plany budowy elektrowni jądrowej są w województwie pomorskim sprawą na tyle istotną, żeby mieszkańcy poruszali ją w rozmowach z bliskimi i znajomymi. Spytałismy zatem badanych, jak często rozmawiają z rodziną lub znajomymi o planach budowy elektrowni jądrowych (rys. 67). Okazuje się, że temat ten pojawia się w ich rozmowach rzadko, bardzo rzadko lub wcale (80-86%). Często o budowie elektrowni rozmawia około 20% mieszkańców powiatu puckiego, 17% mieszkańców powiatu wejherowskiego i 10% mieszkańców całego województwa pomorskiego. Nie jest to wynik zaskakujący. W powiatach, w których może będzie zlokalizowana pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce, częściej rozmawia się o tej inwestycji na tle całego województwa.

Rys. 67. Jak często rozmawia Pan(i) z rodziną lub znajomymi o planach budowy elektrowni jądrowych? (2011)

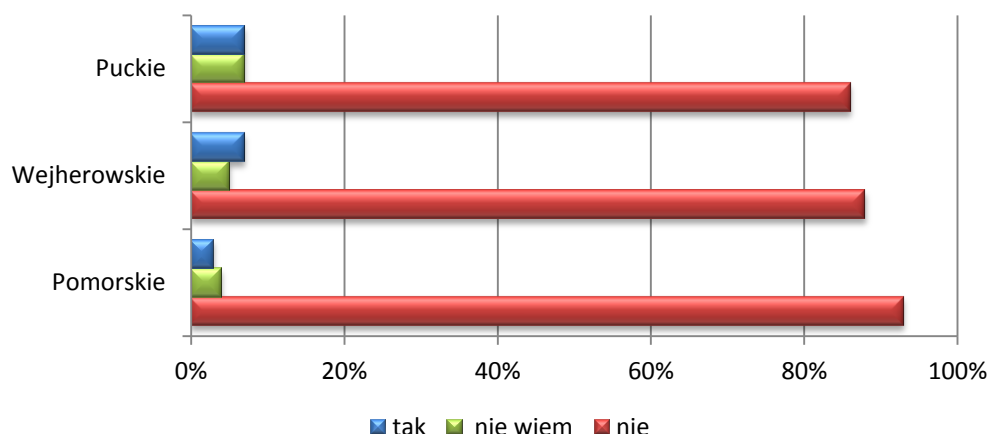
Tematyka poruszana podczas takich rozmów jest bardzo różna (rys 68). Jednak wyłaniają się trzy główne grupy tematyczne: bezpieczeństwo i zagrożenia, opłacalność budowy EJ oraz jej wpływ na zatrudnienie. Dużo osób w województwie pomorskim oraz w samym powiecie wejherowskim rozmawia o tym, czy EJ będzie zlokalizowana w Żarnowcu.

Rys. 68. O czym wtedy Państwo rozmawiają? (2011)

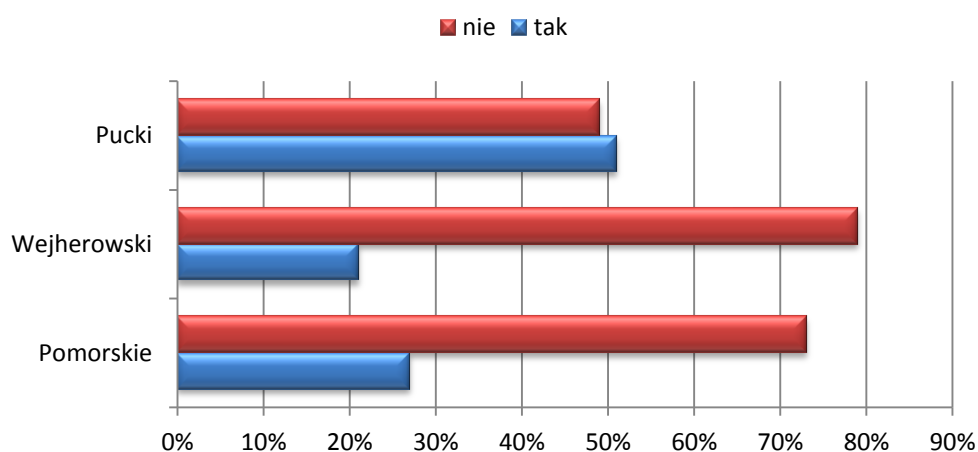
KONSULTACJE SPOŁECZNE

W badanych powiatach tylko 7% osób odpowiedziało, że w ich miejscu zamieszkania prowadzono konsultacje dotyczące budowy elektrowni jądrowej (rys. 69). W województwie pomorskim takich odpowiedzi było jeszcze mniej – około 3%

Rys. 69. Czy w miejscu Pana/i zamieszkania prowadzono konsultacje dotyczące możliwości wybudowania elektrowni jądrowej w okolicy?(2011)

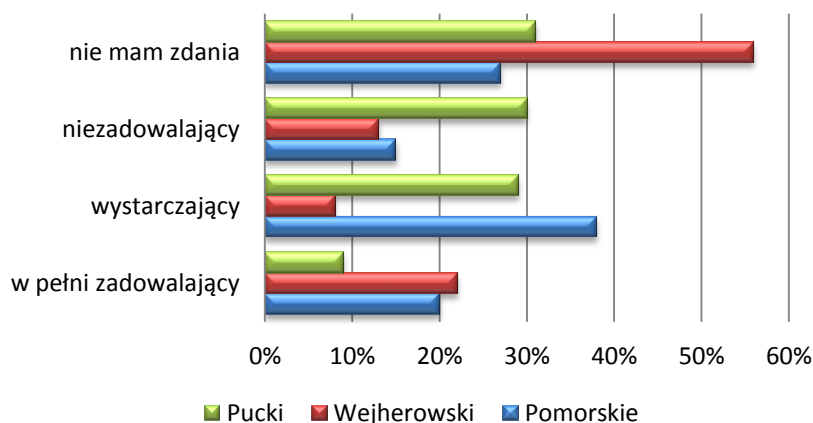
Spośród osób, które dowiedziało się o działaniach konsultacyjnych, w powiecie puckim połowa w nich uczestniczyła. W powiecie wejherowskim w konsultacjach udział wzięło 20% badanych, a w całym województwie około 30% spośród osób, które na poprzednie pytanie udzieliły odpowiedzi twierdzącej. Jest to zatem bardzo mała grupa (rys. 70).

Rys. 70. Czy brał(a) Pan(i) udział w tych konsultacjach? (2011)

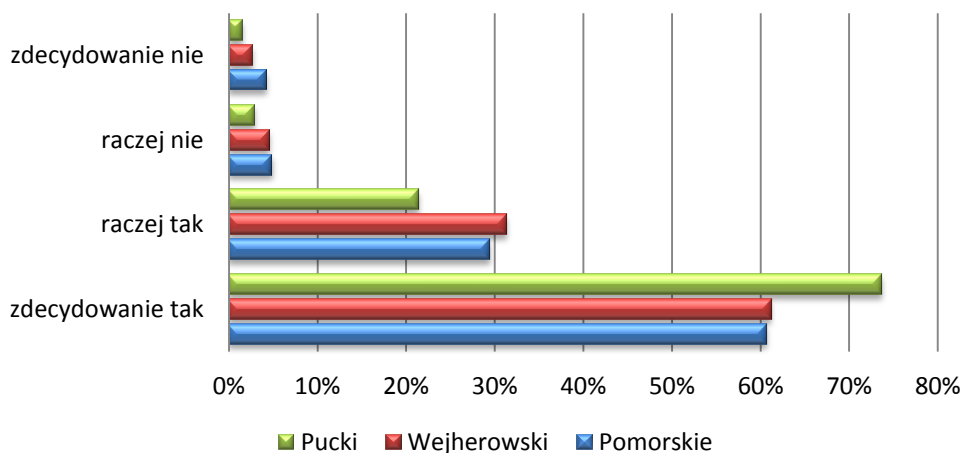
Poprosiliśmy mieszkańców badanych lokalizacji o ocenę poziomu tych konsultacji (rys. 71). Najbardziej krytyczni byli mieszkańcy powiatu puckiego – 30% oceniło poziom konsultacji jako niezadawalający. Najbardziej pozytywnie na temat konsultacji wypowiedzieli się badani z całego

województwa pomorskiego – około 60% osób uznało, że konsultacje były w pełni zadowalające lub wystarczające. Celowo zadaliśmy to pytanie wszystkim badanym, a nie tylko osobom, które brały udział w tych konsultacjach; chcieliśmy bowiem dowiedzieć się, jakie są oczekiwania wobec działań konsultacyjnych. Jeśli wie o nich niewielki procent badanych, a brało w nich udział jeszcze mniej spośród tych, którzy o nich słyszeli, to można się spodziewać, że badani będą uważali takie konsultacje za niewystarczające. Zakładaliśmy, że osoby, które o konsultacjach nie słyszały będą się czuły pominięte i zatem będą się domagać wyższego poziomu. Uzyskane wyniki jednak na to nie wskazują.

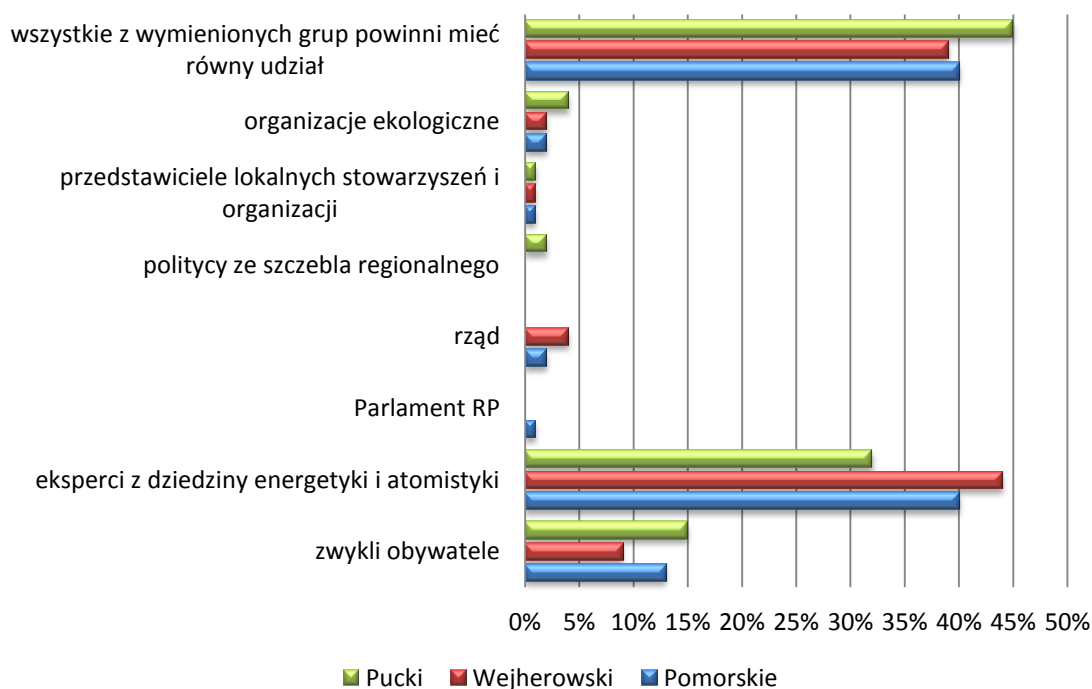
Rys. 71. Jak ocenia Pan(i) poziom tych konsultacji? (2011)

Postanowiliśmy również spytać badanych wprost o ich oczekiwania wobec prowadzenia konsultacji z mieszkańcami (rys. 72). **Liczna grupa badanych, bo aż 60-70% badanych oczekuje przeprowadzenia konsultacji społecznych ze społecznością lokalną poprzedzających decyzję władz dotyczącą rozwoju energetyki jądrowej.** Wiemy, że do 2013 roku decyzja o wyborze lokalizacji elektrowni jądrowej powinna zostać podjęta. Czas zatem najwyższy, żeby zacząć rozmawiać na temat EJ z mieszkańcami potencjalnych lokalizacji.

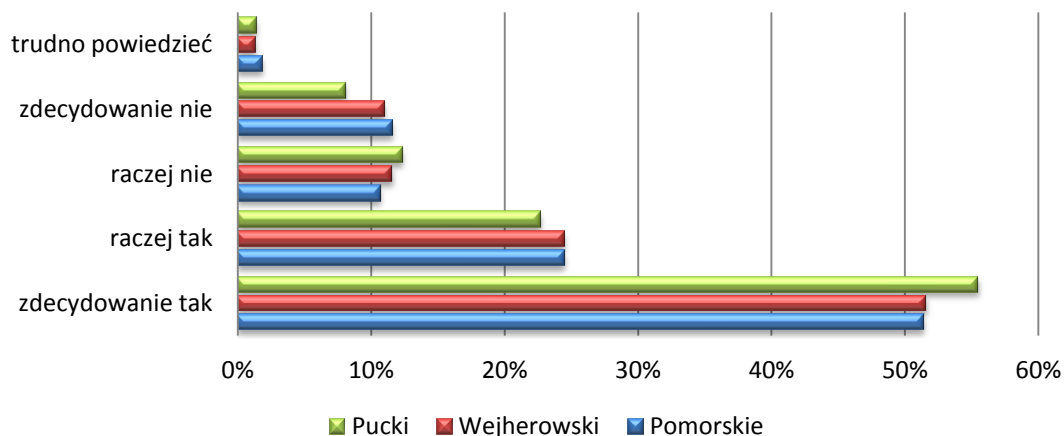
Rys. 72. Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością. (2011)

Interesujące wyniki przyniosło pytanie o to, która z wymienionych grup powinna mieć decydujący głos przy podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni atomowej w Polsce (rys. 73). Okazuje się, że respondenci wskazywali albo na ekspertów, albo zaznaczali, że wszystkie z wymienionych grup powinny mieć udział w podejmowaniu tej decyzji. Na trzecim miejscu znaleźli się zwykli obywatele. Wskazuje to z jednej strony na silną potrzebę współdecydowania, z drugiej jednak na silny autorytet ekspertów wśród badanych. Wydaje się zatem, że bardzo istotne będzie stworzenie takich struktur, które umożliwią wymianę poglądów różnych grup oraz uruchomienie mechanizmów, które pozwolą wspólnie podjąć decyzję o budowie elektrowni jądrowej w danej lokalizacji.

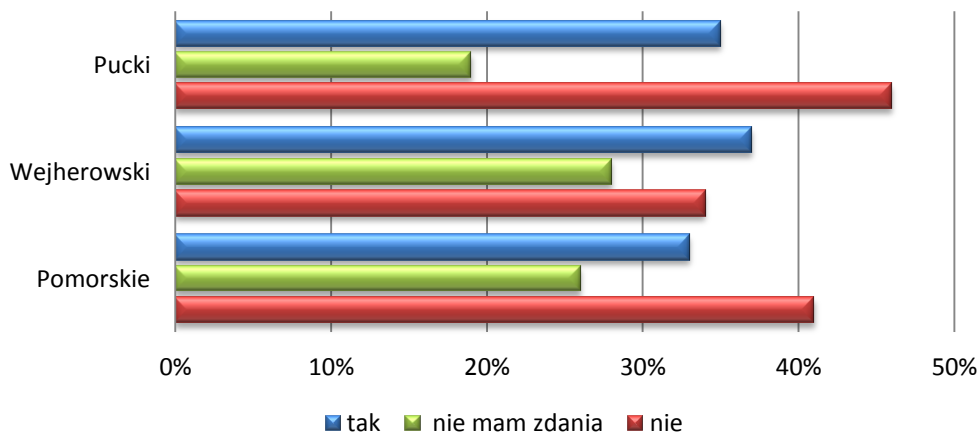
Rys. 73. Proszę wskazać, która z wymienionych grup, Pana/i zdaniem, powinna mieć decydujący głos przy podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni atomowej w Polsce? (2011)

Również zdecydowana większość badanych oczekuje utworzenia komitetów obywatelskich oceniających bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej – ponad 70% w badanych lokalizacjach (rys. 74). Jednocześnie tylko ponad 10% badanych zaakceptowałoby lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych w pobliżu ich miejsca zamieszkania (rys. 50).

Rys. 74. Jeśli elektrownia jądrowa powstanie w moim województwie, to powinny powstać komitety obywatelskie oceniające bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej. (2011)

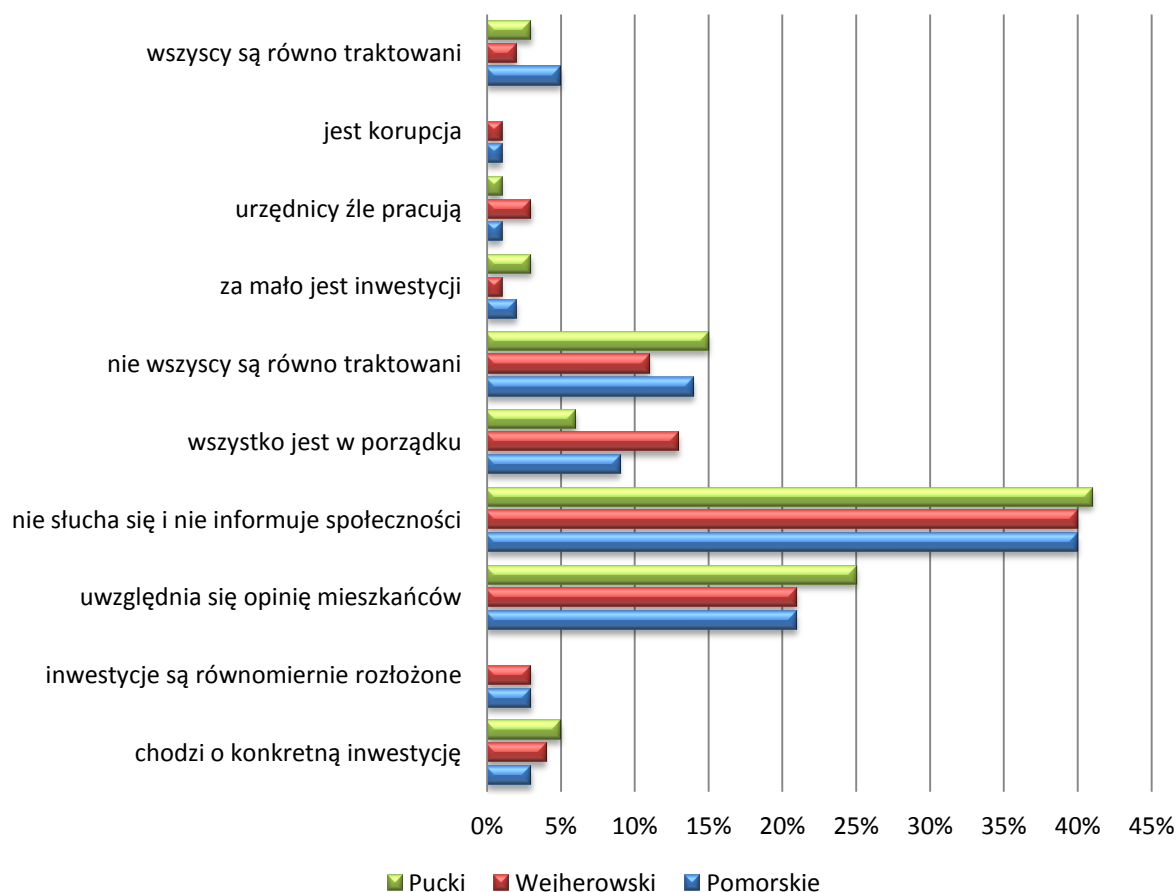
Chcieliśmy również dowiedzieć się o przeszłe doświadczenia mieszkańców województwa pomorskiego związane z prowadzeniem różnych lokalnych inwestycji. Zadaliśmy więc pytanie o to, czy badani uważają, że lokalna społeczność jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w gminie (rys. 75). Opinie wśród mieszkańców są podzielone, jednak w powiecie puckim padło najwięcej – ponad 45% - odpowiedzi negatywnych. W każdej badanej lokalizacji był natomiast ponad 30% (32-37%) osób, które uważają, że są traktowani sprawiedliwie. Nie możemy z całą pewnością powiedzieć, że taka relacja przyczynowo-skutkowa istnieje, jednak warto zauważyć, że 60% przeciwników uważa, że lokalna społeczność nie jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w gminie (tylko 30% zwolenników było tego samego zdania).

Rys. 75. Czy uważa Pan(i), że lokalna społeczność jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w Pana/i gminie? (2011)

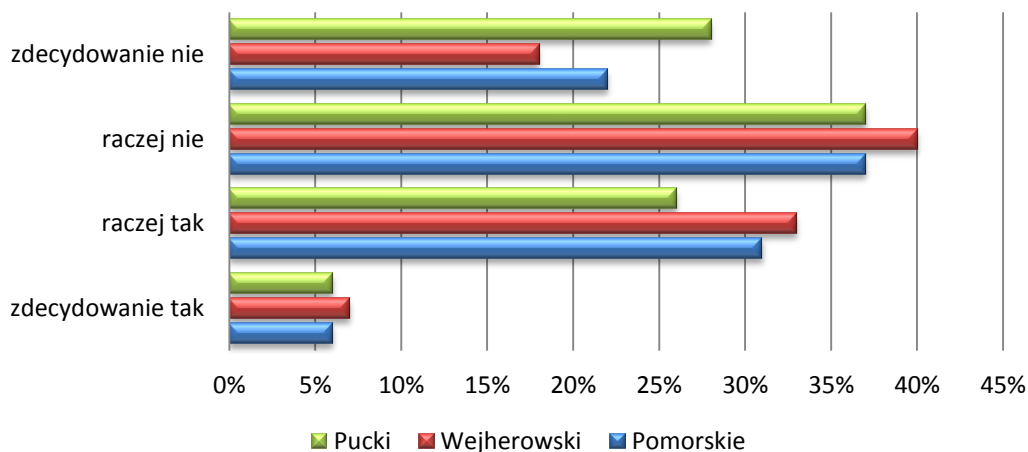
Poprosiliśmy zatem o uzasadnienie tej oceny (rys. 76). Wyniki potwierdziły, jak ważna jest komunikacja z mieszkańcami przy realizacji inwestycji w regionie – po około 40% badanych w każdej lokalizacji uznało, że nie słucha się i nie informuje społeczności o inwestycjach. Dużym problemem jest również to, że w opinii mieszkańców nie wszyscy są równo traktowani. Osoby,

które uznały, że są sprawiedliwie traktowane, miały w większości poczucie, że uwzględnia się opinię mieszkańców przy podejmowaniu decyzji dotyczących rozwoju regionu.

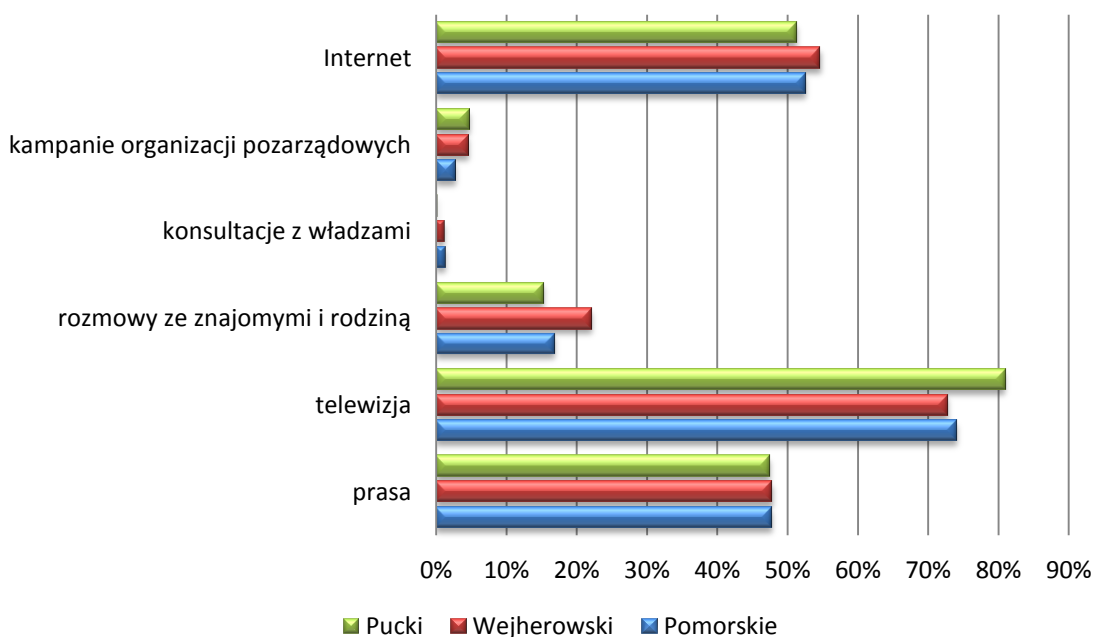
Rys. 76. Proszę uzasadnić dlaczego. (2011)

Jeśli chodzi o **dostęp do informacji** wśród badanych, to zdecydowana większość uważa, że nie posiada wystarczającej wiedzy o energetyce jądrowej (rys. 77). W 2010 roku zadaliśmy pytanie „Czy uważa Pan/i, że otrzymuje Pan/i wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji?” Tylko 18% odpowiedziało „raczej tak”, a prawie 70% badanych, że „raczej nie” lub „zdecydowanie nie”. Spyaliśmy wówczas również: „Czy - według Pana/i - Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca?” Na to pytanie więcej osób odpowiedziało „raczej tak” – 26%. Jednak nadal kategoria osób odpowiadających „raczej nie” lub „zdecydowanie nie” była najliczniejsza – 61%. W 2011 roku powtórzyliśmy tylko drugie pytanie „Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej?” (rys. 76). Uzyskaliśmy nieznacznie wyższy wynik dla kategorii „raczej tak” – 31% - i prawie identyczny wynik dla odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie” – 69%.

Rys. 77. Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej? (2011)

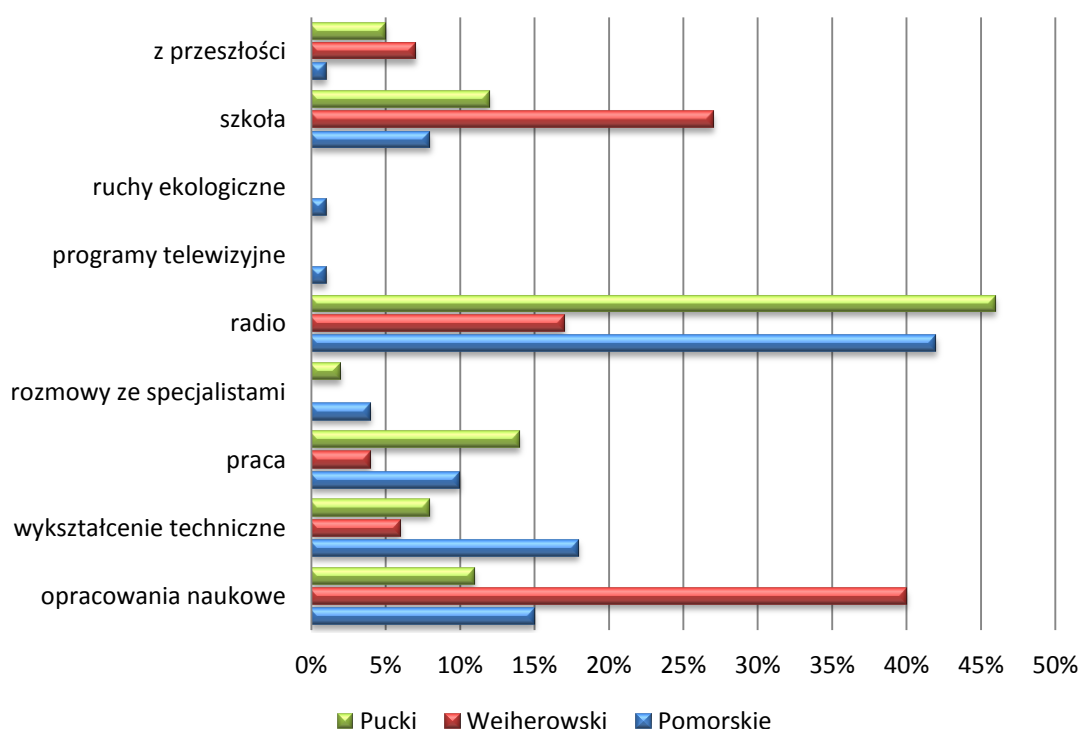
Poprosiliśmy zatem badanych o wskazanie źródła informacji, z którego najczęściej czerpią wiadomości o EJ (rys. 78). Trzy źródła wysunęły się na czołowe miejsca – telewizja, prasa oraz internet.

Rys. 78. Skąd najczęściej czerpie Pan/i informacje na temat energetyki jądrowej? (2011)

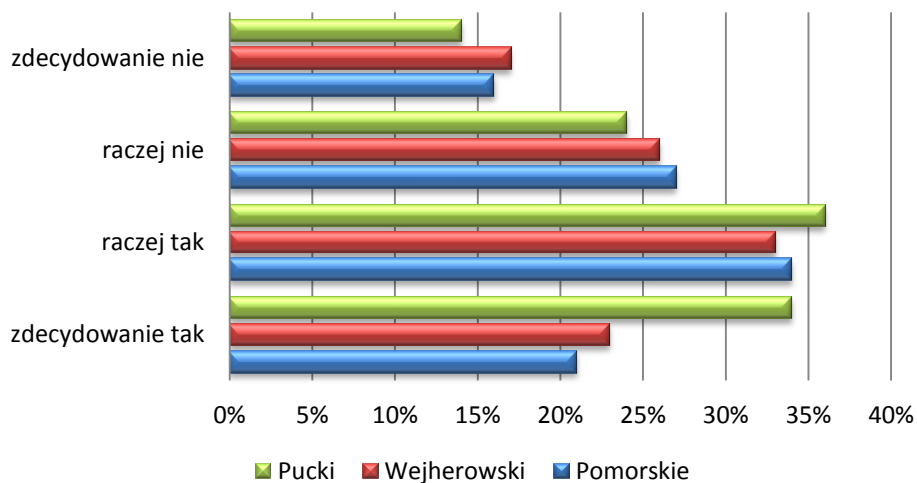
Daliśmy również badanym możliwość wskazania innego źródła, z którego chętnie korzystają, aby dowiedzieć się czegoś o EJ (rys. 79). Bardzo popularne jest radio. Jednak w powiecie wejherowskim dużo osób korzysta z opracowań naukowych lub posiada wiadomości o EJ ze szkoły lub z uczelni wyższych. W powiecie wejherowskim nadal mieszkają osoby, którzy w latach 80-tych

sprawadziły się tam z myślą o pracy przy budowie EJ i jej eksploatacji. Kategoria odpowiedzi „z przeszłości” potwierdza fakt, że pamięć o inwestycji w EJ z lat 80-tych jest nadal żywa.

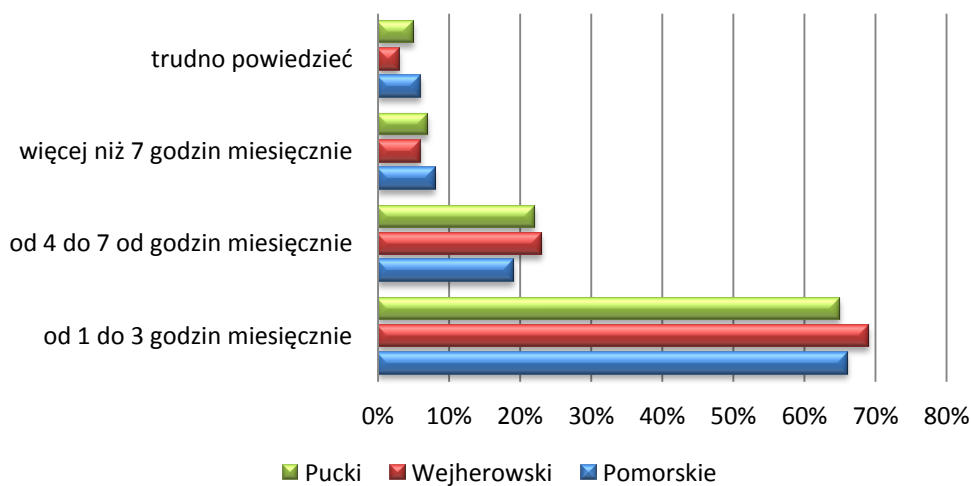

Rys. 79. Z jakiegoś innego źródła? (2011)

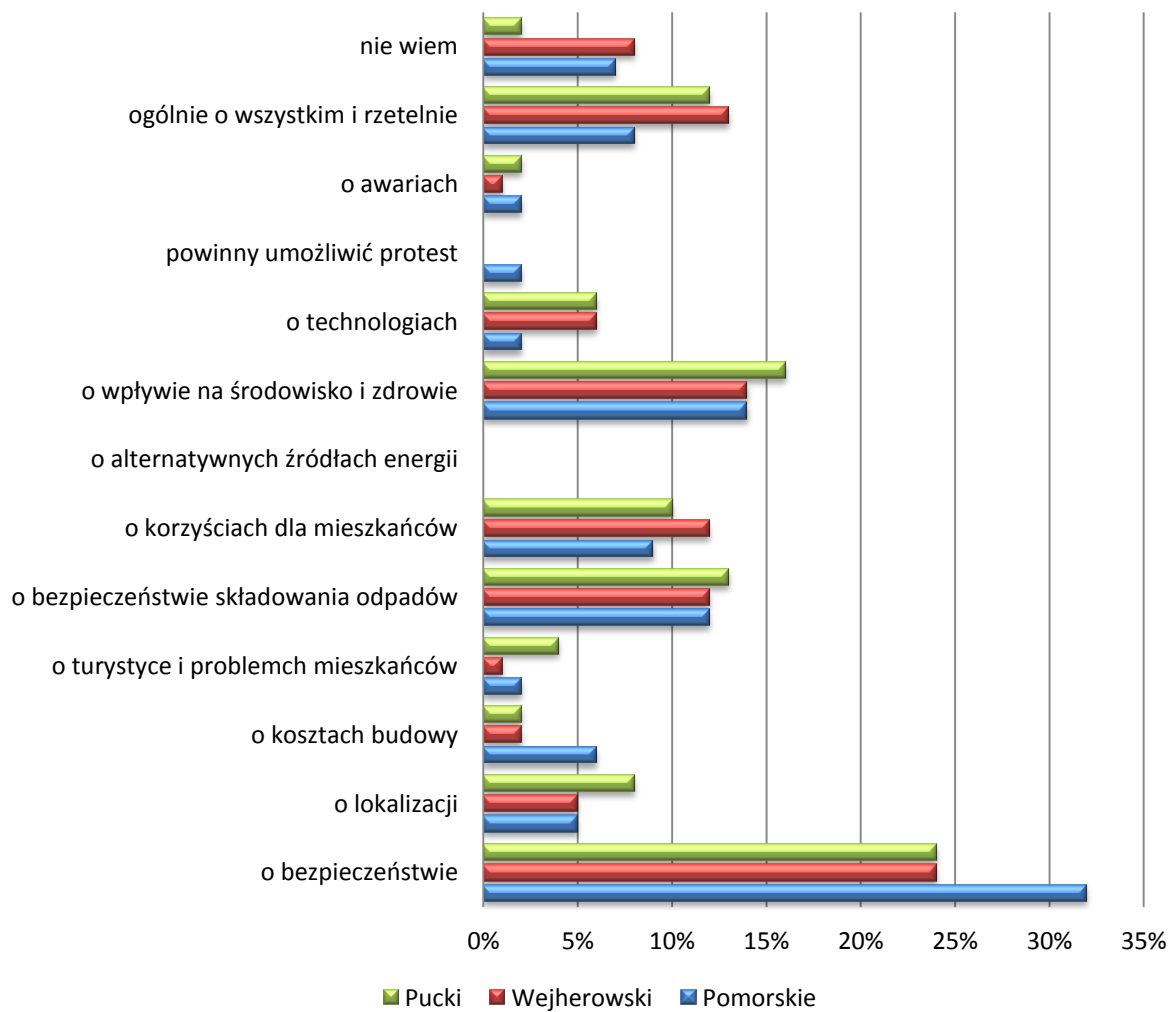
Jak już zauważyliśmy w pierwszej części raportu, w 2011, względem roku 2010 liczba osób chętnych roku do udziału w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej podwoiła się do 54% . Poniższy wykres wskazuje na największe zainteresowanie konsultacjami w powiecie puckim (rys. 80). Natomiast co do ilości godzin, które mieszkańcy byliby gotowi poświęcić na rzecz takich spotkań, to nie odnotowaliśmy znaczących różnic pomiędzy województwem pomorskim i badanymi powiatami (rys. 81). Natomiast większość mieszkańców oczekuje informacji o bezpieczeństwie – zarówno podczas spotkań konsultacyjnych (rys. 82) jak i od samego inwestora (rys. 83). Istotne jest również komunikacja na temat składowania odpadów, korzyści dla mieszkańców i wpływu inwestycji na środowisko. W województwie pomorskim, podobnie licznie jak w powiecie puckim badani wyrazili potrzebę bycia informowanym o wszystkim, ale rzetelnie i najlepiej przez ekspertów (rys. 83).

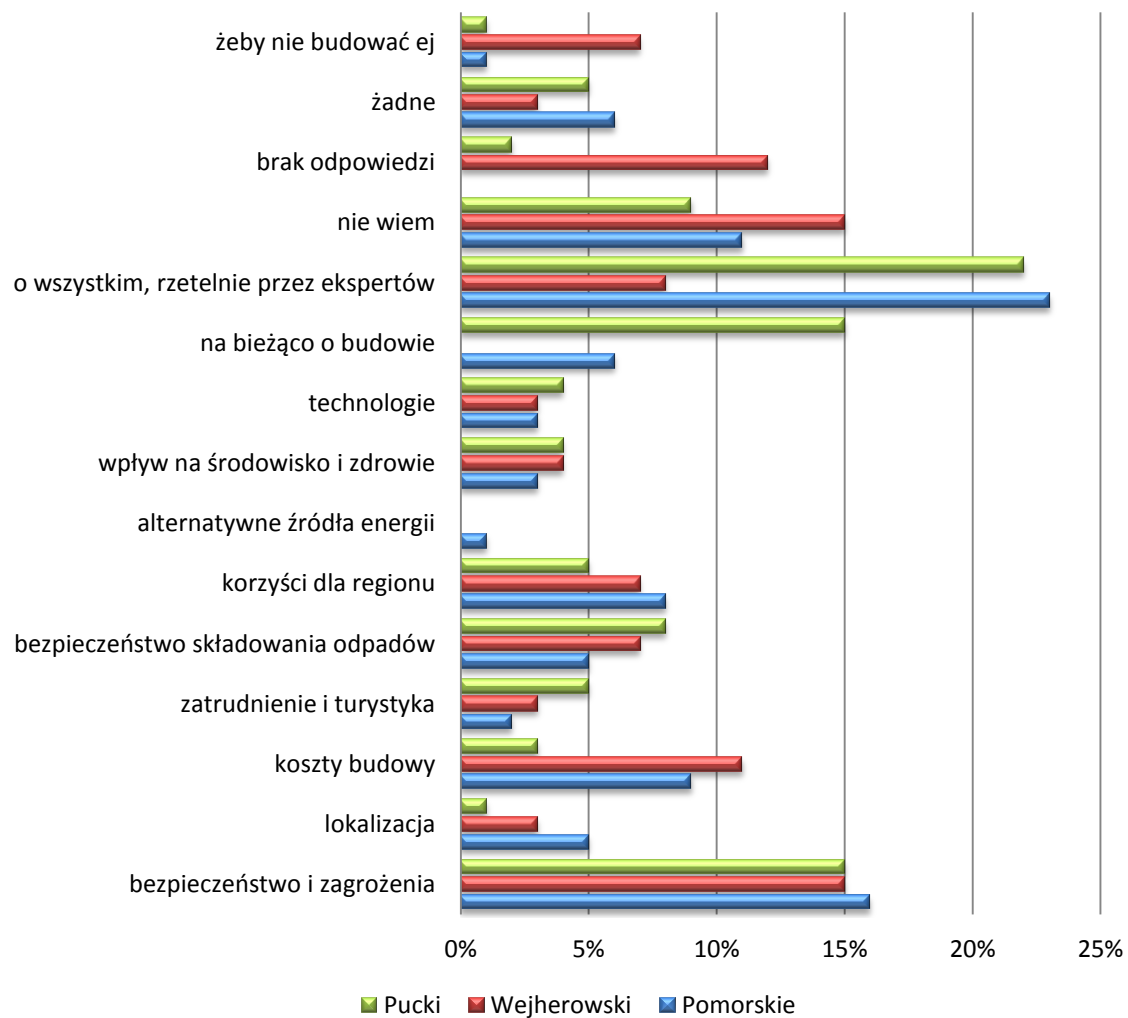
Rys. 80. Czy chciał(a)by Pan(i) brać udział w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej (np. z udziałem zaproszonych ekspertów)? (2011)

Rys. 81. Ile godzin miesięcznie gotów/owa był(a)by Pan/i poświęcić na udział w lokalnych spotkaniach? (2011)

Rys. 82. Jakich problemów powinny dotyczyć konsultacje społeczne?(2011)

Rys. 83. Jakich informacji oczekiwał(a)by Pan(i) od inwestora, władz samorządowych i państwowych na temat budowy elektrowni jądrowej? (2011)

WNIOSKI

Główny wniosek, jaki wyłania się z przeprowadzonej analizy, to **zdecydowane obalenie hipotezy „NIMBY”, zakładającej, iż poparcie dla elektrowni jądrowej maleje wraz ze zmniejszaniem odległości dzielącej potencjalną lokalizację elektrowni od miejsca zamieszkania respondenta**. Przeprowadzane regularnie przez CBOS badania na temat postrzegania energetyki jądrowej przez mieszkańców Polski odnotowują każdorazowo kilkunastoprocentową różnicę między deklarowanym poparciem dla budowy EJ w Polsce i poparciem dla budowy w pobliżu miejsca zamieszkania. Również w zadanym w badaniach CBOS pytaniu o to, czy EJ powinna powstać na terenie województwa respondenta, czy poza nim, większość badanych opowiedziała się za wyborem innego województwa. To mogłoby świadczyć o pozornej trafności hipotezy „NIMBY”, jednakże bliższa analiza tego problemu pokazuje, że tak nie jest. Przede wszystkim, odnotowywana jest znaczna różnica między wynikami badań ogólnopolskich i tych przeprowadzonych w województwach z potencjalną lokalizacją EJ: **szeroko rozumiane poparcie dla EJ jest każdorazowo wyższe w tych województwach niż w reszcie kraju**. Poziom obaw przed ewentualną awarią czy wypadkiem jest niższy w tych województwach, zaufanie do bezpieczeństwa instalacji jest wyższe, podobnie jak przekonanie o korzyściach i pozytywnych konsekwencjach dla rozwoju regionu oraz poparcie dla działań władz państwowych i samorządowych w zakresie realizacji inwestycji. Symptomatyczny może być fakt, że **wielokrotnie najwyższy poziom wskazań świadczących o poparciu dla EJ odnotowywany był w symbolicznym dla polskiej energetyki jądrowej regionie Żarnowca**, który zdecydowanie wyróżnia się pod względem postaw społecznych wobec EJ nie tylko na tle kraju, ale także innych województw.

Jednakże również region Żarnowca cechuje pewna różnorodność. **Wyniki badań, zrealizowanych na dwóch oddzielnych próbach dla powiatu puckiego i wejherowskiego w 2011 roku, ukazały odmienne postawy wobec EJ mieszkańców obu powiatów**. Badani z wejherowskiego są w większości entuzjastycznie nastawieni do budowy EJ w okolicy, liczą na rozwój regionu, turystyki oraz poprawę ich sytuacji życiowej. Mieszkańcy puckiego nie wykazują aż tyle entuzjazmu. Raczej obawiają się, że EJ negatywnie wpłynie na środowisko, turystykę i ich własną sytuację życiową. Mniej też ufają nowym technologiom jądrowym, a nawet informacjom medialnym na tematy związane z energetyką. Te różnice należy potraktować poważnie przy projektowaniu działań komunikacyjnych, które to działania są powszechnie oczekiwane przez mieszkańców obu powiatów. W przyszłości wskazane jest nawet pogłębienie przeprowadzonych badań przy zastosowaniu podejścia jakościowego, które pomogłoby lepiej zdefiniować potrzeby i obawy mieszkańców okolic Żarnowca.

Badanie miało też na celu zbadanie wpływu awarii w elektrowni Fukushima na postawy mieszkańców wobec EJ. **Spadek poparcia jest zauważalny, ale nie jest on aż tak drastyczny**. Ponadto wiele osób twierdzących, że przed awarią w Fukushima byli większymi zwolennikami EJ, nadal popiera decyzję rządu polskiego o budowie EJ. Nasze badanie pokazało więc wyraźnie, że nie dokonał się masowy odwrót od energetyki jądrowej na Pomorzu. Nadal wielu mieszkańców akceptuje fakt, że budowa EJ w ich województwie jest bardzo prawdopodobna i dostrzega korzyści z tym związane.

Trzeba także zwrócić uwagę na odnotowywaną dość często **znaczną ilość odpowiedzi obojętnych i neutralnych**, typu „nie mam zdania”, „nie interesuję się tym tematem”, „trudno powiedzieć” (przypomnijmy, że dla około połowy respondentów obojętnym jest, gdzie powstanie EJ). Wydaje się to świadczyć o istnieniu sporej grupy osób (większej w skali ogólnopolskiej niż w regionach), która nie ma wyrobionej opinii na temat energetyki jądrowej i której poglądy w tej materii mogą podlegać zmianom.

W odniesieniu do procesów konsultacji i komunikacji społecznej związanych z EJ, kluczowym wydaje się zwrócenie uwagi na odnotowane wyżej różnice między regionami, w których ma powstać EJ, a wymiarem ogólnopolskim. Innego rodzaju problemy i postawy wobec EJ zostały odnotowane w zależności od poziomu

badania, stąd **koniecznym wydaje się być zastosowanie odmiennych podejść do komunikacji społecznej i polityki informacyjnej w odniesieniu do całej Polski i poszczególnych regionów.**

W kwestii komunikacyjnej należy zwrócić uwagę na fakt, że **poparcie dla EJ nie jest bezwarunkowe, ani tym bardziej „dane raz na zawsze”**. Badani uzależniają swą zgodę na powstanie EJ od **zapewnienia właściwego poziomu** bezpieczeństwa jej funkcjonowania poprzez uruchomienie odpowiednich mechanizmów kontroli i nadzoru. Jednocześnie sami chcą mieć dostęp do informacji o realizacji inwestycji. Z uzyskanych wypowiedzi wyłania się **potrzeba wyjścia poza klasyczną kampanię informacyjno-edukacyjną**, opartą na doskazywaniu obywateli w zakresie zagadnień związanych z energetyką jądrową. By uspokoić swe obawy dotyczące bezpieczeństwa inwestycji i uzyskać pewność jej właściwej realizacji, mieszkańcy oczekują nie tyle nowej wiedzy z zakresu funkcjonowania EJ, a dostępu do informacji, możliwości zadawania pytań, wyjaśniania wątpliwości, rozwiązywania spornych i niejasnych kwestii. Stąd wyłania się **potrzeba prowadzenia szerokich, rzeczywistych konsultacji społecznych już od pierwszych etapów realizacji planów rozwoju energetyki jądrowej.**

Można wyróżnić – w sposób bardzo upraszczający – trzy podstawowe poziomy komunikacji z obywatelami przy realizacji takich kontrowersyjnych inwestycji jak budowa elektrowni jądrowej. Pierwszy z nich to **jednokierunkowe informowanie** o planach i działaniach podejmowanych przez władze oraz o ich ewentualnych konsekwencjach. Drugi poziom zakłada **wzajemną komunikację**, na przykład w postaci konsultacji społecznych – dzięki temu różni partnerzy społeczni mogą artykułować swoje interesy i potrzeby, ułatwiając w ten sposób unikanie konfliktów, a instytucje wdrażające mogą korzystać z wiedzy dostępnej w szerokich kręgach społeczeństwa. Na tym poziomie decydenci i inwestorzy mogą wysłuchać głosów obywateli, nie są jednak zobligowani, by głosy te uwzględniać. Trzeci poziom zakłada **współdecydowanie obywateli**, kiedy mają oni wpływ nie tylko na decyzje, a często również sam kształt regulacji lub sam projekt obiektu. W świetle przeprowadzonych badań można wyraźnie wskazać, że poprzestanie na pierwszym poziomie, informowania i edukowania społeczeństwa, nie odpowiada oczekiwaniom społeczeństwa i może przyczynić się wręcz do zaognienia konfliktu i zantagonizowania społeczeństwa.

Ten element jest istotny pod względem realizacji założonego celu projektu badawczego i określenia warunków zapewnienia bezpieczeństwa społecznego w związku z planami budowy EJ. Faktyczne bezpieczeństwo techniczne elektrowni, gwarantowane przez odpowiednie rozwiązania technologiczne i nadzór właściwych instytucji kontrolnych, jest koniecznym, lecz niewystarczającym warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców. **Elektrownia musi być nie tylko faktycznie bezpieczna, ale ludzie muszą również mieć pewność, że tak jest.** W tym celu konieczne jest stworzenie mechanizmów pozwalających im uzyskać taką pewność poprzez tworzenie odpowiednich instytucji i praktyk społecznych odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa. Do nich należeć mogą m.in. odpowiednio prowadzone konsultacje społeczne, wychodzące poza proste edukowanie społeczeństwa, a nastawione na dialog i debatę. Celem prowadzonych działań nie powinno być zdobycie poparcia mieszkańców regionu dla inwestycji, lecz stworzenie **fundamentu zaufania społecznego** do władz i instytucji odpowiedzialnych za inwestycję, którego efektem będzie poparcie dla EJ utrzymujące się przez cały okres realizacji inwestycji, a docelowo także później, w trakcie funkcjonowania elektrowni.

ZAŁĄCZNIK I

Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w powiatach
puckim i wejherowskim (2010)

Badanie przeprowadzane jest w ramach ogólnopolskiego naukowego projektu badawczego dotyczącego zapewnienia bezpieczeństwa obywateli w związku z polityką rozwoju energetyki jądrowej w Polsce.

Na oficjalnej liście propozycji ewentualnej lokalizacji EJ w Polsce znalazły się trzy miejscowości z terenu powiatu wejherowskiego i puckiego: Żarnowiec (gm. Krokowa), Choczewo oraz Lubatowo-Kopalino (gm. Choczewo). Celem tej ankiety jest zbadanie opinii ludności lokalnej na temat tych planów. Chcielibyśmy dowiedzieć się, jakie jest Pani/a zdanie na ten temat.

Wyniki badania zostaną przekazane władzom samorządowym (gminnym, powiatowym i wojewódzkim), a także instytucjom odpowiedzialnym za ewentualną inwestycję. Państwa odpowiedzi pomogą w ustaleniu lepszej i bardziej odpowiadającej potrzebom mieszkańców Pomorza strategii działania w związku z polityką rzędu

W1. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania na Pomorzu EJ?

- 1: tak
- 2: nie

W2. Jak często rozmawia Pani w domu, ze znajomymi o planach budowy EJ?

- 1: bardzo często
- 2: często
- 3: rzadko
- 4: bardzo rzadko bądź wcale

W3. Czy na terenie Państwa miejsca zamieszkania (gminy/powiatu) prowadzone były konsultacje w sprawie możliwości wybudowania EJ w okolicy Państwa miejsca zamieszkania?

- 1: tak
- 2: nie
- 3: nie wiem

P1. Jakie widzi Pan/i zalety wybudowania elektrowni jądrowej w pobliżu Pana/i miejsca zamieszkania?

.....

P2. Jakie widzi Pan/i wady wybudowania elektrowni jądrowej w pobliżu Pana/i miejsca zamieszkania?

.....

P3. Przeczytam teraz Panu/i kilka zagadnień. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej? Proszę wybrać trzy najważniejsze

- 1: Odległość od zabudowań mieszkalnych
- 2: Zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji (np. strona internetowa, darmowy telefon informacyjny, centrum informacji)
- 3: Zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni.
- 4: Zapewnienie odpowiednich korzyści dla okolicznych gmin
- 5: Zapewnienie wpływu okolicznych mieszkańców na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej
- 6: Odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów
- 7: Wpływ elektrowni na turystykę
- 8: Inne....jakie?

P4. Czy w związku z budową Elektrowni Jądrowej społeczność zamieszkująca te tereny powinna mieć zapewnione jakieś dodatkowe korzyści ze strony władz lub inwestora?

- 1 – tak – przejdź do P4A
- 2 – nie – przejdź do P5

3 – trudno powiedzieć/nie mam zdania – przejdź do P5

P4A. Jakiego typu powinny być to korzyści? Proszę wybrać trzy najważniejsze (pytania zadawane w kolejności losowej)

- 1: Obowiązkowe, okresowe, darmowe badania lekarskie dla wszystkich mieszkańców
- 2: Niższe opłaty za prąd
- 3: Łatwy dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej
- 4: Zapewnienie okolicznym mieszkańcom pierwszeństwa w podejmowaniu pracy w elektrowni i instytucjach jej towarzyszących
- 5: Dodatki do pensji i emerytury dla pracowników EJ
- 6: Zapewnienie dzieciom i młodzieży darmowych wakacji poza miejscem zamieszkania
- 7: Większe nakłady na infrastrukturę w powiecie – drogi, komunikacja, obiekty użyteczności publicznej
- 8: Inne...
- 9: Trudno powiedzieć

P5. Przeczytam Panu teraz kilka kwestii. Proszę o wyrażenie swojego stanowiska dla każdej z nich następującej skali: 1 – zdecydowanie negatywny, 2 – raczej negatywny, 3 – neutralny, 4 – raczej pozytywny, 5 – zdecydowanie pozytywny, 9 – trudno powiedzieć

- 1: Wpływ elektrowni jądrowej na środowisko jest
- 2: Zbudowanie elektrowni jądrowej będzie miało wpływ na turystykę w regionie
- 3: Wpływ elektrowni jądrowej na rozwój gospodarczy regionu jest
- 4: Mój stosunek do ruchów ekologicznych i głoszonych przez nie też jest
- 5: Mój stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w mojej okolicy jest

P6. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

- 1: Czy sądzi Pan/i, że elektrownia jądrowa w pobliżu Pana/i miejsca zamieszkania mogłaby stać się atrakcją turystyczną?
- 2: Czy obawia się Pan/i zagrożeń związanych z ewentualnym atakiem terrorystycznym na EJ?
- 3: Czy obawia się Pan protestów ruchów ekologicznych w okolicy, związanych z budową EJ?
- 4: Z działaniem EJ wiąże się kwestia składowania odpadów radioaktywnych. Czy zaakceptował(a)by Pan/i lokalizację składowiska odpadów radioaktywnych w pobliżu Pana/i miejsca zamieszkania?
- 5: Czy elektrownia jądrowa stanowi właściwe rozwiązanie problemów z zaopatrzeniem województwa pomorskiego w energię elektryczną? – jeśli odpowiedź 3 lub 4 przejdź do P6A.

P6A. A jakie działania byłyby właściwe?

- 1: rozwój odnawialnych źródeł energii (z elektrowni wiatrowych, słonecznych, wodnych itp.)
- 2: dalszy rozwój energetyki węglowej w Polsce
- 3: import energii z zagranicy
- 4: inwestycje w inne źródła energii (z gazu ziemnego, ropy naftowej, węgla brunatnego itp.)
- 5: inne
- 6: trudno powiedzieć

P7. Jak ocenia Pan/i obecną sytuację energetyki jądrowej na świecie?

- 1: Rozwijają się, powstają nowe elektrownie jądrowe
- 2: Generalnie panuje zastój
- 3: Większość krajów wycofuje się z EJ
- 4: Nie mam zdania, nie interesuję się tą problematyką

P8. Przeczytam teraz Panu kilka twierdzeń. Proszę powiedzieć, z którymi z nich się Pan/i zgadza, a z którymi nie zgadza. Skala 1 – zdecydowanie się zgadzam, 2 – raczej się zgadzam, 3 – raczej się nie zgadzam, 4 – zdecydowanie się nie zgadzam, 9 – trudno powiedzieć.

- 1: Korzyści ekonomiczne związane z powstaniem elektrowni jądrowej, takie jak inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu, stanowią wystarczające uzasadnienie dla budowy elektrowni.
- 2: Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni.
- 3: Władze samorządowe i podmioty gospodarcze – takie jak Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna – powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy elektrowni jądrowej w naszym województwie
- 4: W pobliżu budowanej elektrowni jądrowej powinno powstać Centrum Informacji o Energii Jądrowej skierowane do mieszkańców i turystów.

P9. Czy Pana/i zdaniem awaria Elektrowni Jądrowej to realny czy raczej nierealny scenariusz?

- 1: zdecydowanie realny – przejdź do P11
- 2: raczej realny – przejdź do P11
- 3: raczej nierealny – przejdź do P12
- 4: zdecydowanie nierealny – przejdź do P12
- 5: trudno powiedzieć – przejdź do P12

P10. Czy w przypadku budowy Elektrowni Jądrowej w pobliżu Pana/i miejsca zamieszkania, obawiał/a/by się Pan/i takiego scenariusza?

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć

P11. Czy Pana/i zdaniem decyzja o budowie elektrowni jądrowej powinna być konsultowana z lokalną społecznością?

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć

P12. Czy uważa Pan/i za słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce EJ?

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć

P13. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w jednej z trzech wskazanych lokalizacji, którą z nich uważa Pan/i za najbardziej odpowiednią?

- 1: Lubiatowo-Kopalino (gm. Choczewo, powiat wejherowski) – przejdź do P13A
- 2: Choczewo (powiat wejherowski) – przejdź do P13A
- 3: Żarnowiec (gm. Krokowa, powiat pucki) – przejdź do P13A5
- 4: Żadna z tych lokalizacji – przejdź do P14.

P13A. Dlaczego uważa Pan/i tę lokalizację za najbardziej odpowiednią?

.....

P14. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

- 1: Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej?
- 2: Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w szkoleniach poświęconych zagadnieniom energetyki jądrowej, prowadzonym przez specjalistów z tej dyscypliny?

- 3: Czy uważa Pan/i, że otrzymuje Pan/i wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji?
4: Czy – według Pana/i – Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca?
5: Powinno zostać przeprowadzone referendum dotyczące budowy elektrowni jądrowej – jeśli wybrano odpowiedź 1 lub 2 – wypełnij P14A.

P14A. Jeśli tak, to czy powinno ono mieć zasięg ogólnopolski, wojewódzki czy obejmować tylko okoliczne gminy: (zadaj tylko jeśli P14X5 = 1 lub 2)

- 1: ogólnopolski
2: wojewódzki
3: tylko okoliczne gminy
4: trudno powiedzieć

P15. Które z wymienionych podmiotów stanowią dla Pani/a wiarygodne źródła informacji w kwestii budowy elektrowni jądrowej? (dla każdej odpowiedzi tak/nie)

- 1: Władze samorządowe
2: Władze wojewódzkie
3: Rząd Polski
4: Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe
5: Ruchy ekologiczne
6: Naukowcy-specjaliści z zakresu atomistyki
7: Przedstawiciele sektora energetycznego
8: Inne
9: żadne z nich
10: trudno powiedzieć

P16. Czy Pan/i zdaniem ewentualna pozytywna decyzja dotycząca budowy elektrowni jądrowej wpłynie w jakikolwiek sposób na Pana/i sytuację zawodową bądź prowadzenie działalności gospodarczej (np. zmiana pracy na lepszą bądź gorszą, itp.)

- 1: wpłynie negatywnie
2: nie wpłynie
3: wpłynie pozytywnie
4: trudno powiedzieć
5: nie pracuję zawodowo lub nie prowadzę działalności gospodarczej

P17. Po zakończeniu tych badań w marcu planujemy przeprowadzić kolejny etap – badanie fokusowe. W skrócie polega on na tym, że spotyka się grupa osób i dyskutuje na tematy dotyczące EJ. Taki wywiad trwa około godziny i za udział w nim przewidziane jest wynagrodzenie w wysokości około 60-100 zł. Czy był/a/by Pan/i zainteresowany udziałem w takim badaniu?

- 1: tak – przejdź do P18
2: nie – przejdź do M1.

P18. Proszę w takim razie o podanie danych kontaktowych, żeby nasi pracownicy mogli skontaktować się z Panem/ią przed rozpoczęciem badań

.....

M1. Płeć

- 1: kobieta
2: mężczyzna

M2. Wykształcenie

- 1: podstawowe
2: zasadnicze zawodowe
3: średnie
4: wyższe

M3. Wiek

1: 18-24 lat

2: 25-39 lat

3: 40-59 lat

4: 60 lat i więcej

M4. Powiat

1: pucki

2: wejherowski

M5. Gmina

.....

ZAŁĄCZNIK II

Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w województwach pomorskim, wielkopolskim, mazowieckim i zachodniopomorskim (2010)

Załącznik 2. Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w województwach pomorskim, wielkopolskim, mazowieckim i zachodniopomorskim (2010)

Badanie przeprowadzane jest w ramach ogólnopolskiego naukowego projektu badawczego dotyczącego zapewnienia bezpieczeństwa obywateli w związku z polityką rozwoju energetyki jądrowej w Polsce.

Zgodnie z przyjętą przez Rząd Polski strategią rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, do 2020 roku ma powstać pierwsza polska elektrownia jądrowa. Jej lokalizacja nie jest jeszcze określona, ale brane są pod uwagę także miejscowości z Pana/i województwa

Celem tej ankiety jest zbadanie opinii mieszkańców na temat tych planów. Chcielibyśmy dowiedzieć się, jakie jest Pani/a zdanie na ten temat.

Wyniki badania zostaną przekazane władzom państwowym i samorządowym, a także instytucjom odpowiedzialnym za tę inwestycję. Państwa odpowiedzi pomogą w ustaleniu lepszej i bardziej odpowiadającej potrzebom mieszkańców województwa [nazwa] /Polski strategii działania w związku z polityką rządu.

W1. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania w Pana/i województwie EJ?

- 1: tak
- 2: nie

W2. Jak często rozmawia Pan/i w domu, ze znajomymi o planach budowy EJ?

- 1: bardzo często
- 2: często
- 3: rzadko
- 4: bardzo rzadko bądź wcale

P1. Jakie widzi Pan/i zalety wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i województwie?

[max. trzy do wyboru]

- 1: Powstanie nowych miejsc pracy w regionie
- 2: Niski koszt energii elektrycznej otrzymywanej z elektrowni jądrowej
- 3: Rozwiązanie problemu zaopatrzenia w energię
- 4: Niewielka szkodliwość dla środowiska naturalnego
- 5: Zwiększenie niezależności energetycznej Polski
- 6: Nowoczesny charakter
- 7: Rozwój regionu
- 8: Opłacalność inwestycji
- 9: Wysoki poziom bezpieczeństwa
- 10: Inne... jakie?

P2. Jakie widzi Pan/i wady wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i województwie?

[max. trzy do wyboru]

- 1: Ryzyko awarii lub wybuchu
- 2: Problemy z zagospodarowaniem odpadów promieniotwórczych
- 3: Protesty ekologów
- 4: Zagrożenie dla zdrowia ludzkiego
- 5: Niekorzystny wpływ na środowisko naturalne
- 6: Spadek atrakcyjności terenów wokół elektrowni
- 7: Zagrożenie dla turystyki
- 8: Nieopłacalność ekonomiczna przedsięwzięcia
- 9: Inne... jakie?

P3. Przeczytam teraz Panu/i kilka zagadnień. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej? Proszę wybrać trzy najważniejsze

- 1: Odległość od zabudowań mieszkalnych
- 2: Zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji (np. strona internetowa, darmowy telefon informacyjny, centrum informacji)
- 3: Zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni.
- 4: Zapewnienie odpowiednich korzyści dla okolicznych gmin
- 5: Zapewnienie wpływu okolicznych mieszkańców na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej
- 6: Odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów
- 7: Wpływ elektrowni na turystykę
- 8: Inne....jakie?

P4. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

- 1: Czy sądzi Pan/i, że elektrownia jądrowa (w Pani/a województwie) mogłaby stać się atrakcją turystyczną?
- 2: Czy obawia się Pan/i zagrożeń związanych z ewentualnym atakiem terrorystycznym na EJ?

P5. Jak ocenia Pan/i obecną sytuację energetyki jądrowej na świecie?

- 1: Rozwija się, powstają nowe elektrownie jądrowe
- 2: Generalnie panuje zastój
- 3: Większość krajów wycofuje się z EJ
- 4: Nie mam zdania, nie interesuję się tą problematyką

P6. Przeczytam teraz Panu kilka twierdzeń. Proszę powiedzieć, z którymi z nich się Pan/i zgadza, a z którymi nie zgadza. Skala 1 – zdecydowanie się zgadzam, 2 – raczej się zgadzam, 3 – raczej się nie zgadzam, 4 – zdecydowanie się nie zgadzam, 9 – trudno powiedzieć.

- 1: Korzyści ekonomiczne związane z powstaniem elektrowni jądrowej, takie jak inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu, stanowią wystarczające uzasadnienie dla budowy elektrowni.
- 2: Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni.
- 3: Władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy elektrowni jądrowej w naszym województwie

P7. Czy Pana/i zdaniem:

P7A. awaria Elektrowni Jądrowej to realny scenariusz?

P7B: decyzja o budowie elektrowni jądrowej powinna być konsultowana z lokalną społecznością?

P7C: jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce EJ

Kafeteria:

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć

P8. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana?

- 1: na terenie mojego województwa – przejdź do P8A
- 2: poza moim województwem – przejdź do P8A
- 3: jest mi to obojętne

P8A. A czy ma Pan/i na myśli jakąś konkretną miejscowość?

- 1: tak, jaką.....
- 2: nie

P9. Chciał(a)bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

2: Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w szkoleniach poświęconych zagadnieniom energetyki jądrowej, prowadzonym przez specjalistów z tej dyscypliny?

3: Czy uważa Pan/i, że otrzymuje Pan/i wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji?

4: Czy – według Pana/i – Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca?

5: Powinno zostać przeprowadzone referendum dotyczące budowy elektrowni jądrowej – jeśli wybrano odpowiedź 1 lub 2 – wypełnij P9A.

P9A. Jeśli tak, to czy powinno ono mieć zasięg ogólnopolski, wojewódzki czy obejmować tylko okoliczne gminy: (zadaj tylko jeśli P9X5 = 1 lub 2)

1: ogólnopolski

2: wojewódzki

3: tylko okoliczne gminy

4: trudno powiedzieć

P10. Które z wymienionych podmiotów stanowią dla Pani/a wiarygodne źródła informacji w kwestii budowy elektrowni jądrowej? (dla każdej odpowiedzi tak/nie)

1: Władze samorządowe

2: Władze wojewódzkie

3: Rząd Polski

4: Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

5: Ruchy ekologiczne

6: Naukowcy-specjaliści z zakresu atomistyki

7: Przedstawiciele sektora energetycznego

8: Inne

9: żadne z nich

10: trudno powiedzieć

M1. Płeć

1: kobieta

2: mężczyzna

M2. Wykształcenie

1: podstawowe

2: zasadnicze zawodowe

3: średnie

4: wyższe

M3. Wiek

1: 18-24 lat

2: 25-39 lat

3: 40-59 lat

4: 60 lat i więcej

M4. Województwo

.....

ZAŁĄCZNIK III

Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej
w badaniach ogólnopolskich (2010)

Badanie przeprowadzane jest w ramach ogólnopolskiego naukowego projektu badawczego dotyczącego zapewnienia bezpieczeństwa obywateli w związku z polityką rozwoju energetyki jądrowej w Polsce.

Zgodnie z przyjętą przez Rząd Polski strategią rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, do 2020 roku ma powstać pierwsza polska elektrownia jądrowa. Jej lokalizacja nie jest jeszcze określona, ale brane są pod uwagę różne miejscowości.

Celem tej ankiety jest zbadanie opinii mieszkańców na temat tych planów. Chcielibyśmy dowiedzieć się, jakie jest Pani/a zdanie na ten temat.

W1. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania w Polsce EJ?

- 1: tak
- 2: nie

W2. Jak często rozmawia Pan/i w domu, ze znajomymi o planach budowy EJ?

- 1: bardzo często
- 2: często
- 3: rzadko
- 4: bardzo rzadko bądź wcale

P1. Jakie widzi Pan/i zalety wybudowania elektrowni jądrowej w Polsce? [max. trzy do wyboru]

- 1: Powstanie nowych miejsc pracy w regionie
- 2: Niski koszt energii elektrycznej otrzymywanej z elektrowni jądrowej
- 3: Rozwiązanie problemu zaopatrzenia w energię
- 4: Niewielka szkodliwość dla środowiska naturalnego
- 5: Zwiększenie niezależności energetycznej Polski
- 6: Nowoczesny charakter
- 7: Rozwój regionu
- 8: Opłacalność inwestycji
- 9: Wysoki poziom bezpieczeństwa
- 10: Inne... jakie?

P2. Jakie widzi Pan/i wady wybudowania elektrowni jądrowej w Polsce? [max. trzy do wyboru]

- 1: Ryzyko awarii lub wybuchu
- 2: Problemy z zagospodarowaniem odpadów promieniotwórczych
- 3: Protesty ekologów
- 4: Zagrożenie dla zdrowia ludzkiego
- 5: Niekorzystny wpływ na środowisko naturalne
- 6: Spadek atrakcyjności terenów wokół elektrowni
- 7: Zagrożenie dla turystyki
- 8: Nieopłacalność ekonomiczna przedsięwzięcia
- 9: Inne... jakie?

P3. Przeczytam teraz Panu/i kilka zagadnień. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej? Proszę wybrać trzy najważniejsze

- 1: Odległość od zabudowań mieszkalnych
- 2: Zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji (np. strona internetowa, darmowy telefon informacyjny, centrum informacji)
- 3: Zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni.
- 4: Zapewnienie odpowiednich korzyści dla okolicznych gmin
- 5: Zapewnienie wpływu okolicznych mieszkańców na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej
- 6: Odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów
- 7: Wpływ elektrowni na turystykę
- 8: Inne....jakie?

P4. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

1: Czy sądzi Pan/i, że elektrownia jądrowa mogłaby stać się atrakcją turystyczną?

2: Czy obawia się Pan/i zagrożeń związanych z ewentualnym atakiem terrorystycznym na EJ?

P5. Jak ocenia Pan/i obecną sytuację energetyki jądrowej na świecie?

1: Rozwija się, powstają nowe elektrownie jądrowe

2: Generalnie panuje zastój

3: Większość krajów wycofuje się z EJ

4: Nie mam zdania, nie interesuję się tą problematyką

P6. Przeczytałem teraz Panu kilka twierdzeń. Proszę powiedzieć, z którymi z nich się Pan/i zgadza, a z którymi nie zgadza. Skala 1 – zdecydowanie się zgadzam, 2 – raczej się zgadzam, 3 – raczej się nie zgadzam, 4 – zdecydowanie się nie zgadzam, 9 – trudno powiedzieć.

1: Korzyści ekonomiczne związane z powstaniem elektrowni jądrowej, takie jak inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu, stanowią wystarczające uzasadnienie dla budowy elektrowni.

2: Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni.

3: Władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy elektrowni jądrowej w Polsce

P7. Czy Pana/i zdaniem:

P7A. awaria Elektrowni Jądrowej to realny scenariusz?

P7B: decyzja o budowie elektrowni jądrowej powinna być konsultowana z lokalną społecznością?

P7C: jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce EJ

Kafeteria:

1: zdecydowanie tak

2: raczej tak

3: raczej nie

4: zdecydowanie nie

5: trudno powiedzieć

P8 . Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana?

1: na terenie mojego województwa – przejdź do P8A

2: poza moim województwem – przejdź do P8A

3: jest mi to obojętne

P8A. A czy ma Pan/i na myśli jakąś konkretną miejscowość?

1: tak, jaką.....

2: nie

P9. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana o kilka kwestii. W stosunku do każdej z nich proszę o odpowiedź w następującej skali: 1 – zdecydowanie tak, 2 – raczej tak, 3 – raczej nie, 4 – zdecydowanie nie, 9 – trudno powiedzieć

2: Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w szkoleniach poświęconych zagadnieniom energetyki jądrowej, prowadzanych przez specjalistów z tej dyscypliny?

3: Czy uważa Pan/i, że otrzymuje Pan/i wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji?

4: Czy – według Pana/i – Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca?

5: Powinno zostać przeprowadzone referendum dotyczące budowy elektrowni jądrowej – jeśli wybrano odpowiedź 1 lub 2 – wypełnij P9A.

P9A. Jeśli tak, to czy powinno ono mieć zasięg ogólnopolski, wojewódzki czy obejmować tylko okoliczne gminy: (zadaj tylko jeśli P9X5 = 1 lub 2)

- 1: ogólnopolski
- 2: wojewódzki
- 3: tylko okoliczne gminy
- 4: trudno powiedzieć

P10. Które z wymienionych podmiotów stanowią dla Pani/a wiarygodne źródła informacji w kwestii budowy elektrowni jądrowej? *(dla każdej odpowiedzi tak/nie)*

- 1: Władze samorządowe
- 2: Władze wojewódzkie
- 3: Rząd Polski
- 4: Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe
- 5: Ruchy ekologiczne
- 6: Naukowcy-specjaliści z zakresu atomistyki
- 7: Przedstawiciele sektora energetycznego
- 8: Inne
- 9: żadne z nich
- 10: trudno powiedzieć

ZAŁĄCZNIK IV

Kwestionariusz ankiety badania opinii publicznej w województwie pomorskim oraz powiatach puckim i wejherowskim (2011)

Badanie przeprowadzane jest w ramach ogólnopolskiego naukowego projektu badawczego dotyczącego opinii obywateli na temat rozwoju energetyki jądrowej w Polsce realizowanego przez Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Zgodnie z przyjętą przez Rząd Polski strategią rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, do 2020 roku ma powstać pierwsza polska elektrownia jądrowa. Ostateczna lokalizacja nie jest jeszcze określona, jednak poważnie brana jest pod uwagę jej lokalizacja w województwie pomorskim.

Celem tej ankiety jest zbadanie opinii mieszkańców na temat tych planów. Chcielibyśmy dowiedzieć się, jakie jest Pani/a zdanie na ten temat, oczekiwania i opinie z tym związane.

Wyniki badania zostaną przekazane władzom wojewódzkim i ogólnopolskim, a także instytucjom odpowiedzialnym za rozwój energetyki. Państwa odpowiedzi pomogą w stworzeniu odpowiadającej potrzebom mieszkańców Pomorza strategii działania w związku z polityką rządu.

W1. Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce?

- 1: tak
- 2: nie
- 3: nie mam zdania (nieujawniane)

W2. Czy słyszał/a Pan/i o planach budowy pierwszej elektrowni jądrowej w województwie pomorskim do 2020 roku?

- 1: tak
- 2: nie

W3. Gdzie Pana/i zdaniem powinna stanąć pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce?

- 1: na terenie mojego powiatu lub gminy
- 2: na terenie mojego województwa, ale poza moim powiatem
- 3: poza moim województwem
- 4: jest mi to obojętne
- 5: trudno powiedzieć (nieujawniane)

W4. Jak często rozmawia Pan/i z rodziną lub znajomymi o planach budowy elektrowni jądrowych?

- 1: bardzo często (przejdź do pyt. W5)
- 2: często (przejdź do pyt. W5)
- 3: rzadko (przejdź do pyt. W5)
- 4: bardzo rzadko bądź wcale (przejdź do pyt. W6)

W5. O jakich sprawach związanych z budową elektrowni jądrowej Państwo wtedy zazwyczaj rozmawiają?

.....

W6. Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i okolicy (w przypadku badania w powiatach) /województwie (w przypadku badania w województwie)? Jest to:

- 1: niemal pewne
- 2: bardzo prawdopodobne
- 3: mało prawdopodobne
- 4: niemożliwe
- 5: trudno powiedzieć (nieujawniane)

W7. Czy w miejscu Pana/i zamieszkania prowadzono konsultacje dotyczące możliwości wybudowania elektrowni jądrowej w okolicy?

- 1: tak (przejdź do W8)
- 2: nie (przejdź do P1)
- 3: nie wiem (przejdź do P1)

W8. Jak wyglądały te konsultacje?

.....

W9. Czy brał/a Pan/i udział w tych konsultacjach?

- 1: tak
- 2: nie

W10. Jak ocenia Pan/i poziom tych konsultacji?

- 1: w pełni zadowalający
- 2: wystarczający
- 3: niezadowalający
- 4: nie mam zdania

P1. Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?

.....

P2. Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, wyniknąć mogą z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?

.....

P3. Przeczytam teraz Panu/i kilka zagadnień. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej? Proszę wybrać trzy najważniejsze:

(1-8 kolejność losowa):

- 1: odległość od zabudowań mieszkalnych
- 2: zapewnienie publicznego dostępu do informacji związanych z realizacją inwestycji (np. strona internetowa, darmowy telefon informacyjny, centrum informacji)
- 3: zapewnienie szerokiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem elektrowni z udziałem mieszkańców okolicznych gmin
- 4: zapewnienie odpowiednich korzyści dla okolicznych gmin
- 5: zapewnienie wpływu okolicznych mieszkańców na podejmowane decyzje związane z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowej
- 6: odpowiedni sposób zagospodarowania odpadów
- 7: wpływ elektrowni na turystykę
- 8: wpływ na środowisko
- 9: inne....jakie?

P4. Czy uważa Pan/i, że lokalna społeczność jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w Pana/i gminie?

- 1: tak
- 2: nie
- 3: nie mam zdania

P5. Proszę uzasadnić, dlaczego:

.....

P6. Proszę wskazać, która z wymienionych grup, Pana/i zdaniem, powinna mieć decydujący głos przy podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni atomowej w Polsce:

- 1: zwykli obywatele
- 2: eksperci z dziedziny energetyki i atomistyki
- 3: Parlament RP
- 4: rząd
- 5: politycy ze szczebla regionalnego
- 6: przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych
- 7: organizacje ekologiczne
- 8: wszystkie z wymienionych grup powinni mieć równy udział przy podejmowaniu tej decyzji

P7. Chciał/a/bym teraz zapytać Pana/ią o kilka kwestii związanych z budową elektrowni jądrowej. Proszę o wyrażenie swojego stanowiska dla każdej z poniższych kwestii w następującej skali:

- 1 – zdecydowanie negatywny,
- 2 – raczej negatywny,
- 3 – neutralny,
- 4 – raczej pozytywny,
- 5 – zdecydowanie pozytywny,
- 9 – trudno powiedzieć (nieujawniane)

Itemy: (kolejność losowa)

- P7_1: Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na środowisko w regionie?
- P7_2: Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na turystykę w regionie?
- P7_3: Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na rozwój gospodarczy regionu?
- P7_4: Jaki jest Pana/i stosunek do ruchów ekologicznych i głoszonych przez nie tez?
- P7_5: Jaki jest Pana/i stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?
- P7_6: Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na cenę nieruchomości w okolicy?
- P7_7: Jaki jest Pana/i stosunek do odnawialnych źródeł energii?
- P7_8: Jak ocenia Pan/i elektrownie jądrowe w porównaniu do elektrowni węglowych?
- P7_9: Jak ocenia Pan/i bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej w kraju?
- P7_10: Jaki jest Pana/i stosunek do tezy o wpływie człowieka na zmiany klimatu?

P8. Ponownie chciał/a/bym zapytać Pana/ią o kilka kwestii związanych z budową elektrowni jądrowej. Tym razem, proszę o wyrażenie swojego stanowiska dla każdej z poniższych kwestii w następującej skali:

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć (nieujawniane)

Itemy: (kolejność losowa)

- P8_1: Jeśli elektrownia jądrowa powstanie w moim powiecie/województwie, to powinny powstać komitety obywatelskie oceniające bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej.
- P8_2: Spodziewam się protestów ruchów ekologicznych w miejscu mojego zamieszkania związanych z budową elektrowni jądrowej w Polsce.
- P8_3: Zaakceptował(a)bym lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych w pobliżu mojego miejsca zamieszkania.
- P8_4: Elektrownia jądrowa stanowi właściwe rozwiązanie problemów z zaopatrzeniem województwa pomorskiego w energię elektryczną.
- P8_5: Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni.
- P8_6: Awaria elektrowni jądrowej w naszym kraju to raczej nierealny scenariusz.
- P8_7: Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością.
- P8_8: Zgadzam się z ekonomicznym uzasadnieniem decyzji o wybudowaniu w Polsce elektrowni jądrowej (inwestycje w infrastrukturę, powstanie nowych miejsc pracy, podatki dla gminy płynące z inwestycji, rozwój regionu, bezpieczeństwo energetyczne).
- P8_9: Jestem w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje.

P9. W jakim stopniu był(a)by Pan/i poprzec protesty ruchów ekologicznych?

- 1: wcale nie popieram takich protestów
- 2: biernie bym na to przyzwolił/a
- 3: wziąłbym/wzięłabym czynny udział w takich protestach
- 4: nie mam zdania (nieujawniane)

P10. Które z poniższych działań byłyby, Pana/i zdaniem, właściwsze od budowy elektrowni jądrowej w Pana powiecie/województwie? (maksymalnie 3 odpowiedzi)

- 1: rozwój odnawialnych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, słoneczne, wodne, elektrownie na biopaliwa itp.)
- 2: dalszy rozwój energetyki węglowej w Polsce
- 3: import energii z zagranicy
- 4: inwestycje w energetykę gazową
- 5: skupienie się na ograniczeniu zużycia energii elektrycznej
- 6: żadne z nich, w pełni popieram budowę elektrowni jądrowej w moim powiecie/województwie
- 7: inne
- 8: trudno powiedzieć (nieujawniane)

P11. Czy Pana/i stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima?

- 1: Tak, przed awarią byłem/byłam większym zwolennikiem energetyki jądrowej niż obecnie
- 2: Tak, przed awarią byłem/byłam mniejszym zwolennikiem energetyki jądrowej niż obecnie
- 3: Nie, zawsze byłem/byłam przeciwnikiem energetyki jądrowej
- 4: Nie, zawsze byłem/byłam zwolennikiem energetyki jądrowej
- 5: Nic nie wiem o tej awarii

P12. Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan/i za najbardziej odpowiednią?

- 1: Lubiątko-Kopalino (gmina Choczewo, powiat wejherowski)
- 2: Choczewo (powiat wejherowski)
- 3: Żarnowiec (gmina Krokowa, powiat pucki)
- 4: Tczew
- 5: żadną z tych lokalizacji

P13. Skąd najczęściej czerpie Pan/i informacje na temat energetyki jądrowej? (maksymalnie 3 odpowiedzi)

- 1: prasa (jeżeli tak, to przejdź do P14)
- 2: telewizja
- 3: rozmowy ze znajomymi i rodziną
- 4: konsultacje z władzami
- 5: kampanie organizacji pozarządowych
- 6: Internet
- 7: z innego źródła
- 8: trudno powiedzieć (nieujawniane)

P14: Jak dokładnie tytuły gazet i czasopism?

.....

P15: Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o (odpowiedź: tak, nie, trudno powiedzieć):

- 1: wydarzeniach w Fukushima
- 2: planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce
- 3: bezpieczeństwie energetycznym Polski
- 4: kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce
- 5: możliwości zapewnienia bezpieczeństwa w polskiej elektrowni jądrowej

P16. Czy uważa Pan/i, że otrzymuje Pan/i wystarczającą wiedzę na temat elektrowni i energetyki jądrowej?

- 1: zdecydowanie tak
- 2: raczej tak
- 3: raczej nie
- 4: zdecydowanie nie
- 5: trudno powiedzieć (nieujawniane)

P17. Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej (np. z udziałem zaproszonych ekspertów)?

- 1: zdecydowanie tak (przejdź do P16A)
- 2: raczej tak (przejdź do P16A)
- 3: raczej nie (przejdź do P17)
- 4: zdecydowanie nie (przejdź do P17)
- 5: trudno powiedzieć (nieujawniane, przejdź do P16A)

P17A: Ile godzin miesięcznie gotów/owa był(a)by Pan/i gotów poświęcić na udział w lokalnych spotkaniach?

- 1: od 1 do 3 godzin miesięcznie
- 2: od 4 do 7 godzin miesięcznie
- 3: więcej niż 7 godzin miesięcznie
- 4: trudno powiedzieć

P18: Jakich problemów powinny dotyczyć konsultacje społeczne?

.....

P19. Jak Pana/i zdaniem ewentualna budowa elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy wpłynie na Pana/i sytuację życiową, sytuację zawodową lub prowadzoną działalność gospodarczą? (inwersja 1-3)

- 1: wpłynie negatywnie
- 2: nie wpłynie
- 3: wpłynie pozytywnie
- 4: trudno powiedzieć (nieujawniane)

P20. Jakich informacji by Pan/i oczekiwał/a od inwestora, władz samorządowych i państwowych na temat budowy elektrowni jądrowej?

.....

M1. Płeć

- 1: kobieta
- 2: mężczyzna

M2. Wykształcenie

- 1: podstawowe
- 2: zasadnicze zawodowe
- 3: średnie
- 4: wyższe

M3. Wiek

- 1: 18-24 lat
- 2: 25-39 lat
- 3: 40-59 lat
- 4: 60 lat i więcej

M4. Powiat

M5. Województwo

SPIS TABEL

Tabela 1.

Demograficzna charakterystyka przeciwników i zwolenników EJ w województwie pomorskim.....s. 15

Tabela 2.

Korzyści i straty wynikające z budowy EJ w opinii przeciwników.....s. 26

Tabela 3.

Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ w opinii zwolenników i przeciwników budowy elektrowni jądrowej w Polsce. Województwo pomorskie (2011)..... s. 27

Tabela 4.

Oczekiwania przeciwników EJ wobec procesu decyzyjnego.....s.34

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania w Pan/i województwie/w Polsce elektrowni jądrowej? (2010).....	s. 12
Rys. 2. Czy słyszał(a) Pan(i) o planach budowy pierwszej elektrowni jądrowej w województwie pomorskim do 2020 roku? (2011).....	s.13
Rys. 3. Czy Pana/i zdaniem jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce EJ (2010).....	s. 13
Rys. 4. Czy Pana/i zdaniem: jest słuszne, że rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce Elektrowni Jądrowej? Województwo pomorskie (2010).....	s. 14
Rys. 5. Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce? Województwo pomorskie (2011).....	s. 14
Rys. 6. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana? (2010).....	s. 16
Rys. 7. Jeśli zapadnie decyzja o budowie EJ w Polsce, gdzie powinna ona zostać wybudowana? Województwo pomorskie (2010).....	s. 16
Rys. 8. Gdzie Pana/i zdaniem powinna stanąć pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce? Województwo pomorskie (2011).....	s. 17
Rys. 9. Czy ma Pan/i na myśli jakąś konkretną miejscowość? (pytanie skierowane do osób, które udzieliły odpowiedzi „poza moim województwem” lub „na terenie mojego województwa” w pytaniu o pożądaną lokalizację EJ) (2010).....	s. 17
Rys. 10. Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie? Województwo pomorskie (2011).....	s. 18
Rys. 11. Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan(i) za najbardziej odpowiednią? Województwo pomorskie (2011).....	s. 19
Rys. 12. Jaki jest Pana/i stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? (2011).....	s. 20
Rys. 13. Czy zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem, że korzyści ekonomiczne związane z powstaniem elektrowni jądrowej, takie jak inwestycje w infrastrukturę regionu, powstanie nowych miejsc pracy, większe podatki dla gminy, rozwój regionu, stanowią wystarczające uzasadnienie dla budowy elektrowni? (2010).....	s. 21

Rys. 14. Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan(i) za najbardziej odpowiednią? Województwo pomorskie (2011).....	s. 22
Rys. 15. Postrzeganie zalet EJ w poszczególnych województwach na tle ogólnopolskim (2010).....	s. 22
Rys. 16. Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? Województwo pomorskie (2011).....	s. 23
Rys. 17. Postrzeganie wad EJ w poszczególnych województwach na tle ogólnopolskim (2010).....	s. 24
Rys. 18. Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, mogą wyniknąć z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? Województwo pomorskie (2011).....	s. 25
Rys. 19. Władze państwowe i samorządowe powinny aktywnie angażować się na rzecz budowy elektrowni jądrowej w Polsce. (2010)....	s. 28
Rys. 20. Czy Pana/i zdaniem decyzja o budowie elektrowni jądrowej powinna być konsultowana z lokalną społecznością? (2010).....	s. 29
Rys. 21. Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami. Województwo pomorskie (2011).....	s. 29
Rys. 22. Które z wymienionych podmiotów stanowią dla Pani/a wiarygodne źródła informacji w kwestii budowy elektrowni jądrowej?(2010).....	s. 30
Rys. 23. Czy – według Pana/i – Pana/i wiedza dotycząca energetyki atomowej jest wystarczająca? (2010).....	s. 31
Rys. 24. Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w szkoleniach poświęconych zagadnieniom energetyki jądrowej, prowadzonych przez specjalistów z tej dyscypliny? (2010).....	s. 31
Rys. 25. Czy uważa Pan, że otrzymuje wystarczającą ilość informacji na temat planowanej inwestycji?.....	s. 32
Rys. 26 Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej? . Województwo pomorskie (2011).....	s. 32
Rys. 27. Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej? Województwo pomorskie (2011).....	s. 33
Rys. 28. Ile godzin miesięcznie gotów/owa był(a)by Pan/i poświęcić na udział w lokalnych spotkaniach? Województwo pomorskie (2011)	s.33
Rys. 28. Czy słyszał/a Pan/i o planach wybudowania na Pomorzu elektrowni jądrowej?(odpowiedzi mieszkańców powiatu wejherowskiego i puckiego) (2010).....	s. 36
Rys. 29. Czy popiera Pan/i plany budowy elektrowni jądrowej w Polsce?(2011).....	s. 37
Rys. 30. Gdzie Pana/i zdaniem powinna stanąć pierwsza elektrownia jądrowa w Polsce? (2011).....	s. 38
Rys. 31. Jeśli zapadnie decyzja o budowie elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, którą z możliwych lokalizacji uważa Pan(i) za najbardziej odpowiednią? (2011).....	s. 38
Rys. 32. Jaki jest Pana/i stosunek do planów budowy elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy? (2011).....	s. 39
Rys. 33. Jak bardzo prawdopodobne, Pana/i zdaniem, jest to, że pierwsza polska elektrownia jądrowa powstanie w Pana/i województwie/okolicy? (2011).....	s. 40
Rys. 34. Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ. (2010).....	s. 41
Rys. 35. Zagadnienia, które zdaniem respondentów powinny być w szczególności brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o budowie EJ. Województwo pomorskie (2010, 2011).....	s. 42
Rys. 36. Jakie widzi Pan/i zalety wybudowania elektrowni jądrowej?(2010).....	s. 43
Rys. 37. Jakie widzi Pan/i wady wybudowania elektrowni jądrowej? (2010).....	s. 44
Rys. 38. Proszę powiedzieć, które z nich powinny być szczególnie brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji budowy elektrowni jądrowej?(2011).....	s. 45
Rys. 39. Czy Pana/i zdaniem ewentualna pozytywna decyzja dotycząca budowy elektrowni jądrowej wpłynie w jakikolwiek sposób na Pana/i sytuację zawodową bądź prowadzenie działalności gospodarczej? (powiaty wejherowski i pucki) (2010).....	s. 45

Rys. 40. Preferowane rodzaje korzyści dla mieszkańców związane z budową EJ wśród mieszkańców powiatów wejherowskiego i puckiego. (2010).....	s. 47
Rys. 41. Jakie najważniejsze korzyści, Pana/i zdaniem, mogą wynikać z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?(2011).....	s. 48
Rys. 42. Jakie najważniejsze straty, Pana/i zdaniem, mogą wynikać z wybudowania elektrowni jądrowej w Pana/i okolicy?(2011).....	s. 49
Rys. 43. Zaakceptował(a)bym lokalizację składowiska odpadów promieniotwórczych w pobliżu mojego miejsca zamieszkania. (2011).....	s. 49
Rys. 44. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na środowisko w regionie?(2011).....	s. 49
Rys. 45. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na turystykę w regionie?(2011).....	s. 51
Rys. 46. Czy sądzi Pan/i, że elektrownia jądrowa mogłaby stać się atrakcją turystyczną? (2010).....	s. 51
Rys. 47. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na rozwój gospodarczy regionu? (2011).....	s. 52
Rys. 48. Jaki będzie wpływ elektrowni jądrowej na cenę nieruchomości w okolicy? (2011).....	s. 52
Rys. 49. Elektrownia jądrowa stanowi właściwe rozwiązanie problemów z zaopatrzeniem województwa pomorskiego w energię elektryczną. (2011).....	s. 53
Rys. 50. Które z poniższych działań byłyby, Pana/i zdaniem, właściwsze od budowy elektrowni jądrowej w Pana województwie? (maksymalnie 3 wskazania) (2011).....	s. 53
Rys. 51. Czy obawia się Pan/i zagrożeń związanych z ewentualnym atakiem terrorystycznym na elektrownię jądrową? (2010).....	s. 54
Rys. 52. Współcześnie oferowane technologie jądrowe zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa elektrowni. (2011).....	s. 55
Rys. 53. Awaria elektrowni jądrowej w naszym kraju to raczej nierealny scenariusz. (2011).....	s. 55
Rys. 54. Czy Pana/i stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima? (2011).....	s. 57
Rys. 55. Czy Pana/o stosunek do energetyki jądrowej zmienił się po awarii w elektrowni Fukushima? (2011).....	s. 58
Rys. 56. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o wydarzeniach w Fukushima (2011).....	s. 59
Rys. 57. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o planach budowy ej w Polsce? (2011).....	s. 60
Rys. 58. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o bezpieczeństwie energetycznym kraju? (2011).....	s. 60
Rys. 59. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011).....	s. 60
Rys. 60. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o możliwościach zapewnienia bezpieczeństwa elektrowni jądrowej w Polsce? (2011).....	s. 61
Rys. 61. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o bezpieczeństwie energetycznym Polski? (2011).....	s. 62
Rys. 62. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o planach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011).....	s. 63
Rys. 63. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o kosztach budowy elektrowni jądrowej w Polsce? (2011).....	s. 63
Rys. 64. Czy Pana/i zdaniem w mediach prawdziwie informuje się o możliwości zapewnienia bezpieczeństwa w polskiej elektrowni jądrowej? (2011).....	s. 64
Rys. 65. Jestem w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje. (2011).....	s. 65
Rys. 66. Jestem w stanie ocenić, który z ekspertów ds. energetyki jądrowej podaje trafne argumenty oraz prawdziwe i rzetelne informacje. (2011).....	s. 66
Rys. 67. Jak często rozmawia Pan(i) z rodziną lub znajomymi o planach budowy elektrowni jądrowych? (2011).....	s. 66
Rys. 68. O czym wtedy Państwo rozmawiają? (2011).....	s. 67
Rys. 69. Czy w miejscu Pana/i zamieszkania prowadzono konsultacje dotyczące możliwości wybudowania elektrowni jądrowej w okolicy? (2011).....	s. 68
Rys. 70. Czy brał(a) Pan(i) udział w tych konsultacjach? (2011).....	s. 68
Rys. 71. Jak ocenia Pan(i) poziom tych konsultacji? (2011).....	s. 69
Rys. 72. Decyzje władz dotyczące rozwoju energetyki jądrowej powinny być poprzedzane konsultacjami z obywatelami, w szczególności z lokalną społecznością. (2011).....	s. 69

Rys. 73. Proszę wskazać, która z wymienionych grup, Pana/i zdaniem, powinna mieć decydujący głos przy podejmowaniu decyzji o budowie elektrowni atomowej w Polsce? (2011).....	s. 70
Rys. 74. Jeśli elektrownia jądrowa powstanie w moim województwie, to powinny powstać komitety obywatelskie oceniające bezpieczeństwo składowania odpadów radioaktywnych i ogólną działalność elektrowni jądrowej. (2011).....	s. 71
Rys. 75. Czy uważa Pan(i), że lokalna społeczność jest traktowana sprawiedliwie podczas realizacji inwestycji w Pana/i gminie? (2011)....	s. 71
Rys. 76. Proszę uzasadnić dlaczego. (2011).....	s. 72
Rys. 77. Czy uważa Pan(i), że dysponuje Pan(i) wystarczającą wiedzą na temat elektrowni i energetyki jądrowej? (2011).....	s. 73
Rys. 78. Skąd najczęściej czerpie Pan/i informacje na temat energetyki jądrowej? (2011).....	s. 73
Rys. 79. Z jakiegoś innego źródła? (2011).....	s. 74
Rys. 80. Czy chciał(a)by Pan(i) brać udział w lokalnych spotkaniach poświęconych budowie elektrowni i energetyce jądrowej (np. z udziałem zaproszonych ekspertów)? (2011).....	s. 75
Rys. 81. Ile godzin miesięcznie gotów/owa był(a)by Pan/i poświęcić na udział w lokalnych spotkaniach? (2011).....	s. 75
Rys. 82. Jakich problemów powinny dotyczyć konsultacje społeczne?(2011).....	s. 76
Rys. 83. Jakich informacji oczekiwał(a)by Pan(i) od inwestora, władz samorządowych i państwowych na temat budowy elektrowni jądrowej? (2011).....	s. 77

**GDAŃSKI
P·A·R·K
NAUKOWO
TECHNOLOGICZNY**

im. Profesora Hilarego Koprowskiego

**POMORSKA
SPECJALNA STREFA
EKONOMICZNA**
SP. z o.o.